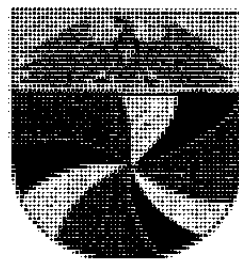

**Agenția Națională
pentru Reglementare în Energetică a Republicii Moldova**
Национальное Агентство По Регулированию в Энергетике Республики Молдова

str. Columna, nr. 90, MD-2012 Chișinău, Tel. 022 852 901 Fax: 022 852 900,
<http://www.anre.md>, anre@anre.md

nr. 01A/824 din 25.06.2018

Dlul Andrian CANDU
Președinte al Parlamentului
Republicii Moldova

Stimate Domnule Președinte,

În conformitate cu prevederile articolului 12 alineat (7) din Legea cu privire la energetică nr. 174 din 21.09.2017, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică Vă expediază Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în anul 2017.

Anexă: Raportul privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în anul 2017 (132 file).

Cu respect,

Tudor COPACI
Director general

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. 1459		
"26"	06	2018
Ora _____		

R A P O R T

privind activitatea

Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

în anul 2017

Cuvânt de deschidere.....	1
1. Statutul și rolul ANRE	3
2. Evoluția sectoarelor reglementate de către ANRE.....	5
2.1. Sectorul electroenergetic.....	5
2.1.1 Producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie (SRE) ...	13
2.2. Sectorul termoeenergetic	17
2.3. Sectorul gazelor naturale.....	20
2.4. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	26
Piața produselor petroliere.....	33
2.5. 33	
3. Activitatea normativă.....	42
4. Calitatea serviciilor	50
4.1. Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice în anul 2017	50
4.1.1. Continuitatea livrării energiei electrice consumatorilor finali	50
4.1.2. Soluționarea problemelor legate de calitatea energiei electrice livrate .	58
4.1.3. Calitatea relațiilor dintre operatorii sistemelor de distribuție și consumatorii finali de energie electrică	60
4.2. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale.....	62
4.2.1. Continuitatea serviciului de livrare a gazelor naturale.....	63
4.2.2. Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale.....	67
4.2.3. Calitatea relațiilor între operatori de sistem și consumatorii finali	69
4.3. Calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare	72
4.3.1. Continuitatea furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.....	73
4.3.2. Calitatea relației operator - consumator.....	74
5. Protecția consumatorilor	78
5.1. Sectorul electroenergetic	78
5.2. Sectorul gazelor naturale	84
5.3. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.....	86
5.4. Sectorul termoeenergetic.....	87
5.5. Piața produselor petroliere	88
5.6. Serviciul Linia Verde.....	88
6. Reglementarea prețurilor și a tarifelor.....	91
6.1. Activitățile de actualizare a prețurilor și a tarifelor reglementate.....	91
6.2. Tarifele la gazele naturale	91

6.3. Tarifele la producerea energiei electrice, energiei termice și de furnizare a energiei termice consumatorilor	93
6.4. Prețurile la energia electrică	94
6.5. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare	97
7. Licențiere.....	98
8. Aspecte juridice privind actul de reglementare.....	103
9. Activitatea de control	106
10. Aprobarea, executarea bugetului ANRE	108
11. Cooperarea internațională.....	111
Anexe.....	114

Cuvânt de deschidere

În anul 2017 Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare - ANRE) a continuat implementarea politicii statului privind reglementarea în domeniul energetic și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, a asigurat reglementarea și monitorizarea funcționării piețelor de energie electrică, de gaze naturale, de produse petroliere, a sectorului termoelectric și a domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului.

În acest scop, ANRE a elaborat și aprobat un șir de acte de reglementare, parte componentă a Programului de reglementări pentru perioada 2016 – 2018, aprobat de Consiliul de administrație care reprezintă o Foaie de Parcurș pentru implementarea legilor sectoriale.

În scopul elaborării actelor normative de reglementare și aplicarea bunelor practici de reglementare a sectorului energetic, în iulie 2017, ANRE a semnat cu Secretariatul Comunității Energetice un Memorandum de Înțelegere privind oferirea asistenței din partea Secretariatului la elaborarea unor proiecte importante de acte normative de reglementare.

În procesul de elaborare a actelor normative de reglementare este utilizată experiența statelor UE și cele mai bune practici europene în reglementarea sectorului energetic.

În perioada de referință ANRE și-a orientat activitatea spre îmbunătățirea activității ce ține de aplicarea mecanismului de stabilire a prețurilor de comercializare cu amănuntul la produsele petroliere principale, care prevede corelarea directă a prețurilor la benzină și motorină pe piața internă cu evoluția cotațiilor bursiere regionale și internaționale. Implementarea acestui mecanism a contribuit la stimularea concurenței între operatorii de pe piața produselor petroliere, la sporirea eficienței activității lor, eliminarea practicilor netransparente de formare a prețurilor la carburanți.

În anul 2017 ANRE a continuat relațiile profesionale cu autoritățile de reglementare din statele membre și instituțiile Uniunii Europene, după ce în anul 2016 ANRE a obținut statutul de membru observator al Consiliului Reglementatorilor Europeni în domeniul Energiei.

ANRE și în continuare își va concentra activitatea spre crearea condițiilor necesare pentru liberalizarea deplină a piețelor de energie electrică și gaze naturale din Republica Moldova, îmbunătățirea cadrului de reglementare, protecția drepturilor și intereselor legitime ale consumatorilor de energie electrică, energie termică, gaze naturale, produse petroliere și a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

În acest sens sunt depuse toate eforturile pentru a stabili tarife și prețuri corecte, bazate pe cheltuieli justificate ale titularilor de licențe și necesare la desfășurarea activităților reglementate și utilizarea eficientă a capacităților de producție, care să contribuie la prestarea serviciilor consumatorilor la parametrii de calitate stabiliți în actele normative de reglementare.

Consiliul de administrație al ANRE

1. Statutul și rolul ANRE

Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică este autoritatea investită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul electroenergetic, sectorul gazelor naturale, sectorul termoeenergetic, piața produselor petroliere și domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, cu personalitate juridică, independentă decizional, organizatoric și funcțional în raport cu alte autorități și organe publice ori în raport cu alte entități publice sau private, sub control parlamentar și judiciar. ANRE are misiunea să implementeze politica statului privind reglementarea în domeniul energetic și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, să asigure reglementarea și monitorizarea funcționării eficiente a piețelor de energie electrică, de gaze naturale, de produse petroliere, a sectorului termoeenergetic și a domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, competitivitate și transparență, cu respectarea normelor de calitate, de securitate și de protecție a mediului.

Finanțarea cheltuielilor curente ale ANRE a fost asigurată integral din contul plăților regulatorii. ANRE stabilește mărimea plăților regulatorii pentru anul următor la un nivel suficient să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității sale în conformitate cu legea, în baza estimărilor cantităților de energie electrică, volumelor de gaze naturale, volumelor de produse petroliere principale și de gaze lichefiate importate pentru anul următor și ale volumului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, prezentate de către titularii de licențe. Mărimea plăților regulatorii percepute de ANRE în anul 2017 a constituit 0.1 %.

Principalele atribuții ale ANRE stabilite în legislația primară sunt:

- elaborarea și aprobarea actelor normative de reglementare din domeniul energetic și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, expres prevăzute de legi;
- supravegherea respectării actelor normative în domeniu de către întreprinderile care desfășoară activități licențiate din sectoarele reglementate;
- promovarea, monitorizarea și asigurarea concurenței loiale la desfășurarea activităților în sectoarele reglementate;

- eliberarea licențelor pentru desfășurarea activităților autorizate din sectoarele reglementate;
- modificarea, suspendarea temporară și retragerea licențelor în cazurile și conform procedurii prevăzute de legile speciale;
- monitorizarea și controlul, în modul și în limitele stabilite de legile speciale, a respectării de către titularii de licențe a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;
- promovarea politicii tarifare adecvate, care corespunde principiilor economiei de piață, astfel, încât să fie asigurată în egală măsură protecția drepturilor consumatorilor și desfășurarea de către întreprinderile reglementate din sectorul energetic și operatorii care prestează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare a activităților licențiate la cheltuieli minime justificate și necesare cu posibilitatea obținerii rentabilității reglementate la investițiile efectuate;
- supravegherea respectării principiului „eficiență maximă la costuri minime” de către întreprinderile din sectorul energetic și din domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare la calcularea prețurilor/tarifelor pentru activitățile reglementate și aprobarea acestora;
- promovarea protecției drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor, exercitarea controlului privind modul de respectare a drepturilor consumatorilor, examinarea petițiilor consumatorilor și soluționarea neînțelegerilor dintre consumatori și furnizori/operatori, în limita competențelor.

În conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică, ANRE este condusă de Consiliul de administrație, format din 5 directori care exercită funcții de demnitate publică. Hotărârile Consiliului de administrație se aprobă cu votul majorității membrilor acestuia.

Ședințele Consiliului de administrație se convoacă de către directorul general din oficiu sau la solicitarea a cel puțin doi directori ai Consiliului de administrație. Procedura de organizare și desfășurare a ședințelor Consiliului de administrație și procedura de efectuare a lucrărilor de secretariat se stabilesc printr-un regulament aprobat de Consiliul de administrație.

2. Evoluția sectoarelor reglementate de către ANRE

2.1. Sectorul electroenergetic

Conform datelor privind dinamica fluxurilor de energie în rețelele electrice, pe parcursul anului 2017, operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție și furnizorii de ultimă opțiune au procurat o cantitate de energie electrică de 4066.4 mil. kWh, cu 0.8 % mai mult decât în anul precedent, iar consumatorilor finali, exceptând consumatorii care au făcut uz de dreptul de eligibilitate, le-a fost livrat cu 0.95 % mai mult decât în anul 2016, în total 3637.4 mil. kWh. (Tabelul 1).

Tabelul 1. Cantitățile de energie electrică procurate și livrate consumatorilor finali* (2001-2017)

Indicii	Unitatea de măsură	2001	2005	2010	2015	2016	2017	Modificări			
								2016/2015		2017/2016	
								Suma	%	Suma	%
1. Cantitatea de energie electrică procurată - total	mil. kWh	3194.8	3359.5	3835.7	4050.4	4035.7	4066.4	-14.7	-0.4	+30.7	+0.8
	mil. lei	1161.6	1180.1	2905.5	5383.3	4572.8	4027.3	-810	-15	-545.5	-11.9
2. Prețul mediu de procurare a energiei electrice	bani/kWh	36.36	35.13	75.75	132.91	113.31	99.04	-19.6	-14.7	-14.3	-12.6
3. Cantitatea de energie electrică livrată consumatorilor finali - total	mil. kWh	2166.0	2585.0	3229.2	3616.2	3603.4	3637.4	-12.8	-0.35	+34.1	+0.95
	mil. lei	1376.4	1943.1	4320.4	6066.6	7036.6	7048.2	-970.0	+16.0	+11.6	+0.2
4. Tariful mediu de livrare a energiei electrice (fără TVA)	bani/kWh	63.55	75.17	133.80	167.76	195.28	193.77	+27.5	+16.4	-1.5	-0.8

* Datele din tabel nu includ consumatorii finali care au făcut uz de dreptul de consumator eligibil.

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Din cantitatea totală de energie electrică procurată pentru acoperirea necesităților Republicii Moldova de 4159.0 mil. kWh, inclusiv pentru consumatorii finali care au făcut uz de statutul de consumator eligibil, doar cantitatea de 747.4 mil. kWh a fost produsă și livrată în rețeaua electrică de producătorii autohtoni, ceea ce constituie 18 % din cantitatea totală, restul necesităților de 3411.6 mil. kWh fiind asigurate din import și de CTE Moldovenească (Figura 1).

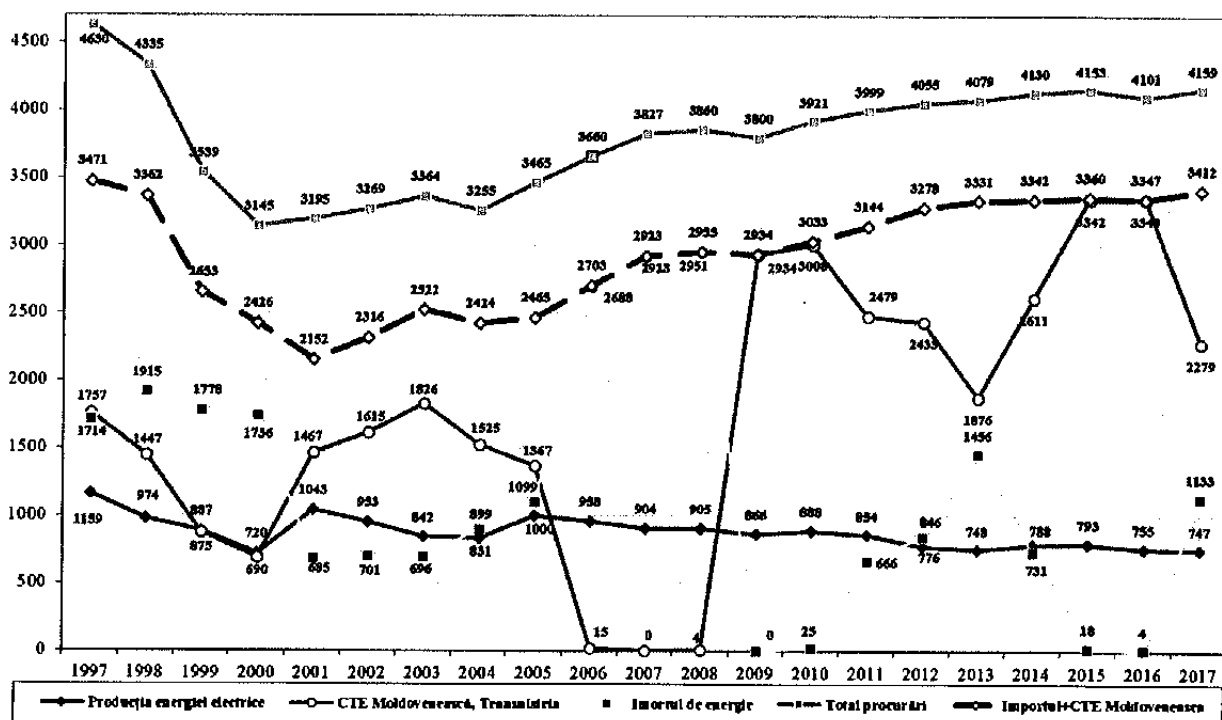

Figura 1. Evoluția producerii, importului și procurărilor de energie electrică în perioada 1997-2017, mil. kWh

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Cantitatea de energie electrică produsă de producătorii autohtoni în anul 2017, de 747.4 mil. kWh, este în diminuare cu 6.8 mil. kWh (0.9 %) față de cea produsă în anul anterior (2016), de asemenea, fiind cu 13.2 % sub nivelul mediu anual de producere a energiei electrice, înregistrat în perioada 2002-2016 (Figura 2).

În secțiune pe producători, notăm că, în anul 2017 diminuarea cantității totale de energie electrică produsă a avut loc din cauza reducerii producției de energie electrică la centralele electrice de termoficare. Astfel, cantitatea de energie electrică produsă de S.A. „Termoelectrica” a constituit 619.3 mil. kWh, mai mică cu 21.3 mil. kWh (3.32 %) față de producția de energie electrică din anul 2016 (640.6 mil. kWh). În ceea ce privește S.A. „CET-Nord”, se atestă o diminuare a cantității de energie electrică produsă cu 6.2 mil. kWh sau cu 11.35 % comparativ cu anul 2016.

În același timp, Î.S. „NHE Costești” a majorat cantitatea de energie electrică produsă (cu 21.5 % sau 8.3 mil. kWh), după o descreștere de 22.4 % sau 11.1 mil. kWh în anul 2016, în legătură cu nivelul scăzut al apei la barajul Costești-Stîncă. Cantitatea de energie electrică în cuantum de 32.8 mil. kWh produsă și livrată

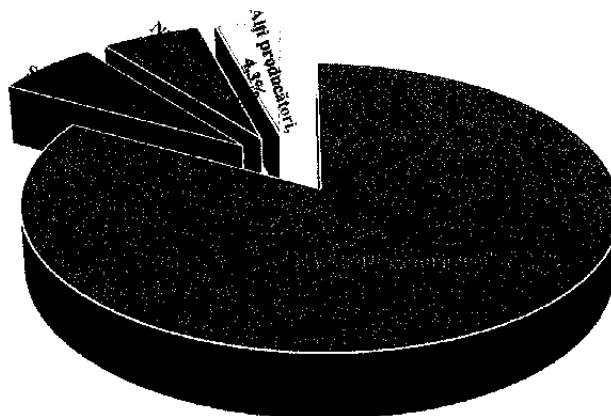

Figura 2. Ponderea producătorilor de energie electrică în cantitatea totală de energie electrică produsă de sursele locale în anul 2017, %

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

în rețeaua electrică de alți producători autohtoni, cum ar fi combinatele de zahăr în cadrul surselor proprii de generare a energiei electrice sau producerea energiei electrice din surse regenerabile, a crescut cu 12.1 mil. kWh, sau cu 58.4 % (Tabelul 2).

Tabelul 2. Producția și procurările de energie electrică în perioada anilor 2001-2017

Indicii	2001	2005	2010	2015	2016	2017
Producția de energie electrică (livrată de la liniile electrice de plecare) – total, mil. kWh	1042.9	999.8	888.1	792.8	754.6	747.4
incl.: CET-1	115.4	128.9	82.0	×	×	×
CET-2 (din 2015 – S.A. Termoelectrica)	812.6	724.7	665.4	670.5	640.6	619.3
CET-Nord	31.5	55.5	57.1	53.2	54.6	48.4
NHE Costești	72.2	83.8	78.3	49.8	38.6	46.9
alți producători interni	11.2	6.9	5.3	19.4	20.7	32.8
Procurările de energie electrică – total, mil. kWh	3194.8	3465.1	3915.6	4145.0	4101.4	4159.0
incl.: RED Nord	569.7	588.1	651.0	436.2	53.1	53.2
RED Nord-Vest	314.9	287.1	342.4	236.5	31.6	29.5

RED Union Fenosa	2310.2	2484.3	2842.2	237.6	237.5	234.9
GNF Furnizare Energie	×	×	×	2730.7	2684.3	2704.4
FEE Nord	×	×	×	363.7	919.0	933.1
Î.S. Moldelectrica	×	×	×	45.8	110.1	111.3
consumatori eligibili	×	105.6	80.0	94.6	65.7	92.6

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Potrivit informației despre activitatea întreprinderilor din sectorul electroenergetic, în anul 2017, cantitatea de energie electrică furnizată consumatorilor finali a constituit 3730 mil. kWh, cu 60.9 mil. kWh mai mult decât în anul precedent. Astfel, majorarea consumului de energie de către consumatorii finali în anul 2017 reprezintă o creștere cu 1.7 % față de consumul înregistrat în anul 2016.

Modificarea consumului de energie electrică a variat în funcție de zonele de activitate ale furnizorilor de energie electrică la prețuri reglementate. Astfel, în cazul Î.C.S. „GNF Furnizare Energie” S.R.L. consumul de energie electrică de către consumatorii finali s-a majorat cu 20 mil. kWh, ceea ce constituie o creștere cu 0.7 % față de cantitatea de energie electrică furnizată consumatorilor finali în anul 2016 de către acest furnizor. Cantitatea de energie electrică furnizată consumatorilor finali de către S.A. FEE Nord” a crescut cu 14.5 mil. kWh, sau 1.5 %. Notăm că, în anul 2017 s-a majorat consumul de energie electrică de către consumatorii finali care au făcut uz de statutul de consumator eligibil cu 26.9 mil. kWh sau 40.9 % (Tabelul 3).

Tabelul 3. Livrările de energie electrică în perioada 2001-2017

Indicii	2001	2005	2010	2015	2016	2017
Livrat util consumatorilor finali (consumul de energie electrică) – total, mil. kWh	2166.0	2695.1	3311.6	3717.2	3669.1	3730.0
incl.: RED Nord	391.0	483.2	564.7	*368.7	×	×
RED Nord-Vest	181.0	220.3	288.6	*199.6	×	×
RED Union Fenosa	1594.0	1881.6	2375.9	×	×	×
GNF Furnizare Energie				2684.3	2684.3	2704.3
FEE Nord				**363.7	919.0	933.1
consumatori eligibili	×	101.6	77.4	93.1	65.7	92.6
alți consumatori	×	8.4	5.0	7.9	×	×

**livrat în perioada ianuarie-august 2015*

***livrat în perioada august-decembrie 2015*

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Modificarea consumului de energie electrică de către consumatorii finali, în anul 2017 în raport cu anul precedent diferă în funcție de principalele categorii monitorizate de consumatori finali. Astfel, dacă consumul de energie electrică de către consumatorii finali s-a majorat cu 1.7 %, în cazul consumatorilor casnici majorarea a fost de 0.1 %. Totodată, consumul de energie electrică în cazul consumatorilor noncasnici s-a majorat cu 2.8 %.

Drept urmare s-a modificat structura consumului de energie electrică. În așa mod, ponderea în consumul de energie electrică a consumatorilor casnici față de anul anterior s-a micșorat cu 0.6 puncte procentuale (p.p.), iar al celor noncasnici a sporit, corespunzător, cu 0.6 p. p., constituind în 2017, pe categoriile nominalizate 43.9 % și, respectiv, 56.1 %. În același timp, a avut loc diminuarea ponderii consumatorilor casnici din localitățile rurale cu 0.3 p. p., de la 20.9 % la 20.6 %, iar a consumatorilor casnici din localitățile urbane cu 0.4 p. p., de la 23.6 % la 23.2 %. (Tabelul 4).

Tabelul 4. Structura livrărilor de energie electrică pe categorii de consumatori finali (2015-2017)

Categoriile de consumatori finali	2015		2016		2017		2016 / 2015			2017 / 2016		
	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	mil. kWh	%	p. p.	mil. kWh	%	p. p.
Consumul de energie electrică (livrat util consumatorilor finali), total	3717.2	100.0	3669.1	100.0	3730.0	100.0	-48.1	-1.3	0.0	+60.9	+1.7	0.0
incl.: consumatorilor casnici	1663.3	44.7	1633.3	44.5	1635.7	43.9	-30.0	-1.8	-0.2	+2.4	+0.1	-0.6
din care: din localități urbane	879.8	23.7	865.6	23.6	866.7	23.2	-14.2	-1.6	-0.1	+1.1	+0.1	-0.4
din localități rurale	783.5	21.1	767.7	20.9	769.0	20.6	-15.8	-2.0	-0.2	+1.3	+0.2	-0.3
consumatori noncasnici	2053.8	55.3	2035.8	55.5	2094.3	56.1	-18.0	-0.9	+0.2	+58.5	+2.8	+0.6

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Dinamica consumului de energie pe principalele două categorii monitorizate de consumatori finali în corelație cu evoluția producerii energiei electrice de producătorii autohtoni pentru o perioadă mai îndelungată de timp este prezentată în Figura 3.

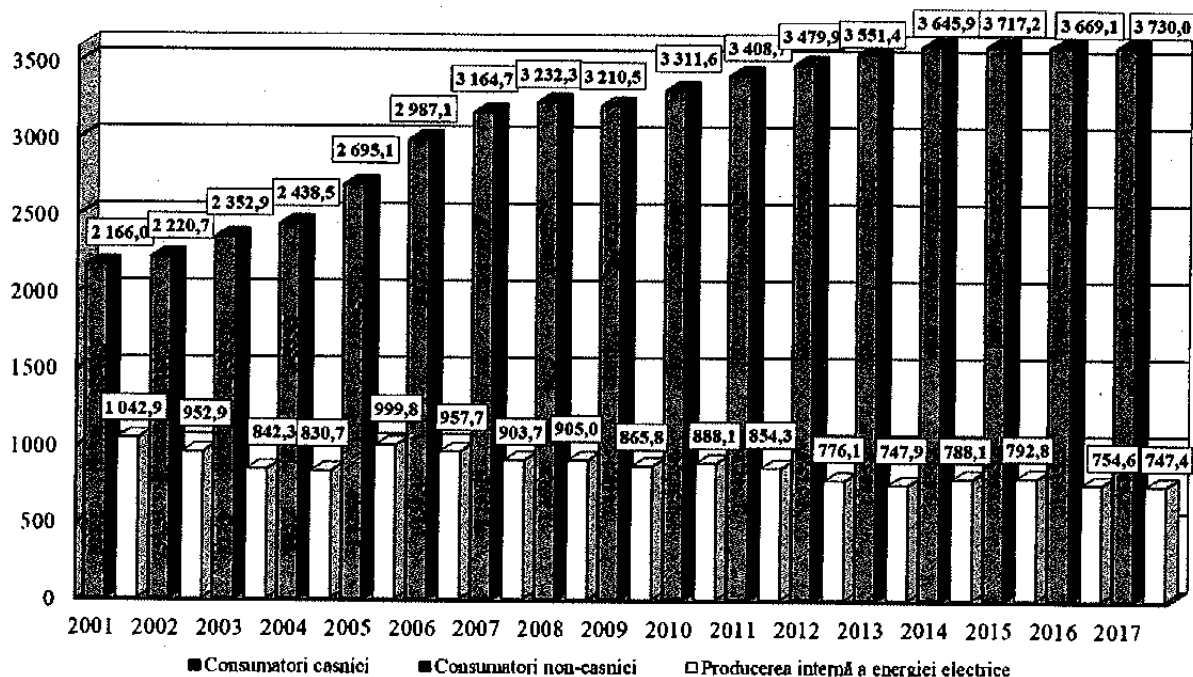

Figura 3. Producerea și consumul de energie electrică în perioada 1997-2017, mil. kWh

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Cu referință la tendința benefică din ultimii ani de micșorare a cotei consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică, notăm că, în pofida faptului că nivelul mediu al consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică la toți operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice a rămas practic la nivelul anului precedent (8.48 %), în secțiune pe fiecare operator al sistemului de distribuție acest indicator a avut o evoluție diferită. Astfel, o majorare nesemnificativă a acestui parametru a avut loc la S.A. „RED Nord” – cu 0.1 mil. kWh sau 0.18 p. p., în cazul Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. s-a redus cu 2.6 mil. kWh sau 6.6 p.p. în timp ce pentru S.A. „RED Nord-Vest” cota consumului tehnologic și a pierderilor a înregistrat o descreștere cu 1.1 p. p. sau 2.1 mil. kWh (Tabelul 5).

Tabelul 5. Consumul tehnologic și pierderile de energie electrică în rețelele electrice de distribuție

Operatorul sistemului de distribuție	Consumul tehnologic și pierderile efective (în % față de energia electrică la punctele de ieșire din rețelele electrice de transport)						
	2001	2005	2010	2014	2015	2016	2017

RED Nord	28.4	14.39	10.43	8.53	*9.20	*8.82	*8.82	*8.74
RED Nord-Vest	39.9	20.07	12.98	11.30	*11.58	*9.77	*9.77	*9.13
RED Union Fenosa	28.0	21.44	13.68	9.45	*9.54	*8.25	*8.25	*8.12

** în % față de energia electrică intrată în rețelele electrice de distribuție.*

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Investiții în sistemul electroenergetic în perioada 2015 – 2017

În perioada anilor 2015 - 2016 ANRE a aprobat planurile de investiții pentru titularii de licențe pentru transportul energiei electrice în valoare totală de 105766.7 mii lei, pentru distribuția energiei electrice în valoare totală de 725083.92 mii lei și pentru furnizarea energiei electrice în valoare totală de 6807.16 mii lei.

Proiectele investiționale au fost aprobate pentru transportul, distribuția și furnizarea energiei electrice prin prisma obligativității, necesității menținerii în bună funcționare a rețelelor electrice, fiabilității funcționării acestora și cu scop de a asigura un nivel corespunzător al calității serviciilor prestate de titularii de licențe (Tabelul 6).

În aceeași perioadă, în scopul recuperării investițiilor prin tarif, de către ANRE au fost recunoscute investițiile realizate de titularii de licențe pentru transportul energiei electrice în valoare totală de 70279.9 mii lei, pentru distribuția energiei electrice în valoare totală de 669078.47 mii lei și pentru furnizarea energiei electrice în valoare totală de 6671.4 mii lei (Tabelul 6).

Pentru anul 2017, ANRE a aprobat planurile de investiții pentru operatorul sistemului de transport în valoare de 306593.0 mii lei, pentru operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice în valoare totală de 528907.75 mii lei și pentru furnizorii de energie electrică în valoare totală de 2380.31 mii lei (Tabelul 7).

Anual, până la 30 aprilie, operatorii sistemelor de distribuție prezintă ANRE rapoarte, privind realizarea planurilor de investiții pentru anul precedent. Respectiv, ANRE în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, va aproba în termene stabilite, investițiile realizate în anul 2017, în scop de recuperare a acestora prin tarif.

În contextul obligației stabilite la art. 30 alin. (1) lit. a) și art. 45 alin. (3) din Legea cu privire la energia electrică nr. 107 din 27.05.2016, operatorii de sistem sunt obligați, ținând cont de Strategia Energetică a Republicii Moldova, de oferta și de

cererea actuală și prognozată, să elaboreze și să prezinte ANRE spre aprobare planurile de dezvoltare a rețelelor electrice.

Tabelul 6. Investiții aprobate și realizate de operatorii de sistem și furnizorii de energie electrică în anii 2015, 2016

Nr.	Denumirea titularului de licență / Operatorului de sistem		Unitate de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE, (mii lei)	Investiții realizate aprobate de ANRE, (mii lei)
2015					
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S.,Moldelectrica”	mii lei	-	11977.0
2	Operatorul sistemului de distribuție	Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A.	mii lei	209787.0	148259.0
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	79593.0	76534.8
4		S.A. „RED Nord-Vest”	mii lei	52658.85	46335.49
5	Furnizorul	Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.	mii lei	-	-
6		S.A. ”Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	-	-
TOTAL			mii lei	342038.85	283106.29
2016					
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S.,Moldelectrica”	mii lei	105766.7	58302.9
2	Operatorul sistemului de distribuție	Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A.	mii lei	261142.0	265907.6
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	79238.9	79764.07
4		S.A. „RED Nord-Vest”	mii lei	42664.17	52277.51
5	Furnizorul	Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.	mii lei	1061.0	1062.0
6		S.A. ”Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	5746.16	5609.4
TOTAL			mii lei	495618.93	462923.48

În scopul respectării prevederilor Legii cu privire la energia electrică, după procedura de consultare prealabilă cu părțile interesate, la data de 27.12.2017, ANRE a aprobat prin Hotărârea nr. 523/2017 Planul de dezvoltare al operatorului sistemului de transport pentru perioada 2018-2027.

Planul de dezvoltare conține măsuri pentru a garanta fiabilitatea funcționării sistemului electroenergetic și securitatea aprovizionării cu energie electrică, reflectă principalele rețele electrice de transport care se preconizează a fi reconstruite sau reabilitate în următorii 10 ani, la fel identifică noi investiții care trebuie să fie efectuate în următorii 3 ani, precum și prevede un interval de timp pentru toate proiectele de investiții.

Planul de dezvoltare este publicat pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe pagina web oficială a Agenției.

Tabelul 7. Investiții aprobate pentru operatorii de sistem și furnizorii de energie electrică pentru anul 2017

Nr.	Denumirea titularului de licență / Operatorului de sistem	Unitatea de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE, (mii lei)	
2017				
1	Operatorul sistemului de transport	Î.S.,„Moldelectrica”	mii lei	306593.0
2	Operatorul sistemului de distribuție	Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A.	mii lei	302213.0
3		S.A. „RED Nord”	mii lei	171705.15
4		S.A. „RED Nord-Vest”	mii lei	54989.6
5	Furnizorul	Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.	mii lei	1661.3
6		S.A. ”Furnizarea Energiei Electrice Nord”	mii lei	719.01
TOTAL			mii lei	837881.06

Pentru operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice, ANRE va aproba planurile de dezvoltare pentru următorii trei ani, după intrarea în vigoare a Regulamentului cu privire la dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție.

2.1.1 Producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie (SRE)

În conformitate cu prevederile Legii energiei regenerabile, nr. 160 din 12.07.2007, ANRE a aprobat tarifele pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, calculate de către producători în conformitate cu metodologia elaborată și aprobată de ANRE.

Astfel, în conformitate cu prevederile Metodologiei determinării, aprobării și aplicării tarifelor la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie și biocombustibil, aprobată de Consiliul de administrație al ANRE prin Hotărîrea nr. 321 din 22.01.2009, în anul 2017 au fost aprobate tarife pentru energia electrică produsă din surse regenerabile pentru 16 producători.

Toate centralele electrice, ce aparțin producătorilor de energie electrică din surse regenerabile, pentru care au fost aprobate tarife până în prezent, sunt racordate la rețelele electrice de distribuție, cu excepția centralei electrice ce aparține Î.C.S.

„Covoare Lux” S.R.L., care este racordată la rețeaua electrică de transport ce aparține Î.S. „Moldelectrica”.

Pe parcursul anului 2017, au fost emise în total 343 de garanții de origine, pentru o cantitate totală de energie electrică produsă din surse regenerabile de 30.19 GWh. Cantitatea respectivă de energie electrică produsă s-a majorat cu $\approx 69.4\%$ comparativ cu anul 2016, an pe parcursul căruia a fost livrată în rețelele electrice o cantitate totală de energie electrică produsă din surse regenerabile de 17.818 GWh (informație prezentată în garanțiile de origine, emise de operatorii de sistem pe parcursul anilor respectivi). De remarcat că, cea mai mare cantitate de energie electrică produsă din SRE este produsă de centrala electrică ce aparține Î.M. Sudzucker Moldova” S.A., cu o putere instalată de 3.6 MW, care utilizează în calitate de combustibil biogazul produs din deșeurile organice (borhot de sfeclă de zahăr) obținute la fabrica de zahăr din or. Drochia.

În Tabelul 8 sunt prezentate date agregate pe diferite tipuri de SRE, cu privire la capacitatea instalată a centralelor electrice, numărul garanțiilor de origine emise de operatorii de sistem producătorilor respectivi și cu privire la cantitățile de energie electrică, produsă din SRE și livrate în rețelele electrice în perioada anilor 2015-2017, pentru care au fost eliberate garanții de origine.

Tabelul 8. Producerea energiei electrice din surse regenerabile în anii 2015-2017 conform garanțiilor de origine eliberate de operatorii de sistem

Tip SRE	Garanții de origine emise în anul 2017	Capacitate instalată, kW	Cantitate energie electrică produsă și livrată în rețelele electrice, mii kWh		
			2015	2016	2017
Energie solară (fotovoltaică)	254	2061.4	1091.0	1311.0	1509.2
Biogaz (produs din biomasă)	35	5709	14530.8	14030.4	21575.9
Energie eoliană	51	9190	1547.7	2476.7	7065.6
Energie hidroelectrică	3	254			38.4
Total	343	17214.4	17169.5	17818.1	30189.1

Energia electrică produsă din biogaz deține cea mai mare pondere în cantitatea totală de energie electrică, produsă din SRE în anul 2017 (71.5 % din cantitatea totală de energie electrică produsă din surse regenerabile) urmată de energia electrică produsă din energie eoliană (23.4 %) și, respectiv, energia electrică produsă din energie solară (5 %), Figura 4.

Până la finele anului 2017, ANRE a aprobat tarife pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de centralele electrice pentru 44 producători, care

dețin centrale electrice cu capacitatea totală cumulată de 17.2144 MW. Structura capacităților de producere a energiei electrice din surse regenerabile pentru care au fost aprobate tarife de către ANRE, pe tipuri de surse regenerabile de energie este prezentată în Figura 5.

Concomitent, evoluția capacităților instalate ale centralelor electrice care produc energie electrică din SRE, precum și evoluția producerii energiei electrice (EE-SRE), separat pe tipuri de SRE (energie solară, biogaz produs din biomasă, energie eoliană și hidroelectrică), în perioada 2011-2017 este reprezentată în Figura 6.

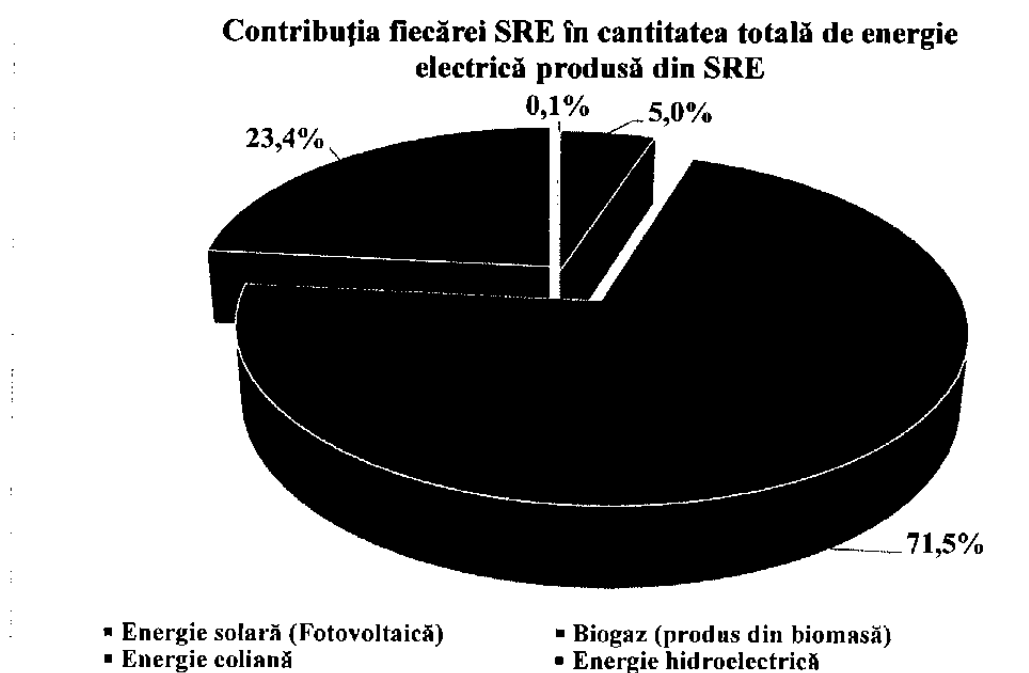

Figura 4 . Contribuția fiecărei SRE în cantitatea totală de energie electrică produsă din SRE în anul 2017

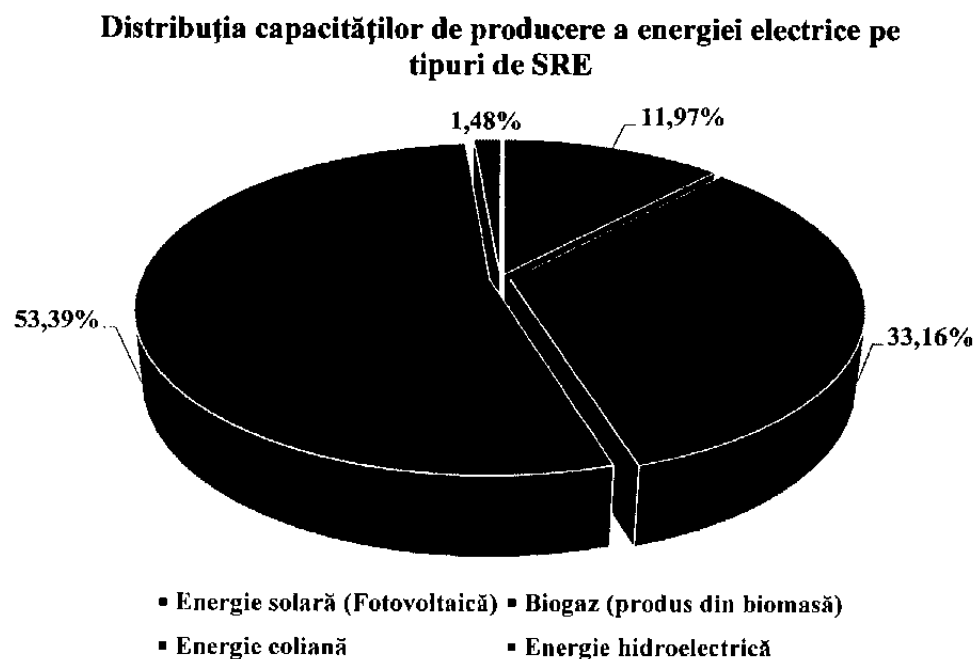

Figura 5. Distribuția capacităților de producere a energiei electrice pe tipuri de SRE

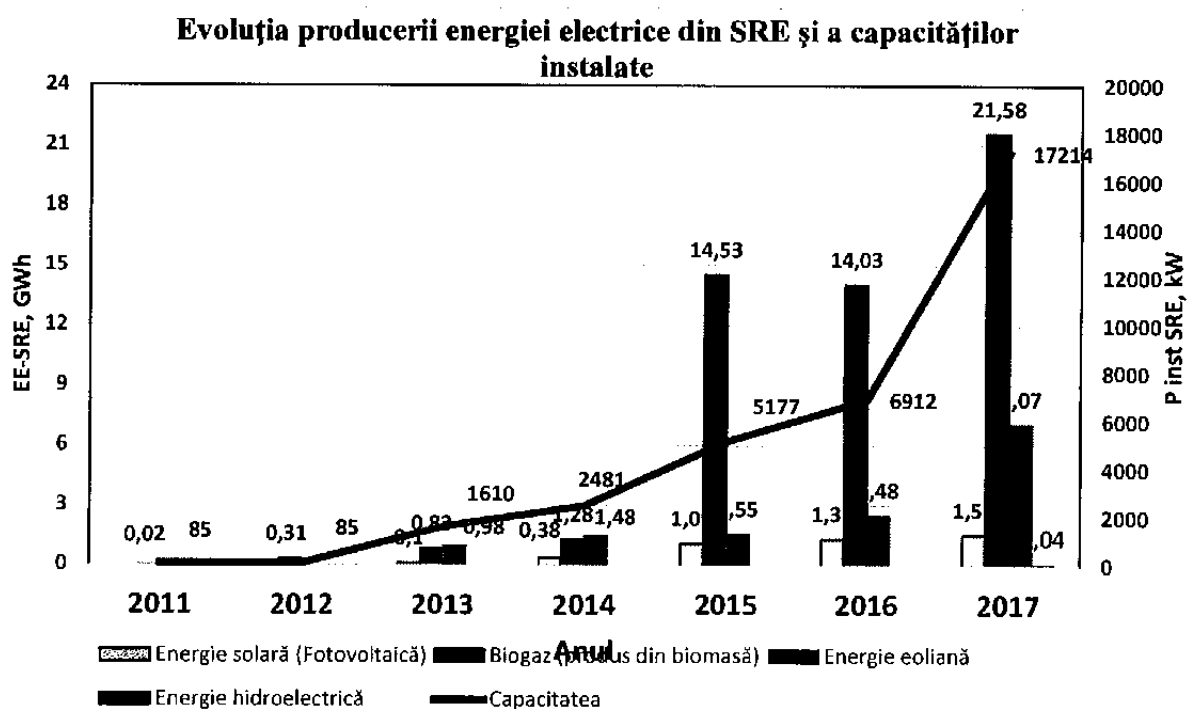

Figura 6 . Evoluția producerii energiei electrice divizate pe tipuri de SRE și a capacității totale instalate

2.2. Sectorul termoelectric

Pe parcursul anului 2017, serviciile publice de alimentare cu energie termică prin sistemele centralizate au fost asigurate de către 8 titulari de licență, care își desfășoară activitățile de producere, distribuție și furnizare a energiei termice în municipii și orașe. Totodată, la cererea titularului de licență S.R.L. "Thermohouse", la 14 septembrie 2017, ANRE a retras licența pentru activitatea reglementată, iar instalațiile de utilizare a energiei termice ale consumatorilor au fost reconectate la rețelele termice ale titularului de licență S.A. "Termoelectrica".

Evoluția balanței energiei termice în perioada anilor 2015-2017 este redată în Tabelul 9.

Cantitatea totală de energie termică produsă de către centralele electrice de termoficare și centralele termice ale întreprinderilor reglementate din sectorul termoelectric (fără consumul tehnologic și consumul propriu), în anul 2017, a constituit 1885 mii Gcal, fiind în descreștere cu 81 mii Gcal, sau cu 4.1 %, comparativ cu cantitatea de energie termică produsă în anul precedent, iar față de indicatorul respectiv din anul 2015 fiind mai mare cu 9.7 mii Gcal, ceea ce constituie

Tabelul 9. Evoluția balanței energiei termice în anii 2015-2017

Denumirea întreprinderii	Energia termică livrată în rețeaua termică, mii Gcal			Pierderi de energie termică în rețeaua termică, mii Gcal			Livrat util consumatorilor, mii Gcal			Ponderea în totalul de livrări, %		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
S.A. "Termoelectrica"	1616.7	1698.7	1635.8	314.1	324.3	349.6	1302.6	1374.4	1286.3	86.1	86.3	86.5
S.A. "CET-Nord"	198.9	205.1	192.9	42.2	43.3	42.5	156.7	161.8	150.4	10.4	10.2	10.1
S.A. "Apă-Canal Chișinău"	25.8	26.7	25.1	2.8	2.4	2.7	23.0	24.2	22.4	1.5	1.5	1.5
Î.M. "Termogaz-Bălți"	11.8	11.7	11.2	1.3	1.3	1.2	10.5	10.5	10.1	0.7	0.7	0.7
S.A. "Comgaz Plus"	8.6	8.8	7.4	1.3	1.4	1	7.4	7.4	6.4	0.5	0.5	0.4
Î. M. R. C.T. Comrat	6.1	7.5	7.0	0.2	0.2	0.3	6	7.3	6.7	0.4	0.5	0.5
S.R.L. "Thermohouse"		5.5	3.5		0.8	0.5		4.6	3	0.0	0.3	0.2
Î.M. "Servicii Comunale Glodeni"	2	2.1	2.1	0.1	0.1	0.2	1.9	2	1.9	0.1	0.1	0.1
Alte	5.4	...		0.1	...	...	5.3	...	...	0.3	0.0	0.0
Total pe întreprinderile reglementate	1875.4	1966.2	1885.0	362.1	373.8	398.0	1513.3	1592.3	1487.2	100	100	100

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

≈0.52 %. Deși, perioada de funcționare a utilajului pe parcursul sezonului de încălzire în anul 2017 a fost comparativ egală cu indicatorul respectiv revenit anului

2016, micșorarea cantității de energie termică produsă a fost condiționată de temperaturile mediului, semnificativ mai ridicate, înregistrate în anul 2017.

Consumul tehnologic și pierderile efective de energie termică, în anul 2017, au constituit 398 mii Gcal, ceea ce reprezintă 21.1 % din cantitatea energiei termice intrate în rețeaua termică, în valoare relativă fiind majorate cu 2.1 p. p., însă, în valoare absolută fiind mai mari cu 24 mii Gcal față de anul 2016.

În anul 2017 a fost livrată energie termică consumatorilor în cantitate de 1487.2 mii Gcal, fiind în descreștere cu 105.1 mii Gcal (6.6 %) comparativ cu anul precedent (Tabelul 10).

Tabelul 10. Dinamica livrărilor de energie termică în perioada 2014-2017

Denumirea întreprinderii	Livrat util consumatorilor, mii Gcal				Modificări, %		
	2014	2015	2016	2017	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016
S.A. "Termoelectrica"	1222.21	1302.6	1374.44	1286.27	6.58	5.52	-6.41
S.A. "CET-Nord"	149.09	156.73	161.81	150.37	5.12	3.24	-7.07
S.A. "Apă-Canal Chișinău"	21.44	23.00	24.24	22.41	7.28	5.39	-7.55
Î.M. "Termogaz-Bălți"	9.93	10.51	10.47	10.07	5.84	-0.38	-3.82
S.A. "Comgaz Plus"	6.79	7.37	7.42	6.36	8.54	0.68	-14.29
Î. M. R. C.T. Comrat	5.63	5.95	7.29	6.71	5.68	22.52	-7.96
S.R.L. "Thermohouse"			4.63	3.03			-34.56
I.M. "Servicii Comunale Glodeni"	1.91	1.89	2.02	1.92	-1.05	6.88	-4.95
Alte	7.3	5.3					
Total pe întreprinderile reglementate	1424.3	1513.3	1592.3	1487.1	6.25	5.22	-6.61

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Deși, în ultimii ani, a fost înregistrată tendința de majorare a cantităților de energie termică livrată prin sistemele centralizate de alimentare cu energie termică, în anul 2017, cel mai important furnizor de energie termică S.A. „Termoelectrica”, a înregistrat o micșorare a cantității de energie termică livrată cu 88.2 mii Gcal (6.41 %) față de anul 2016. De asemenea, cantitatea de energie termică livrată consumatorilor s-a redus și la ceilalți titulari de licențe. La S.A. „CET-Nord” s-a redus cantitatea de energie termică livrată cu 11.4 mii Gcal (7.1 %), S.A. „Apă-Canal Chișinău”- cu 1.8 mii Gcal (7.5 %), S.A. „Comgaz Plus”- cu 1.06 mii Gcal (14.3 %), Î.M.R.C.T. Comrat- cu 0.58 mii Gcal (7.9 %),

Î.M. „Servicii Comunale Glodeni” - cu 0.1 mii Gcal (5.2 %), Î.M. „Termogaz-Bălți”-0.4 mii Gcal (3.8 %).

În anul 2017, reieșind din datele prezentate de titularii de licențe pe categorii de consumatori, a fost înregistrată o diminuare a consumului de energie termică, cea mai mare micșorare fiind la consumatorii casnici cu 73.6 mii Gcal sau cu 6 %. Această diminuare a fost determinată de micșorarea consumului de energie termică la consumatorii casnici deserviți de S.A. „Termoelectrica”. De asemenea, comparativ cu anul precedent, o reducere a cantității de energie termică livrată prin sistemele centralizate de alimentare cu energie termică a fost înregistrată la instituțiile bugetare - cu 19.4 mii Gcal (8.6 %), iar în cazul agenților economici, diminuarea a constituit 12.2 mii Gcal, sau cu 8.7 % (Tabelul 11 și Figura 8).

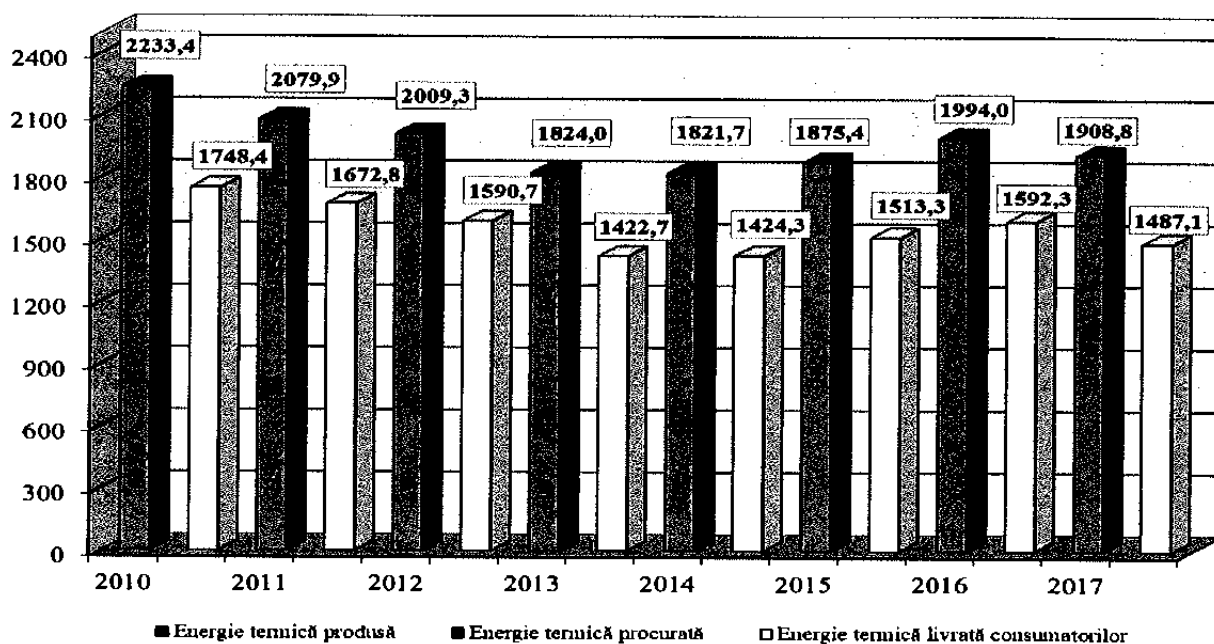

Figura 7. Producerea și livrarea energiei termice consumatorilor, mii Gcal

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Tabelul 11. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori, mii Gcal

Categorii de consumatori	2014	2015	2016	2017	Modificări					
					2015/2014		2016/2015		2017/2016	
					mii Gcal	%	mii Gcal	%	mii Gcal	%

Consumatori casnici	1091.60	1171.6	1225.71	1152.14	80.0	7.3	54.1	4.6	-73.6	-6.0
Instituții bugetare	215.64	216.5	226.55	207.13	0.9	0.4	10.1	4.6	-19.4	-8.6
Agenți economici	117.05	125.2	140.06	127.87	8.1	7.0	14.9	11.9	-12.2	-8.7
Total livrat util consumatorilor	1424.3	1513.3	1592.3	1487.1	89.0	6.2	79.0	5.2	-105	-6.6

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

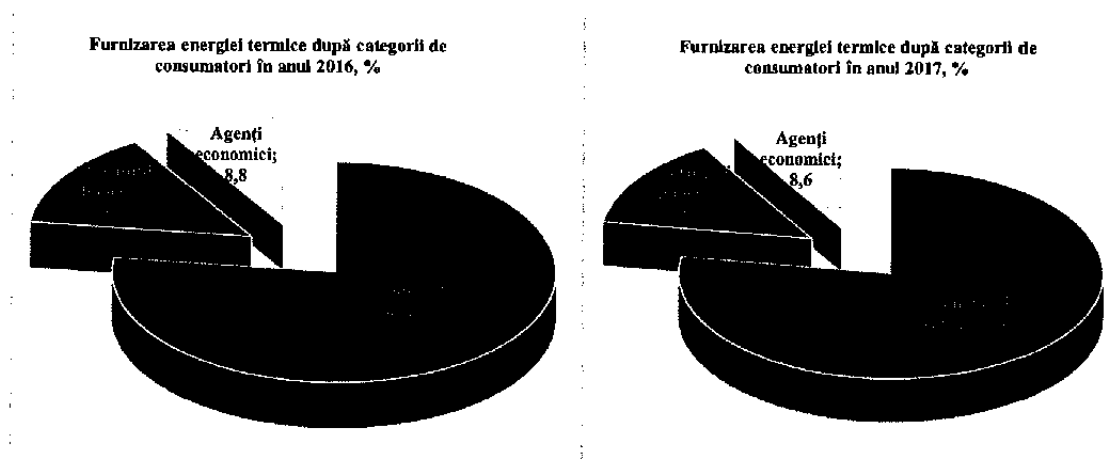

Figura 8. Livrarea energiei termice pe categorii de consumatori în anii 2016 și 2017

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

2.3. Sectorul gazelor naturale

ANRE realizează o activitate de monitorizare continuă a relațiilor economice din sectorul gazelor naturale în baza datelor și informațiilor prezentate de titularii de licențe. În baza analizelor efectuate asupra datelor furnizate de operatorii care desfășoară activități licențiate în sectorul gazelor naturale pe parcursul anului 2017, au rezultat următoarele concluzii.

În anul 2017 gazele naturale furnizate pe piața din Republica Moldova au fost procurate de la S.A.D. „Gazprom” din Federația Rusă, volumul total de gaze naturale procurat a constituit 1033.9 mil. m³. Totodată, menționăm că, în unele localități din raionul Cantemir sunt utilizate și gazele naturale autohtone, însă, volumele extrase și furnizate sunt insignifiante, circa 0.1 mil. m³.

Volumul total de gaze naturale, procurat în anul 2017, comparativ cu anul 2016, s-a micșorat cu 4.5 mil. m³ (-0.4 %). Analizând procurările totale de gaze

naturale pentru perioadele anterioare, se relevă tendința continuă de diminuare, exceptând doar anii 2010, 2014 și 2016 când s-au înregistrat creșteri ale volumelor de gaze naturale procurate, corespunzător de 5.5 %; 2.1 % și de 3.0 % (Tabelul 12).

Datele prezentate în Tabelul 12 denotă că consumul de gaze naturale în Republica Moldova (atât distribuite consumatorilor finali, cât și livrate direct din rețelele de transport al gazelor naturale) în anul 2017 s-a micșorat nesemnificativ în comparație cu anul precedent, doar cu 0.2 mil. m³.

Tabelul 12. Volumele de gaze naturale procurate și furnizate consumatorii finali (2005-2017)

Indicii	Unitatea de măsură	2005	2010	2015	2016	2017	Modificări			
							2016/2015		2017/2016	
							Suma	%	Suma	%
1. Volumul de gaze naturale procurate - total	mil. m ³	1418.6	1187.8	1008.5	1038.4	1033.9	+29.9	+3.0	-4.5	-0.4
	mil. lei	1364.9	3674.0	4847.3	4036.8	3107.3	-810.5	-16.7	-929.5	-23.0
2. Prețul mediu de procurare a gazelor naturale	\$/1000 m ³	76.1	250.1	256.0	193.5	162.05	-62.5	-24.4	-31.45	-16.3
	lei/1000 m ³	962	3093	4806	3887	3005.4	-919	-19.1	-881.6	-22.7
3. Volumul de gaze naturale livrate (inclusiv din rețelele de transport) - total	mil. m ³	1315.0	1089.8	927.6	965.3	965.1	+37.7	+4.1	-0.2	0.0
	mil. lei	1551.0	4362.2	5794.0	5873.5	5762.4	+79.5	+1.4	-201.1	-1.9
4. Prețul mediu de furnizare a gazelor naturale (cu TVA)	lei/1000 m ³	1180	4003	6246	6085	5970.7	-161	-2.6	-114.3	-1.9

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Referitor la dinamica livrărilor de gaze naturale consumatorilor finali în parte pe zonele deservite de către operatorii sistemelor de distribuție, menționăm că, în anul 2017 pentru 6 din acestea a fost caracteristică creșterea volumelor de gaze naturale distribuite, or, în anul 2016 au înregistrat creștere a volumelor de gaze naturale distribuite 10 operatori ai sistemelor de distribuție (Tabelul 13).

Tabelul 13. Evoluția volumelor de gaze naturale distribuite de operatorii sistemelor de distribuție (2015-2017)

Nr. crt.	Denumirea întreprinderii	Livrat consumatorilor finali, mil. m ³					Ponderea în livrările totale, %				
		2015	2016	2017	Modificări		2015	2016	2017	Modificări	
					2016/2015, %	2017/2016, %				2016/2015, p.p.	2017/2016, p.p.
1.	S.R.L. „Chișinău-gaz” (din 2013 S.A. „Moldovagaz”)	585.4	609.3	594.6	+4.1	-14.7	64.6	64.9	63.4	+0.3	-1.5

2.	S.R.L. „Ialoveni-gaz”	54.9	54.3	58.6	-1.0	+4.3	6.1	5.8	6.2	-0.3	+0.4
3.	S.R.L. „Bălți-gaz”	82.1	85.7	84.9	+4.4	-0.8	9.1	9.1	9.1	0.0	0.0
4.	S.R.L. „Edineț-gaz”	30.9	35.0	35.6	+13.3	+0.6	3.4	3.7	3.8	+0.3	+0.1
5.	S.R.L. „Florești-gaz”	29.4	26.6	31.9	-9.6	+5.3	3.2	2.8	3.4	-0.4	+0.6
6.	S.R.L. „Orhei-gaz”	25.3	26.3	27.2	+3.9	+0.9	2.8	2.8	2.9	0.0	+0.1
7.	S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”	13.1	13.5	14.0	+3.2	+0.5	1.4	1.4	1.5	0.0	+0.1
8.	S.R.L. „Găgăuz-gaz”	27.3	27.6	30.1	+1.2	+2.5	3.0	2.9	3.2	-0.1	+0.3
9.	S.R.L. „Cahul-gaz”	20.7	21.3	22.1	+2.6	-9.1	2.3	2.3	2.3	0.0	0.0
10.	S.R.L. „Taraclia-gaz”	6.2	7.8	7.5	+25.8	-0.3	0.7	0.8	0.8	+0.1	0
11.	S.R.L. „Cimișlia-gaz”	11.7	11.8	12.2	+0.5	+0.4	1.3	1.3	1.3	0.0	0
12.	S.R.L. „Ungheni-gaz”	18.8	19.3	19.6	+2.7	+0.3	2.1	2.1	2.1	0.0	0
Total		905.8	938.5	938.4	+3.6	-0.1	100.0	100.0	100.0	0.0	0.0

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Dinamica neuniformă a consumului de gaze naturale în teritoriile autorizate ale operatorilor sistemelor de distribuție în anul 2017 a generat modificări ale ponderii acestora în livrările de gaze naturale consumatorilor finali. În așa mod, datorită unei majorări cu 1.6 % a furnizărilor de gaze naturale de către S.A. „Moldovagaz” în zonele de activitate ale S.R.L. „Ialoveni-gaz”, S.R.L. „Florești-gaz” și S.R.L. „Găgăuz-gaz”, S.R.L. „Edineț-gaz”, S.R.L. „Orhei-gaz”, S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz” față de diminuarea nesemnificativă medie pe întreprinderi, cu 0.1 %, cota-parte a consumului de gaze naturale în aceste zone în structura consumului total s-a majorat până la 21.0 %.

De asemenea, ponderea consumului de gaze naturale în teritoriul autorizat al S.R.L. „Edineț-gaz” a sporit cu 0.1 p.p.

În același timp, însă, în zona de activitate a operatorului sistemului de distribuție unde s-a micșorat consumul de gaze naturale, S.R.L. „Chișinău-gaz” cota-parte a consumului în această zonă în structura consumului total s-a micșorat cu 1.5 %, până la 63.4 %. Totodată, ponderea celorlalți 5 operatori ai sistemelor de distribuție în livrările totale de gaze naturale a rămas neschimbată.

În condițiile diminuării nesemnificative în anul 2017 a consumului de gaze naturale în medie cu 0.2 mil. m³, atestăm că, în secțiuni pe unele categorii monitorizate de consumatori, tendințele au fost similare, în creștere, însă, pentru

sectorul energetic consumul de gaze naturale a avut o tendință de scădere de 20.3 mil. m³ sau 5.0 %. (Tabelul 14).

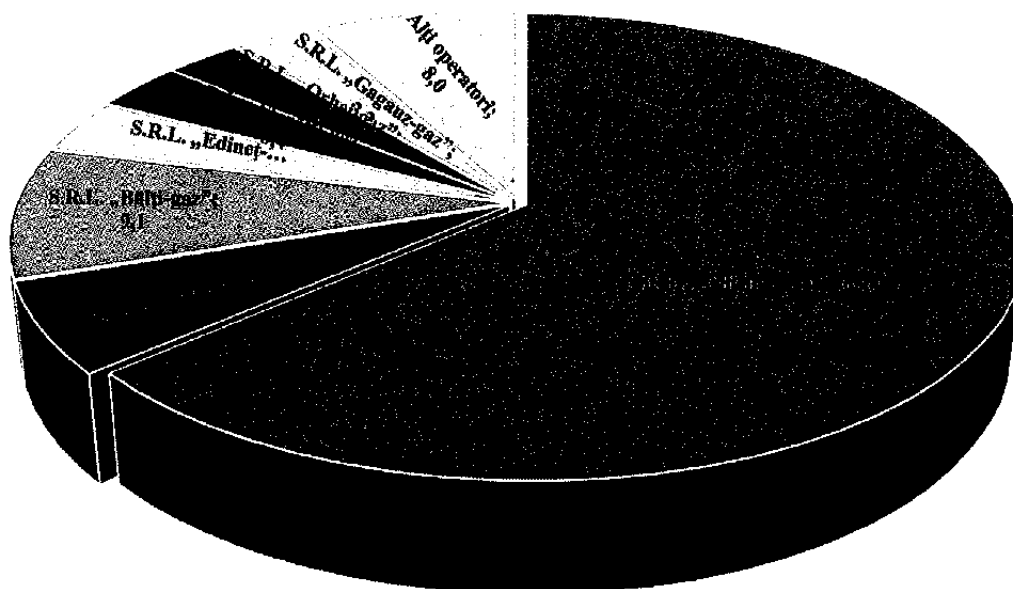

Figura 9. Ponderea livrărilor de gaze naturale de către operatorii sistemelor de distribuție în anul 2017, %

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Tabelul 14. Structura furnizării gazelor naturale pe categorii de consumatori finali (2015-2017)

Categoriile de consumatori finali	2015		2016		2017		2016 / 2015		2017 / 2016	
	mil. m³	%	mil. m³	%	mil. m³	%	mil. m³	%	mil. m³	%
Consumul de gaze naturale (livrat consumatorilor finali), total	927.6	100.0	965.3	100.0	965.1	100.0	+37.7	+4.1	-0.2	0.0
incl.: consumatori casnici	271.6	29.3	285.3	29.5	302.8	31.4	+13.7	+5.1	+17.5	+6.1
instituții publice	42.7	4.6	45.1	4.7	45.4	4.7	+2.4	+5.7	+0.3	+0.7
sectorul energetic	398.1	42.9	404.3	41.9	384.0	39.8	+6.2	+1.6	-20.3	-5.0
alți agenți economici	215.2	23.2	230.6	23.9	232.9	24.1	+15.4	+7.1	+2.3	+1.0

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Cea mai relevantă creștere atât relativă, cât și absolută a consumului de gaze naturale în anul 2017, cu 6.1 % (sau 17.5 mil.m³), a fost înregistrată de către

consumatorii casnici. De asemenea, majorarea consumului de gaze naturale a fost înregistrată de alți agenți economici cu 1.0 %, sau 2.3 mil. m³. (Figura 11).

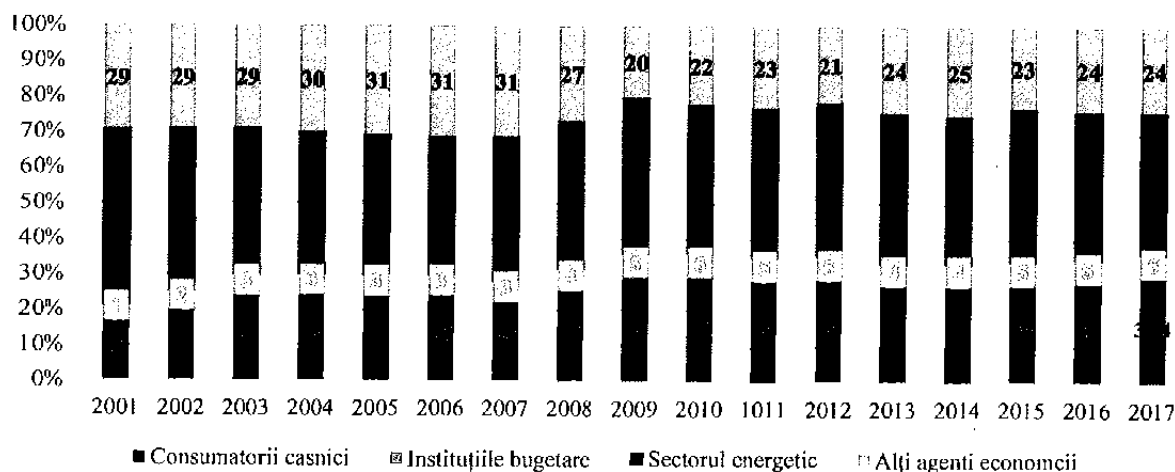

Figura 10. Structura consumului de gaze naturale pe categorii de consumatori finali în perioada 2001-2017, %

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Totodată, în contextul menținerii consumului de gaze naturale practic neschimbat, în cazul întreprinderilor din sectorul energetic – centralelor electrice de termoficare, centralelor termice pentru producerea și aprovizionarea cu energie termică a consumatorilor de tip urban prin sistemele centralizate de alimentare cu energie termică a avut loc o micșorare a consumului de gaze naturale, cu 20.3 mil. m³, sau 5 %, după o creștere pentru această categorie de consumatori mai puțin semnificativă în perioada anuală precedentă (2016), de 1.6 % sau 6.2 mil. m³.

În structura consumului de gaze naturale în anul 2017, cea mai mare cotă parte, de 40 %, le-a revenit, ca și anterior, întreprinderilor din sectorul energetic, dar aceasta este în descreștere cu 2.0 puncte procentuale față de perioada de referință anterioară. Totodată, ponderea consumului de gaze naturale revenită consumatorilor casnici, în condițiile majorării față de anul precedent a consumului de gaze naturale de către această categorie, a sporit cu 1.4 puncte procentuale și a constituit 31.4 %. Cota parte a consumului de gaze naturale revenită instituțiilor publice în perioada de referință a constituit 4.7 %, fiind la nivelul anului precedent (2016). În același timp, de relevat că cota altor agenți economici (exceptând cei din sectorul energetic) a fost de 24 la sută și s-a menținut 2 ani consecutiv.

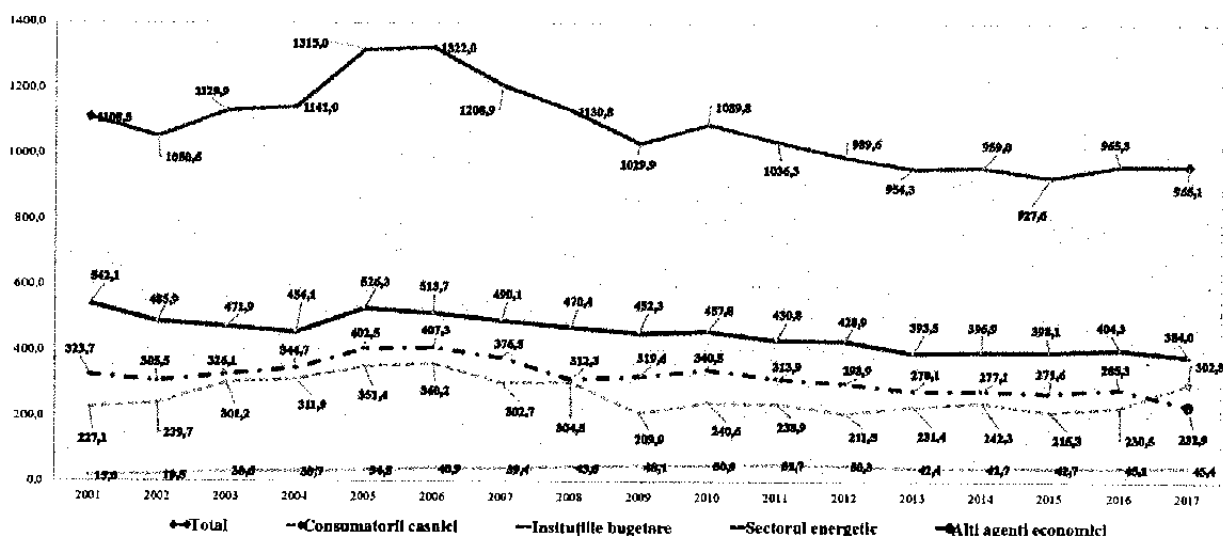

Figura 11. Evoluția consumului de gaze naturale pe categorii de consumatori finali în perioada 2001-2017, mil. m³

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Cu referință la dinamica structurii rețelelor de gaze naturale ale operatorilor sistemelor de distribuție, întreprinderi afiliate S.A. „Moldovagaz”, de menționat că, la toți operatorii sistemelor de distribuție a gazelor naturale s-a înregistrat creșterea lungimii rețelelor de distribuție a gazelor naturale (Tabelul 15.) Acest fapt ne demonstrează că operatorii sistemelor de distribuție dezvoltă în continuare rețelele de gaze naturale, pentru a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de distribuție a gazelor naturale. Cele mai extinse rețele de distribuție a gazelor naturale aparțin S.R.L. „Ialoveni-gaz” și S.R.L. „Chișinău-gaz”, acestea constituind 16.1 % și, respectiv, 13.8 % din total.

Tabelul 15. Lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale ale operatorilor sistemelor de distribuție

Nr.	Denumirea întreprinderii	Lungimea rețelelor de distribuție a gazelor naturale ale operatorilor sistemelor de distribuție, km				Creșteri, %	
		2014	2015	2016	2017	2016/2015	2017/2016
1.	„Chișinău-gaz” S.R.L.	2872.0	2919.0	2979.5	3034.5	2.1	1.9
2.	„Ialoveni-gaz” S.R.L.	3507.5	3526.8	3541.0	3558.2	0.4	0.5
3.	„Bălți-gaz” S.R.L.	1780.7	1797.9	1804.5	1826.5	0.4	1.2
4.	„Edineț-gaz” S.R.L.	1871.6	1877.5	1883.8	1909.7	0.3	1.4
5.	„Florești-gaz” S.R.L.	1567.3	1573.2	1578.4	1582.9	0.3	0.3
6.	„Orhei-gaz” S.R.L.	1971.3	2002.1	2027.9	2060.8	1.3	1.6

7.	“Ștefan Vodă-gaz” S.R.L.	1387.0	1395.2	1404.0	1406.1	0.6	0.2
8.	“Gagauz-gaz” S.R.L.	1878.8	1888.1	1890.7	1901.3	0.1	0.6
9.	“Cahul-gaz” S.R.L.	1376.8	1388.0	1394.4	1420.8	0.5	1.9
10.	“Taraclia-gaz” S.R.L.	626.0	626.7	627.4	633.7	0.1	1.0
11.	“Cimișlia-gaz” S.R.L.	1234.3	1250.3	1264.2	1277.7	1.1	1.1
12.	“Ungheni-gaz” S.R.L.	1315.6	1326.6	1354.9	1386.7	2.1	2.4
	Total	21388.9	21571.3	21750.5	21998.9	0.8	1.1

Sursa: Raportările titularilor de licențe – prelucrare ANRE

Investițiile în sistemul de gaze naturale în perioada 2015 – 2017

În perioada anilor 2015 - 2017 ANRE a aprobat planurile de investiții titularilor de licențe, întreprinderi afiliate S.A. „Moldovagaz” în valoare totală de 654.61 mil. lei. În scopul recuperării investițiilor prin tarif, de către ANRE au fost aprobate investițiile realizate de titularii de licențe pentru perioada 2015-2016 în valoare de 460.16 mil. lei (Anexa nr.1).

Totodată, ANRE comunică că conform art. 42, alin. (14) și art. 49, alin. (11) din Legea nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, operatorii de sistem, anual până la 30 aprilie urmează să prezinte raportul privind realizarea planului de investiții pentru anul precedent, iar ulterior ANRE va aproba valoarea investițiilor care vor fi recuperate prin tarif. Reieșind din cele enunțate, ANRE nu a aprobat investițiile realizate în anul 2017 titularilor de licențe din cadrul SA „Moldovagaz”, dat fiind faptul că rapoartele privind realizarea investițiilor în anul 2017 urmează să fie prezentate în termenele stabilite de lege.

Pentru anul 2018 ANRE a aprobat planurile de investiții titularilor de licență, întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz” în valoare totală de 225.78 mil. lei (Anexa nr.2).

2.4. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

În conformitate cu atribuțiile prevăzute de Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și a planului de activitate pentru anul 2017, ANRE a monitorizat activitatea economico-financiară a operatorilor care prestează servicii publice de alimentare cu apă și de canalizare la nivel de regiuni, raioane, municipii și orașe, în baza rapoartelor privind activitatea operatorilor licențiați, prezentate de către aceștia.

Tabelul 16. Evoluția serviciilor publice de alimentare cu apă în anii 2016-2017

Denumirea întreprinderii	Volumul de apă captată, mii m ³		Volumul apei potabile procurate, mii m ³		Volumul de apă potabilă furnizată, mii m ³		Modificări, %	Volumul de apă tehnologică furnizată, mii m ³		Consumul tehnologic și pierderile de apă în sistemul public de alimentare cu apă, mii m ³	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017		2016	2017	2016	2017
S.A. "Apă-Canal Chișinău"	76081.3	71753.4	0.0	0.0	43135.4	42759.9	-0.9	1414.0	1364.5	31473.3	27565.2
Î.M. "Regia Apă-Canal" Bălți	145.5	141.3	8668.1	9928.1	3969.8	4006.2	0.9	0.0	0.0	4844.6	6063.2
Î.M. "Apă-Canal" Cantemir	194.9	213.5	0.0	0.0	128.8	143.3	11.2	0.0	0.0	67.2	70.2
Î.M. "Apă-Canal" Cahul	2295.0	2295.0	0.0	0.0	1056.6	1039.4	-1.6	0.0	0.0	1238.6	1256.2
Î.M. "Apă-Canal" Ungheeni	1868.7	1847.1	0.0	0.0	1258.4	1223.3	-2.8	0.0	0.0	609.7	623.8
Î.S.I. "Aeoa-Nord" Soroca	10809.0	12471.6	0.0	0.0	10330.0	11733.2	13.6	0.0	0.0	479.0	738.4
Î.M. "Regia Apă-Canal" Orhei	1340.8	1422.7	0.0	0.0	824.1	880.0	6.8	0.0	0.0	516.6	542.7
Î.M. "Apă-Canal" Vulcănești	254.1	228.7	0.0	0.0	132.5	136.9	3.3	2.9	0.0	121.9	91.8
S.C. "Amen-Ver" S.A. Hîncești	466.3	492.5	0.0	0.0	287.4	310.5	8.0	0.0	0.0	178.9	188.0
Î.M. "Apă-Canal" Ștefan Vodă	195.0	202.1	0.0	0.0	138.2	149.2	8.0	0.0	0.0	56.8	52.9
Î.M. "Apă-Canal" Telenesti	214.8	195.1	0.0	0.0	95.0	100.6	5.9	0.0	0.0	119.7	94.5
Î.M. "Apă-Canal" Anenii Noi	533.4	515.5	0.0	0.0	282.8	281.8	-0.4	0.0	0.0	250.6	233.7
S.A. "Service-Comunale" Florești	685.8	744.3	12.5	14.4	453.3	498.3	9.9	0.0	0.0	245.0	260.4
Î.M. "Apă-Canal" Căușeni	384.0	383.4	0.0	0.0	235.3	241.3	2.5	0.0	0.0	148.7	142.1
Î.M. "Apă-Canal" Taraclia	309.0	354.0	0.0	0.0	210.0	214.6	2.2	0.0	0.0	99.0	139.4
Î.M. "Apă-Canal" Drochia	694.1	659.5	0.0	0.0	330.5	343.9	4.1	0.0	0.0	363.6	315.6
Î.M. "Apă-Termo" Ceadir-Lunga	485.6	532.7	0.0	0.0	297.9	315.5	5.9	0.0	0.0	187.7	217.2
S.A. "Regia Apă-Canal Soroca"	0.0	0.0	1493.6	1449.4	700.9	730.2	4.2	0.0	0.0	792.7	719.2
Î.M. "G.C. Rîșcani"	335.1	310.3	0.0	0.0	206.9	210.0	1.5	0.0	0.0	128.2	100.3
Î.M. "Apă - Canal" Leova	332.0	318.4	0.0	0.0	216.2	210.2	-2.8	0.0	0.0	115.8	108.2
Î.M. "RCL" Cricova	435.1	466.8	0.0	0.0	259.1	270.7	4.5	0.0	0.0	176.0	196.1
Î.M. "Apă - Canal Ocnița"	83.9	93.3	0.0	0.0	64.7	70.0	8.2	0.0	0.0	19.2	23.3
Î.M.D.P. "Apă - Canal" Sîngerei	412.9	405.7	0.0	0.0	242.6	248.4	2.4	0.0	0.0	170.3	157.3
Î.M. "GCL" Briceni	183.6	206.8	0.0	0.0	129.0	136.8	6.0	0.0	0.0	54.6	70.0
Î.M. "DPGCL Fălești"	432.4	452.4	0.0	0.0	253.4	274.6	8.4	0.0	0.0	179.0	178.0
Î.M. "Servicii Publice" Cimișlia	321.1	582.7	0.0	0.0	154.2	259.9	68.6	0.0	0.0	166.9	322.8
Î.M. "SU - Canal" Comrat	1371.4	1341.4	0.0	0.0	444.5	476.5	7.2	0.0	0.0	925.5	864.9
Î.M. "Servicii Com.Loc." Rezina	466.6	501.1	0.0	0.0	237.3	263.3	11.0	0.0	0.0	229.1	237.8
Î.M. "Comunserviciu" Criuleni	380.2	386.7	0.0	0.0	158.7	157.7	-0.6	0.0	0.0	221.5	229.0
Î.M. "Gospod.Com.Loc." Călărași	421.4	467.6	0.0	0.0	248.5	262.2	5.5	0.0	0.0	173.1	205.4

Î.M. "AQUA Basarabasca"	182.5	236.5	0.0	0.0	104.4	106.4	1.9	0.0	0.0	78.1	130.1
Î.M. "SC Glodeni"	21.5	34.5	167.5	162.1	129.5	130.7	0.9	0.0	0.0	61.7	66.0
SRL "Făclia" Cimișlia	304.8	160.0	0.0	0.0	235.9	127.0	-46.2	7.1	0.0	66.3	33.0
Î.M. "Apa Canal" Strășeni	883.9	1019.7	0.0	0.0	326.9	372.8	14.0	0.0	0.0	557.0	646.9
Î.M. "Apa Canal" Edineț	1220.2	1177.3	0.0	0.0	285.5	319.5	11.9	0.0	0.0	934.7	857.8
S.A. "Apa Canal Nisporeni"	163.2	292.0	0.0	0.0	76.4	199.9	161.6	0.0	0.0	86.8	92.1
S.A. "Apa Canal Basarabasca"	202.1	221.0	0.0	0.0	85.9	85.5	-0.5	0.0	0.0	116.2	135.5
Î.M. "Apa Canal Magdacesti"	0.0	122.1	0.0	0.0	0.0	110.2	0.0	0.0	0.0	0.0	11.9
SRL "Petcom Lux" Causeni	0.0	48.6	0.0	0.0	0.0	48.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Din informația prezentată de operatori, se observă că pe parcursul anului 2017, la mai mult de jumătate din numărul acestora (29 operatori) volumele de apă furnizată s-au majorat, acestea variind între 0.9 % și 161.6 %. Cele mai semnificative majorări au fost înregistrate la S.A. „Apă-Canal” Nisporeni (+161.6 %) și Î.M. „Servicii Publice” Cimișlia (+ 68.6 %).

În același timp, la 8 operatori s-au redus volumele de apă furnizată consumatorilor, cu rate cuprinse între -0.4 % și -46.2 %. Cea mai importantă descreștere, cu -46.2 %, i-a revenit SRL „Făclia” Cimișlia (rezilierea contractelor și transmiterea rețelelor în gestiunea Primăriei).

Cel mai important operator al sistemului public de alimentare cu apă și de canalizare rămâne S.A. „Apă-Canal Chișinău”, care în anul 2017 a furnizat un volum de apă de 42759.90 mii m³, (volum care la începutul anului 2018 a fost corectat din motivul că la măsurarea cu debitmetre ultrasonice a volumului de apă captat din râul Nistru, a fost depistată existența unor factori care denaturau indicațiile debitmetrelor și, ca rezultat, a fost efectuată recalcularea indicatorilor de producție pentru activitatea licențiată de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare) cu o cotă de 61.6 % din volumul total prestat de către operatorii titulari de licențe.

Tabelul 17. Evoluția volumelor serviciului public de canalizare în anii 2016-2017

Denumirea întreprinderii	Volumul apelor uzate deversate în rețelele publice de canalizare, mii m ³		Modificări, %
	2016	2017	
S.A. "Apă-Canal Chișinău"	40504.7	40447.8	-0.1
Î.M. "Regia Apă-Canal" Bălți	0.0	0.0	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Cantemir	67.2	67.7	0.7
SRL Glorin Inginering	7653.6	8926.2	16.6

Î.M. "Apă-Canal" Cahul	742.3	761.7	2.6
Î.M. "Apă-Canal" Ungheni	816.0	812.6	-0.4
Î.S.I. "Acva-Nord" Soroca	0.0	0.0	0.0
Î.M. "Regia Apă-Canal" Orhei	836.0	835.1	-0.1
Î.M. "Apă-Canal" Vulcănești	45.0	49.8	10.7
S.C. "Amen-Ver" S.A. Hîncești	188.0	203.2	8.1
Î.M. "Apă-Canal" Ștefan Vodă	96.3	103.5	7.5
Î.M. "Apă-Canal" Telenești	111.5	106.9	-4.1
Î.M. "Apă-Canal" Anenii Noi	127.1	131.3	3.3
S.A. "Service-Comunale" Florești	222.7	224.8	0.9
Î.M. "Apă-Canal" Căușeni	147.6	155.4	5.3
Î.M. "Apă-Canal" Taraclia	110.7	114.6	3.5
Î.M. "Apă-Canal" Drochia	238.6	250.2	4.9
Î.M. "Apă-Termo" Ceadăr-Lunga	195.1	218.0	11.7
S.A. "Regia Apă-Canal Soroca"	469.1	556.2	18.6
Î.M. "G.C. Rîșcani"	101.9	101.6	-0.3
Î.M. "Apă - Canal" Leova	106.6	105.7	-0.8
Î.M. "RCL" Cricova	191.1	191.8	0.4
Î.M. "Apă - Canal Ocnîța"	48.4	48.0	-0.8
Î.M.D.P. "Apă - Canal" Sîngerei	105.8	115.7	9.4
Î.M. "GCL" Briceni	116.8	119.1	2.0
Î.M. "DPGCL Fălești"	158.8	182.7	15.1
Î.M. "Servicii Publice" Cimișlia	0.0	83.0	0.0
Î.M. "SU - Canal" Comrat	125.0	365.3	192.2
Î.M. "Servicii Com.Loc." Rezina	191.2	208.6	9.1
Î.M. "Comunservice" Criuleni	85.9	84.2	-2.0
Î.M. "Gospod.Com.Loc." Călărași	406.0	439.8	8.3
Î.M. "AQUA Basarabeasca"	0.0	0.0	0.0
Î.M. "SC Glodeni"	86.8	86.8	0.0
SRL "Făclia" Cimișlia	100.0	28.8	-71.2
Î.M. "Apa Canal" Strășeni	176.2	188.8	7.2
Î.M. "Apa Canal" Edineț	224.0	300.8	34.3
S.A. "Apa Canal Nisporeni"	58.3	113.6	94.9
S.A. "Apa Canal Basarabeasca"	200.4	211.3	5.4
Î.M. "Apa Canal Magdacești"	0	62.4	0.0
SRL "Petcom Lux" Căușeni	0	0.0	0.0

Conform datelor prezentate în Tabelul 17 în anul 2017, cele mai mari creșteri ale volumelor de apă uzată deversată în rețelele publice de canalizare au fost

înregistrate la Î.M. „SU Canal” Comrat (de 2.9 ori) și S.A. „Apă- Canal” Nisporeni (de 1.9 ori). Totodată, cea mai semnificativă descreștere a volumelor de ape uzate deversate a fost înregistrată la S.R.L. „Făclia” Cimișlia (-71.2 %).

Pe parcursul perioadei analizate, operatorii, cu unele excepții, nu au avut modificări în structura rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare. Astfel, modificări au suportat: operatorul Î.M. „Apă-Canal” Telenești (+144.6 %) a primit în gestiune de la Primărie rețele publice de canalizare și a fost dat în exploatare și un microraiou „Izvoraș”; Î.M. „SU - Canal” Comrat (+139.6 %) s-au construit rețele publice noi la canalizare; operatorului Î.M. „Servicii Publice” Cimișlia (+40.8 %) rețele publice de alimentare cu apă și (+997.5 %) rețele publice de canalizare i-au fost transmise în gestiune de la Primărie; SRL „Făclia” Cimișlia (-78.9 %) rețelele publice de canalizare fiind transmise Primăriei; Î.M. „RCL” Cricova a primit în gestiune rețele noi construite (+34.2 %).

De notat, că la S.A. „Apă Canal” Nisporeni în urma inventarierii și verificării la Primărie s-a depistat că în trecut nu se indica corect lungimea rețelelor publice de canalizare și din acest motiv nu s-a prezentat corect informația pentru anul 2016, la moment sistemul public de canalizare al S.A. „Apă Canal” Nisporeni constituie 32.9 km.

Tabelul 18. Dinamica structurii rețelelor publice de alimentare cu apă și de canalizare în anii 2016, 2017

Denumirea întreprinderii	Sistemele publice de alimentare cu apă			Sistemele publice de canalizare		
	Lungimea rețelelor publice de alimentare cu apă, km			Lungimea rețelelor publice de canalizare, km		
	2016	2017	Modificări, %	2016	2017	Modificări, %
S.A. "Apă-Canal Chișinău"	1923.0	1936.8	0.7	1104.2	1120.4	1.5
I.M. "Regia Apă-Canal" Bălți	250.1	250.1	0.0	0.0	0.0	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Cantemir	56.4	56.4	0.0	10.8	10.8	0.0
SRL Glorin Inginering	0.0	0.0	0.0	151.2	151.2	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Cahul	103.6	103.6	0.0	51.5	51.5	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Ungheni	136.0	136.0	0.0	66.0	66.0	0.0
Î.S.I. "Acva-Nord" Soroca	73.7	73.7	0.0	0.0	0.0	0.0
Î.M. "Regia Apă-Canal" Orhei	292.0	292.0	0.0	96.6	96.6	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Vulcănești	46.0	46.0	0.0	17.6	17.6	0.0
S.C. "Amen-Ver" S.A. Hîncești	133.0	133.0	0.0	26.7	26.7	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Ștefan Vodă	45.8	45.8	0.0	24.6	24.6	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Telenești	25.2	27.6	9.5	14.8	36.2	144.6
Î.M. "Apă-Canal" Anenii Noi	69.9	69.9	0.0	93.4	93.4	0.0
S.A. "Service-Comunale" Florești	288.6	303.3	5.1	39.9	39.9	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Căușeni	94.2	94.2	0.0	44.9	44.9	0.0

Î.M. "Apă-Canal" Taraclia	57.8	57.8	0.0	13.4	13.4	0.0
Î.M. "Apă-Canal" Drochia	70.5	70.5	0.0	45.5	45.5	0.0
Î.M. "Apă-Termo" Ceadr-Lunga	160.5	160.5	0.0	83.6	83.6	0.0
S.A. "Regia Apă-Canal Soroca"	75.3	75.3	0.0	53.4	53.4	0.0
Î.M. "Gospodăria Comunală Rîșcani"	58.1	58.9	1.4	20.7	20.7	0.0
Î.M. "Apă - Canal" Leova	41.6	48.8	17.3	24.2	24.2	0.0
Î.M. "RCL" Cricova	22.9	24.6	7.4	11.1	14.9	34.2
Î.M. "Apă - Canal Ocnîța"	35.4	35.4	0.0	4.6	4.6	0.0
Î.M.D.P. "Apă - Canal" Sîngerei	50.5	50.5	0.0	10.9	12.5	14.7
Î.M. "GCL" Briceni	47.1	47.1	0.0	30.0	30.0	0.0
Î.M. "DPGCL Fălești"	44.7	44.7	0.0	31.8	31.8	0.0
Î.M. "Servicii Publice" Cimișlia	46.3	65.2	40.8	4.0	43.9	997.5
Î.M. "SU - Canal" Comrat	122.2	122.2	0.0	16.4	39.3	139.6
Î.M. "Servicii Com.Loc." Rezina	35.0	35.0	0.0	26.0	26.0	0.0
Î.M. "Comunservic" Criuleni	53.0	53.0	0.0	24.0	24.0	0.0
Î.M. "Gospod.Com.Loc."Călărași	64.0	64.0	0.0	44.7	44.7	0.0
Î.M. "AQUA Basarabeasca"	24.0	24.0	0.0	0	0	0.0
Î.M. "SC Glodeni"	34.9	34.9	0.0	18.2	18.2	0.0
SRL "Făclia" Cimișlia	95.7	76.9	-19.6	43.6	9.2	-78.9
Î.M. "Apa Canal" Strășeni	82.0	82.0	0.0	42.1	42.1	0.0
Î.M. "Apa Canal" Edineț	118.2	118.2	0.0	52.7	52.7	0.0
S.A. "Apă Canal Nisporeni"	118.6	118.6	0.0	6.8	32.9	383.8
S.A. "Apă Canal Basarabeasca"	34.6	34.6	0.0	16.8	16.3	-3.0
Î.M. "Apa Canal Magdacesti"	0.0	28.0	0.0	0.0	21.4	0.0
SRL "Petcom Lux"Căusenii	0.0	21.8	0.0	0	0	0.0

Investițiile în sistemul public de alimentare cu apă și de canalizare în perioada 2016-2017

În perioada anilor 2016 - 2017 ANRE a aprobat planurile de investiții titularilor de licență care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prezentate conform termenelor stabiliți în pct. 49, subpunct 1) din Metodologia de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 741 din 18.12.2014 (*Monitorul Oficial nr. 33 – 38/258 din 13.02.2015*).

Totodată, conform pct. 49, subpunct 6) din Metodologia de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru serviciul public de alimentare cu apă, de canalizare și epurare a apelor uzate până la 1 martie a fiecărui an de gestiune operatorii prezintă autorității administrației publice locale sau Agenției, după caz, un raport privind realizarea planului de investiții pentru anul precedent, iar ulterior ANRE aprobă valoarea investițiilor ce urmează a fi recuperată prin tarif.

În baza celor expuse mai sus, menționăm că, raportul privind realizarea investițiilor pentru anul 2016 a fost prezentat de către un singur operator și anume S.A. „Apă – Canal Chișinău”.

Raportul privind realizarea planului de investiții al S.A. „Apă – Canal Chișinău” a fost aprobat de ANRE în valoare de 78913.543 mii lei.

În anul 2017, au fost prezentate de către titularii de licențe și aprobate de către ANRE, Planurile de investiții pentru 6 operatori.

Tabelul 19. Investițiile în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare în anii 2016-2017

Denumirea întreprinderii	Investițiile în sistemele publice de alimentare cu apă și de canalizare aprobate de ANRE, mii lei		Investițiile realizate aprobate de ANRE în scopul recuperării prin tarif, mii lei	
	2016	2017	2016	2017
S.A. "Apă-Canal Chișinău"	296516.0	406510.84	78913.543	0
I.M. "Regia Apă-Canal" Bălți	2513.77	0	0	0
I.M. "Apă-Canal" Cantemir	0	0	0	0
SRL Glorin Inginering	0	0	0	0
I.M. "Apă-Canal" Cahul	0	207868.0	0	10648.243
I.M. "Apă-Canal" Ungheni	1933.8	1820.0	0	0
I.S.I. "Acva-Nord" Soroca	0	0	0	0
I.M. "Regia Apă-Canal" Orhei	0	0	0	0
I.M. "Apă-Canal" Vulcănești	0	0	0	0
S.A. "Operator Regional Apă Canal - Hîncești"	0	0	0	0
I.M. "Apă-Canal" Ștefan Vodă	0	0	0	0
I.M. "Apă-Canal" Telenești	13278.36	9361.65	0	0
I.M. "Apă-Canal" Anenii Noi	0	0	0	0
S.A. "Service-Comunale" Florești	0	3530.77	0	0
I.M. "Apă-Canal" Căușeni	0	0	0	0
I.M. "Apă-Canal" Taraclia	0	0	0	0
I.M. "Apă-Canal" Drochia	0	0	0	0
I.M. "Apă-Termo" Ceadr-Lunga	0	0	0	0
S.A. "Regia Apă-Canal Soroca"	0	0	0	0
I.M. "G.C. Rîșcani"	0	0	0	0
I.M. "Apă - Canal" Leova	0	0	0	0
I.M. "RCL" Cricova	0	0	0	0
I.M. "Apă - Canal Ocnîța"	0	0	0	0
I.M.D.P. "Apă - Canal" Sîngerei	0	0	0	0
I.M. "GCL" Briceni	0	0	0	0
I.M. "DPGCL Fălești"	0	250.5	0	0
I.M. "Servicii Publice" Cimișlia	0	0	0	0
I.M. "SU - Canal" Comrat	0	0	0	0
I.M. "Servicii Com.Loc." Rezina	0	0	0	0
I.M. "Comunservic" Criuleni	0	0	0	0
I.M. "Gospod.Com.Loc." Călărași	0	0	0	0
I.M. "AQUA Basarabeasca"	0	0	0	0
I.M. "SC Glodeni"	0	0	0	0
SRL "Făclia" Cimișlia	0	0	0	0
I.M. "Apa Canal" Strășeni	0	0	0	0

Î.M. "Apa Canal" Edineț	0	0	0	0
S.A. "Apa Canal Nisporeni"	0	0	0	0
S.A. "Apa Canal Basarabeasca"	0	0	0	0
Î.M. "Apa Canal Magdacești"	0	0	0	0
SRL "Petcom Lux" Căusenii	0	0	0	0

2.5. Piața produselor petroliere

Piața produselor petroliere din Republica Moldova este asigurată din importul produselor petroliere de la principalii furnizori din regiune. În anul 2017, cantitatea totală importată de produse petroliere a constituit 809271.97 de tone fiind în creștere cu 2.6 % față de cantitatea produselor petroliere importate în anul 2016. Din structura totală a importurilor, motorina constituie 568934.49 tone, benzina 167986.01 tone și gazele lichefiate 72351.47 tone. În comparație cu anul precedent importul de motorină a crescut cu 4.9 %, importul benzinei s-a redus cu 0.8 %, iar importul de gaze lichefiate a scăzut cu 6.0 % (Tabelul 20 și Figura 12).

Tabelul 20. Cantitățile de produse petroliere importate în anii 2015, 2016 și 2017

Tipul produsului	2015		2016		2017		Creștere 2017 față de 2016	
	tone	%	tone	%	tone	%	tone	%
Benzină	145075.49	21.8	169417.93	21.5	167986.01	20.8	-1431.92	-0.8
Motorină	446146.76	67.1	542522.64	68.8	568934.49	70.3	26411.85	4.9
Gaze lichefiate	73917.25	11.1	76968.87	9.8	72351.47	8.9	-4617.4	-6.0
Total produse petroliere	665139.5	100	788909.44	100	809271.97	100	20362.53	2.6

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate și a importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Principalul furnizor al produselor petroliere principale în anul 2017 a fost România deținând din cantitatea totală importată o cotă de 81.2 % la motorină și 97.8 % la benzină. Această tendință se explică prin prezența pe piața autohtonă a companiilor petroliere care dețin rafinării proprii în statul vecin și distanța mică de transport al produselor petroliere care permite importul pe cale rutieră la costuri relativ mici. Din celelalte țări exportatoare de produse petroliere principale pot fi menționate: Federația Rusă cu 16.8 % la motorină, Belarus cu 1.2 % la motorină și 0.5 % la benzină, Bulgaria cu 0.8 % la motorină (Figura 13).

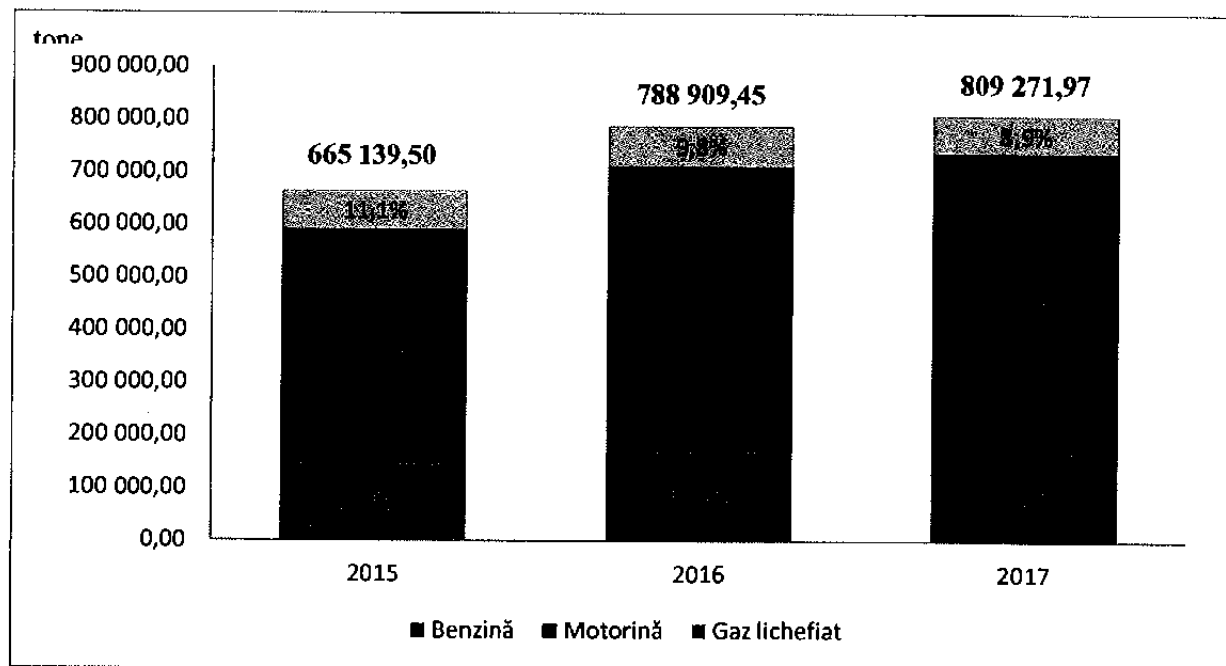

Figura 12. Reprezentarea grafică a cantităților de produse petroliere importate în anii 2015, 2016 și 2017

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor prezentate de companiile licențiate și importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

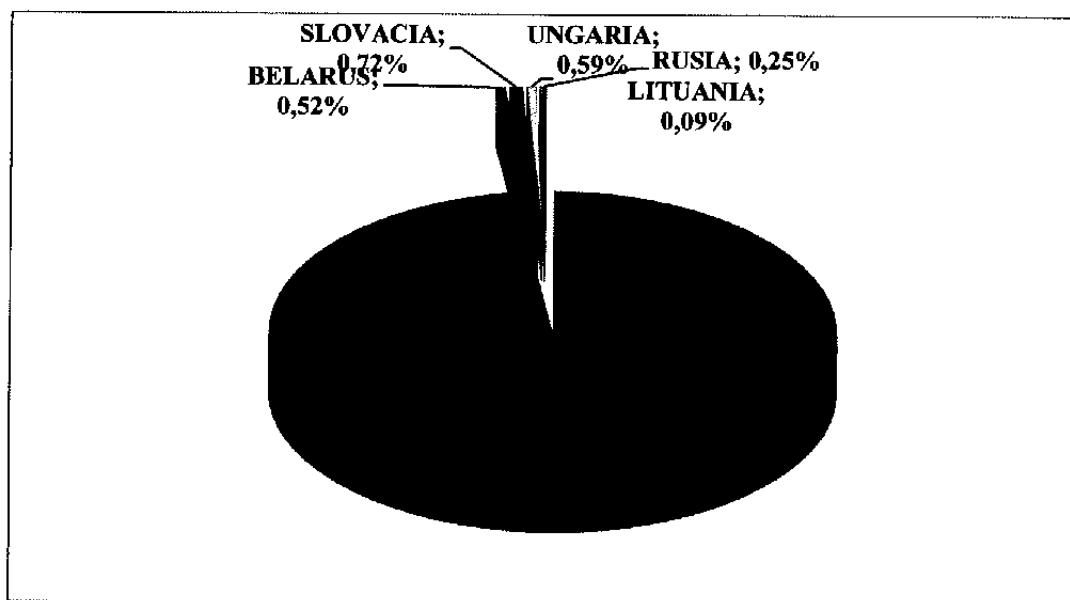

Figura 13. Importul de benzină după țări în anul 2017

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

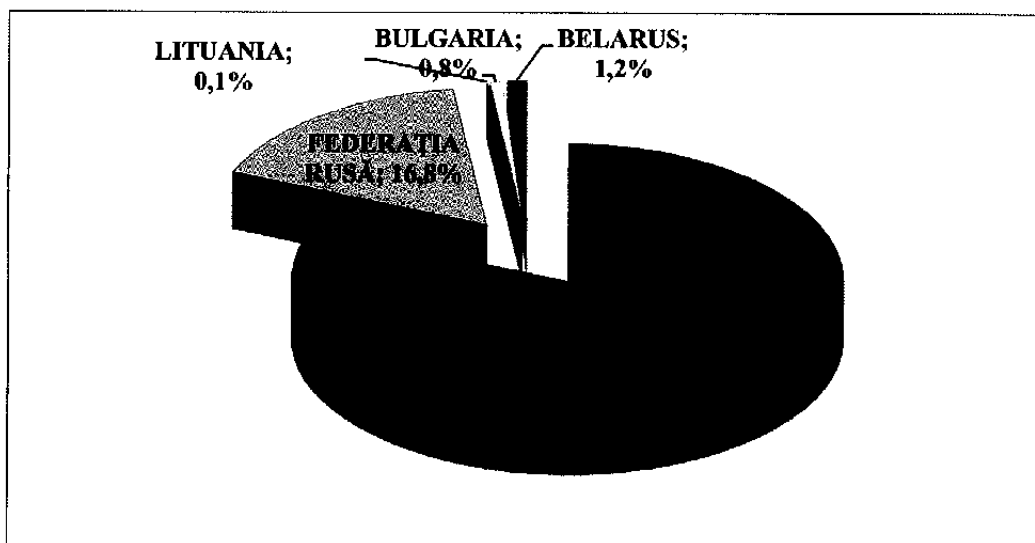

Figura 14. Importul de motorină după țări în anul 2017

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Importurile de gaze lichefiate sunt efectuate din 4 țări: Federația Rusă, România, Kazahstan și Belarus. În cazul gazelor lichefiate poziția de lider este ocupată de Federația Rusă care deține o cotă de 64.1%. Această tendință se explică prin faptul că prețul de vânzare a gazelor lichefiate din Federația Rusă este mai atractiv pentru importatorii din țara noastră și permite acoperirea cheltuielilor mai mari pentru transportarea acestora pe calea ferată. Federația Rusă este urmată de România cu o cotă de 31.0 %, Belarus cu 2.5 % și Kazahstanul cu 2.0 %.

Pe parcursul perioadei de referință, prețurile medii lunare la produsele petroliere principale importate exprimate în dolari SUA au fost influențate direct de evoluția cotațiilor Platts.

În Figurile 16, 17 și 18 sunt reflectate cotațiile bursiere precum și prețurile medii la produsele petroliere importate exprimate în dolari SUA cât și în monedă națională.

În luna ianuarie prețul mediu de import al unei tone de benzină a fost de 590 dolari SUA/tona, iar în luna decembrie acesta s-a majorat la 635.6 dolari SUA/tona, totodată, datorită aprecierii monedei naționale în raport cu dolarul SUA, prețul mediu de procurare în luna decembrie s-a diminuat cu 960 lei/tona în comparație cu luna ianuarie.

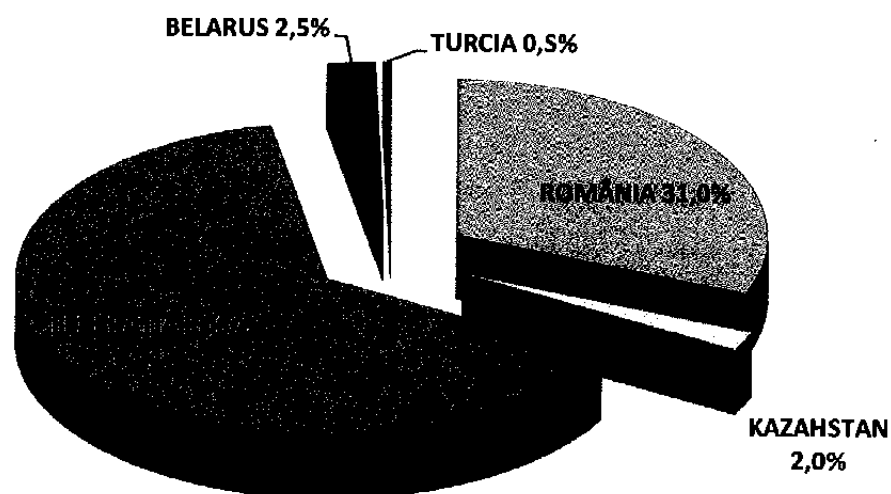

Figura 15. Importul de gaze lichefiate după țări în anul 2017

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

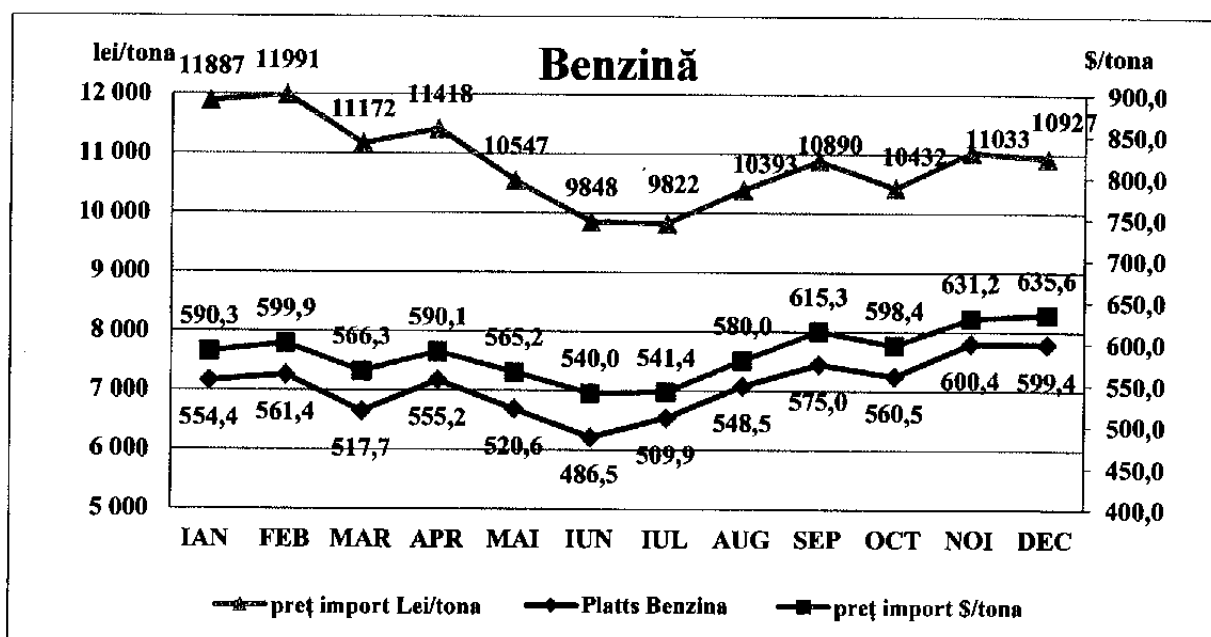

Figura 16. Prețurile medii de import/cotațiile medii la benzină în anul 2017

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Reieșind din cotațiile bursiere și conjunctura pieței regionale, prețul mediu de import al benzinei în anul 2017 a constituit 497 \$/tona micșorându-se cu 106 \$/tona

sau cu -17.6 % față de perioada similară a anului 2016, în timp ce exprimat în lei moldovenești prețul mediu s-a diminuat cu 1386 lei/tona sau cu -12.2 %.

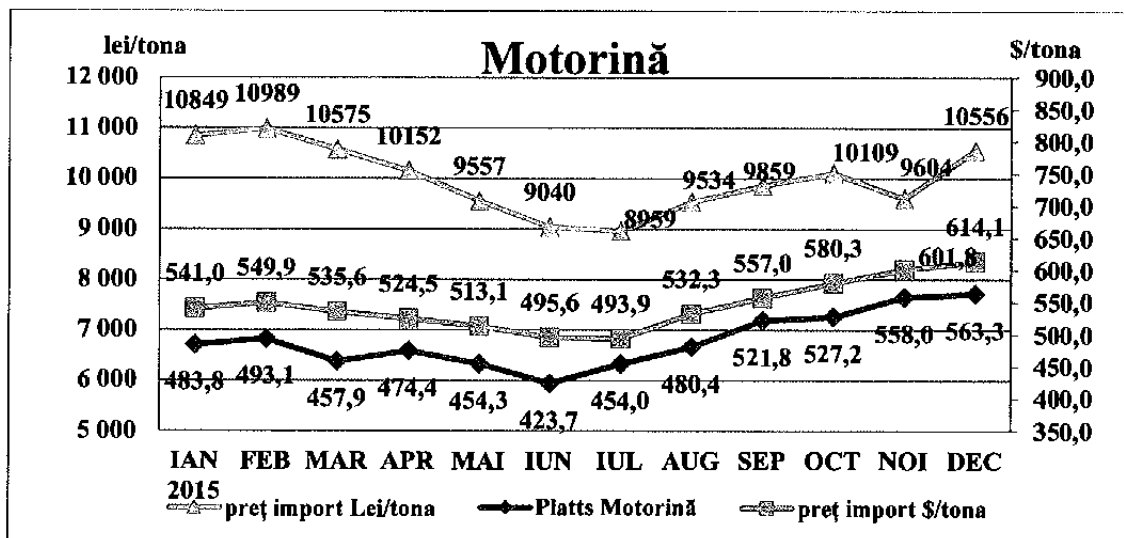

Figura 17. Prețurile medii de import/cotațiile medii la motorină în anul 2017

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

Prețurile la motorină au avut aceeași evoluție ca și prețurile la benzină. Astfel, deși în luna ianuarie prețul mediu de import al motorinei a constituit 541 dolari SUA/tona, în decembrie acesta s-a majorat până la 614.1 dolari USA/tona în timp ce exprimat în lei moldovenești prețul mediu la motorină s-a redus cu 293 lei/tona.

Reieșind din cotațiile pe bursele internaționale și conjunctură pieței regionale prețul mediu de import al gazelor lichefiate în anul 2017 a constituit 371 \$/tona micșorându-se cu 30 \$/tona sau -7.5 % față de perioada similară a anului 2016 în timp ce exprimat în lei moldovenești prețul mediu a scăzut cu 476 lei/tona sau cu 6.1 %.

În conformitate cu Legea nr. 461 din 30.07.2001 privind piața produselor petroliere, la fiecare două săptămâni, în funcție de cotațiile Platts din perioada precedentă, ANRE stabilește prețurile plafon de comercializare cu amănuntul a produselor petroliere principale și le publică pe pagina sa web, totodată, fiind interzisă comercializarea cu amănuntul a produselor petroliere principale la un preț ce depășește prețul plafon stabilit. În Tabelul 21 este prezentată informația privind cantitățile de produse petroliere comercializate cu ridicata și cu amănuntul pe piața

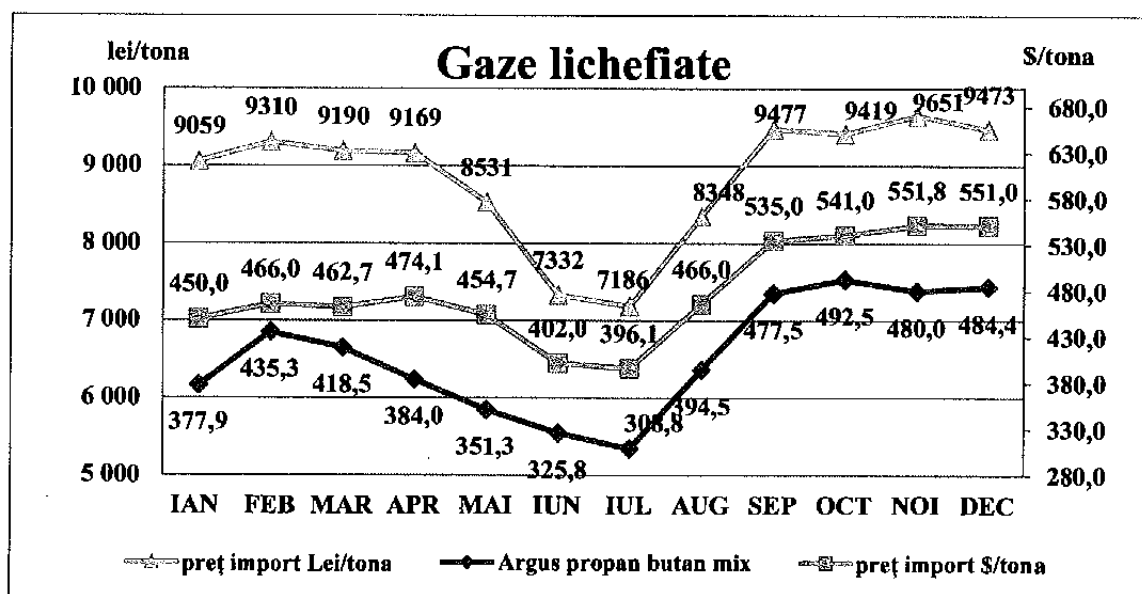

Figura 18. Prețurile medii de import/cotațiile medii la gaze lichefiate în anul 2017

Sursa: Statistica ANRE în baza importurilor înregistrate de Serviciul Vamal

internă, cu indicarea prețurilor medii de comercializare, inclusiv TVA, înregistrate în anul 2017 comparativ cu anul 2016. Prețurile medii efective de comercializare cu ridicata și cu amănuntul, în parte pe fiecare tip de produs, au fost determinate ca media ponderată a prețurilor practicate de către toate companiile.

Tabelul 21. Cantitățile de produse petroliere comercializate cu ridicata și cu amănuntul în anii 2016, 2017

Produs petrolier	Comercializare cu ridicata						Comercializare cu amănuntul					
	2016		2017		2007/2016 %		2016		2017		2007/2016 %	
	tone	Lei/tonă	tone	Lei/tonă	cantitate	preț	mii litri	Lei/litru	mii litri	Lei/litru	volum	preț
Benzină A98	375.87	18856.38	443.83	20359.42	18.1	8.0	3151.83	6.67	3469.83	7.63	10.1	5.8
Benzină A95	54592.27	17377.65	50551.35	19082.99	-7.4	9.8	170204.73	5.79	175979.85	6.88	3.4	6.9
Benzină A92	3200.98	17975.43	3414.74	19359.79	6.7	7.7	39115.48	5.46	35278.39	6.66	-9.8	7.8
Motorină	288863.14	13807.11	326721.2	15032.65	13.1	8.9	380656.99	3.31	405260.81	4.36	6.5	7.9
Gaze lichefiate	46610.9	12210.26	43917.25	14018.28	-5.8	14.8	130846.53	8.69	124492.74	0.24	-4.9	17.8
Total	393643.16		425048.3		8.0		723975.56		744481.62		2.8	

Tabelul 22. Stocurile și consumul intern de produse petroliere principale și gaze lichefiate în anul 2017, tone

Produsul	Stoc la începutul anului	Importat	Consum intern	Stoc la finele anului
Benzină	13664.62	167986.01	170667.63	10983.00
Motorină	26329.81	568934.49	570525.69	24738.61
Gaze lichefiate	5695.62	72351.47	72929.20	5117.89
Total	45690.06	809271.97	814122.52	40839.51

Sursa: Statistica ANRE în baza rapoartelor anuale prezentate de companiile licențiate

Prețurile medii ponderate de comercializare cu amănuntul a benzinei, motorinei comparativ cu prețurile plafon stabilite de către ANRE și respectiv a gazelor lichefiate, pentru anul 2017 sunt prezentate în Figurile 19 - 23.

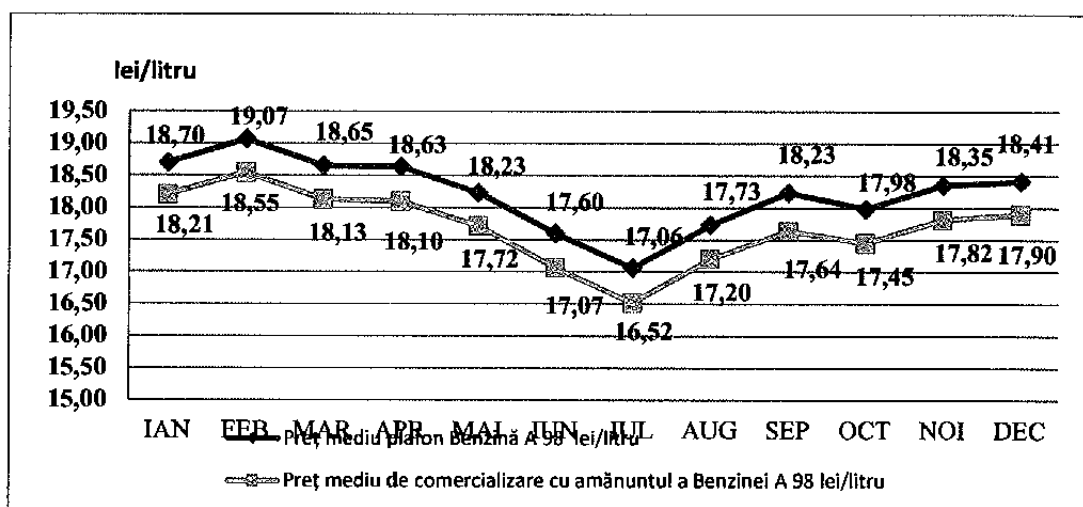

Figura 19. Evoluția prețului plafon și a prețului mediu efectiv pentru Benzina 98

Sursa: Statistica ANRE în baza calculelor prețului plafon și rapoartelor prezentate de titularii de licențe

Diferența dintre prețul mediu plafon și prețul mediu efectiv pentru benzina 98 în anul 2017 a constituit circa 0.53 lei/litru sau -2.9 %.

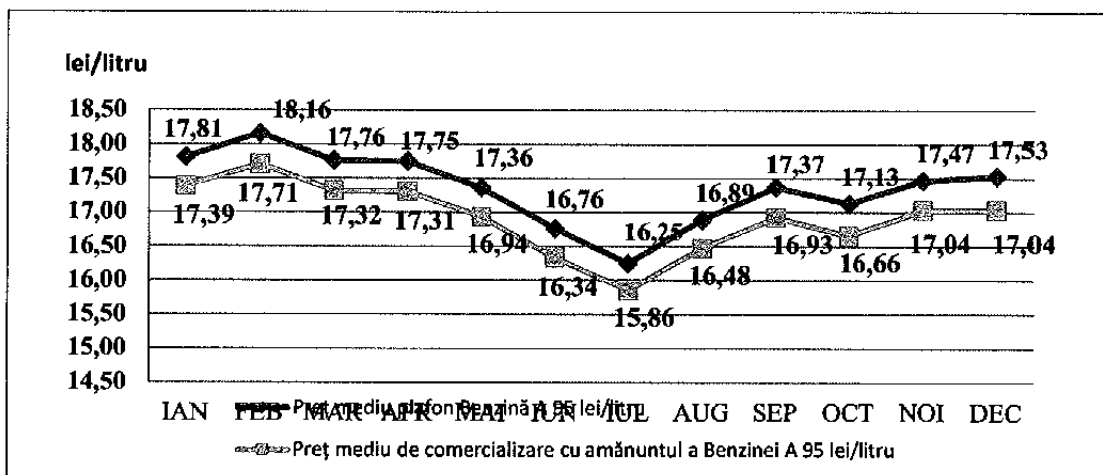

Figura 20. Evoluția prețului plafon și a prețului mediu efectiv pentru Benzina 95

Sursa: Statistica ANRE în baza calculelor prețului plafon și rapoartelor prezentate de titularii de licențe

Diferența dintre prețul mediu plafon și prețul mediu efectiv pentru benzina 95 în anul 2017 a constituit circa 0.43 lei/litru sau -2.5 %.

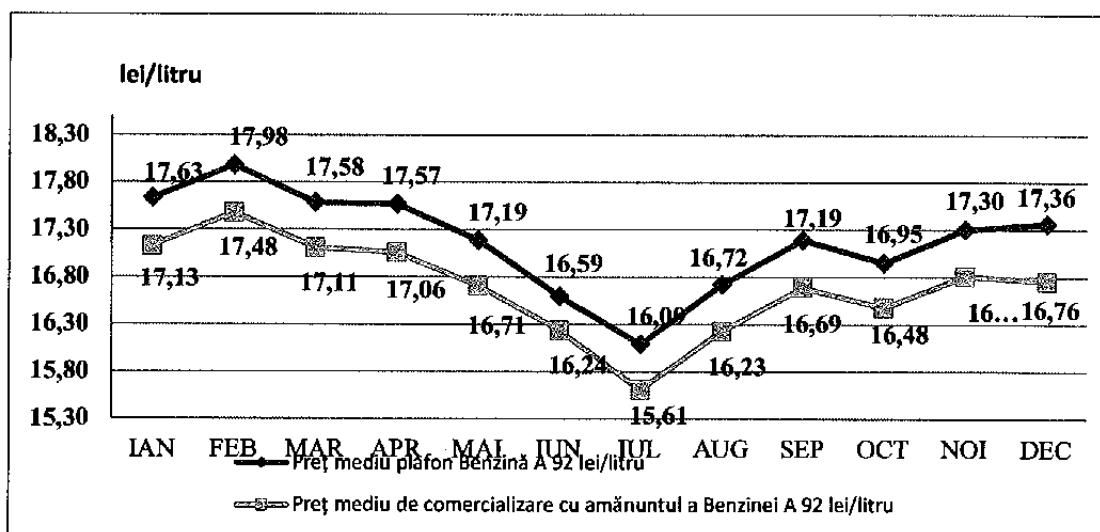

Figura 21. Evoluția prețului plafon și a prețului mediu efectiv pentru Benzina 92

Sursa: Statistica ANRE în baza calculelor prețului plafon și rapoartelor prezentate de titularii de licențe

Diferența dintre prețul mediu plafon și prețul mediu efectiv pentru benzina 92 în anul 2017 a constituit circa 0.49 lei/litru sau -2.8 %.

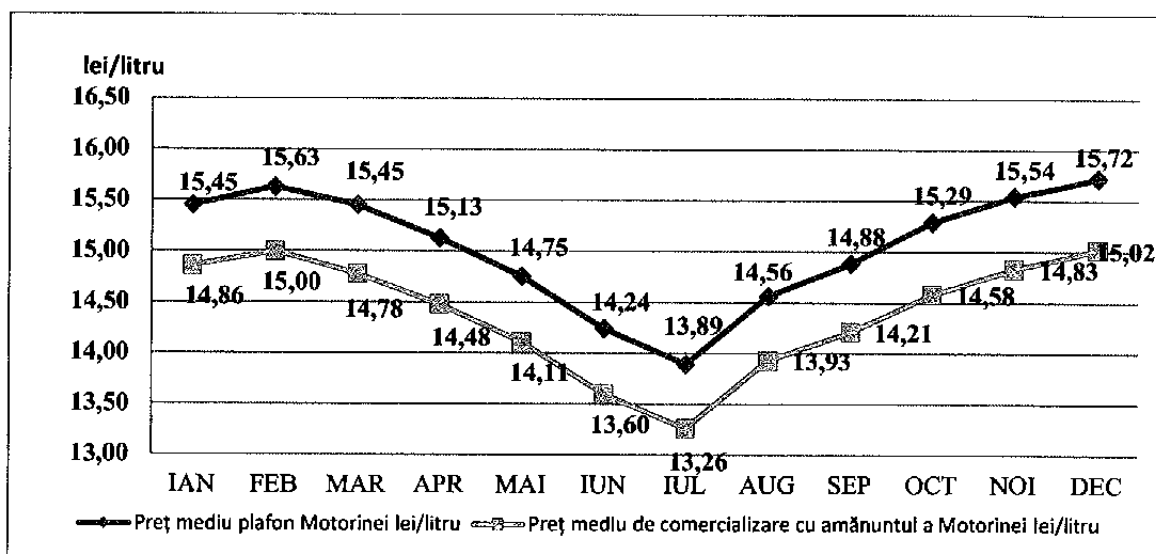

Figura 22. Evoluția prețului plafon și a prețului mediu efectiv pentru motorină

Sursa: Statistica ANRE în baza calculelor prețului plafon și rapoartelor prezentate de titularii de licențe

Diferența dintre prețul mediu plafon și prețul mediu efectiv pentru motorină în anul 2017 a constituit circa 0.66 lei/litru sau -4.4 %.

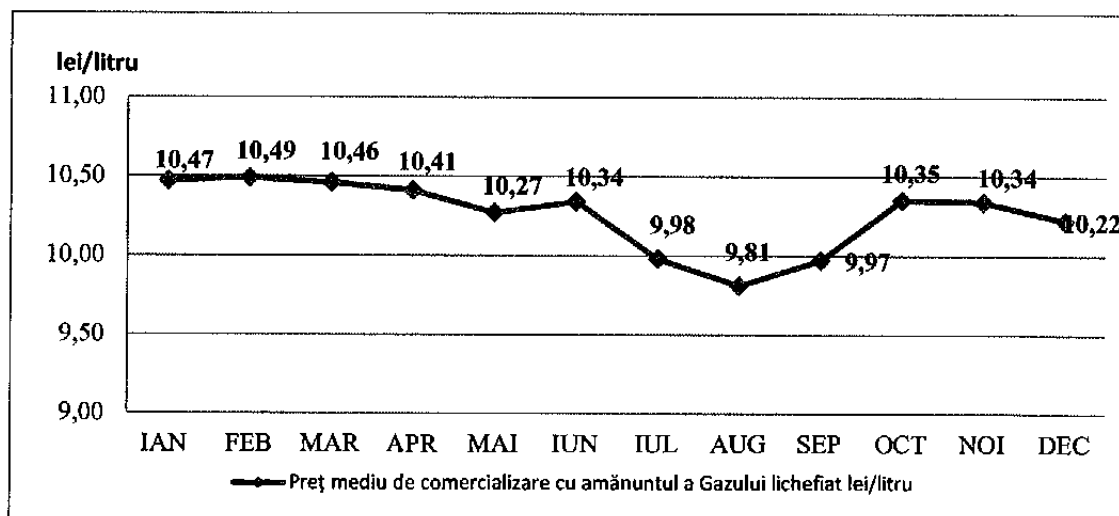

Figura 23. Evoluția prețului plafon și a prețului mediu efectiv la gazele lichefiate

Sursa: Statistica ANRE în baza calculelor prețului plafon și rapoartelor prezentate de titularii de licențe

Diferențele înregistrate între prețul mediu plafon stabilit de către ANRE și prețul mediu de comercializare se datorează reducerilor aplicate de către titularii de licențe prin intermediul cardurilor corporative valorice și vânzărilor în zilele de odihnă.

3. Activitatea normativă

Potrivit art. 12 alineat (2) din Legea cu privire la energetică, nr. 174 din 21.09.2017, în scopul exercitării atribuțiilor și a funcțiilor prevăzute de lege, ANRE elaborează și aprobă regulamente, metodologii și alte acte normative de reglementare prevăzute de Legea respectivă și de legile sectoriale. De asemenea, Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 238 din 26.10.2012 stabilește expres că ANRE elaborează și aprobă regulamente, metodologii și alte acte normative din domeniul energetic și al serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

La elaborarea și aprobarea actelor normative, ANRE a respectat principiul consultărilor publice a proiectelor de acte, care au impact semnificativ asupra piețelor reglementate. Acest proces are loc în conformitate cu Legea nr. 239-XVI din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional, legile speciale aplicabile în sectorul energetic și domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și a Regulilor cu privire la asigurarea transparenței în procesul decizional al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 374 din 10.05.2010.

În scopul realizării "Programului de reglementări al ANRE pentru anii 2016-2018", aprobat prin hotărârea Consiliului de administrație nr. 197/2016 din 7 iulie 2016, cu modificările și completările introduse prin hotărârea nr. 240/2017 din 29 iunie 2017 în perioada de referință ANRE a continuat elaborarea și aprobarea actelor normative.

În contextul Legii cu privire la energetică, nr.174 din 21.09.2017, Legii cu privire la energia electrică nr.107 din 27.05.2016, Legii cu privire la energia termică și promovarea cogenerării nr.92 din 29 mai 2014, Legii cu privire la gazele naturale nr.108 din 27.05.2016, Legii privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile nr.10 din 26.02.2016, Legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr. 303 din 13.12.2013 pe parcursul anului 2017 Consiliul de administrație al ANRE a aprobat în ședințe publice 10 acte normative de reglementare și anume:

- **Regulamentul privind furnizarea energiei termice**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 23/2017 din 26.01.2017.

Regulamentul privind furnizarea energiei termice are ca scop reglementarea raporturilor juridice dintre unitatea termoeenergetică și consumatori cu privire la furnizarea și distribuția energiei termice prin sistemul centralizat de alimentare cu energie termică. Regulamentul are efecte sociale și economice pozitive asupra raporturilor dintre unitatea termoeenergetică și consumatori, asigură transparență și condiții de echitate în raporturile dintre consumatori și furnizorii și se aplică la racordarea, deconectarea și reconectarea instalațiilor de utilizare a energiei termice la rețeaua termică, delimitarea instalațiilor unității termoeenergetice de instalațiile de utilizare a energiei termice ale consumatorilor, încheierea și derularea contractelor de furnizare a energiei termice, evidența și facturarea consumului de energie termică, plata energiei termice, limitarea și întreruperea furnizării energiei termice, examinarea reclamațiilor consumatorilor și soluționarea neînțelegerilor dintre unitățile termoeenergetice, precum și dintre unitățile termoeenergetice și consumatori.

• **Regulamentul privind procedurile de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor utilizate în activitatea titularilor de licență din sectoarele electroenergetic, termoeenergetic, gazelor naturale și a operatorilor care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 24/2017 din 26.01.2017.**

Regulamentul are drept scop:

a) stabilirea de criterii neechivoce privind procurarea bunurilor, lucrărilor și a serviciilor necesare pentru activitatea eficientă a titularilor de licențe din sectoarele reglementate prin stabilirea unor proceduri clare și transparente, care vor permite procurarea bunurilor, lucrărilor și a serviciilor

b) stabilirea procedurilor clare și transparente ce urmează a fi respectate în procesul de achiziție a bunurilor, lucrărilor și serviciilor, necesare titularilor de licențe din sectoarele reglementate, în condiții de concurență reală, la prețuri minime existente pe piață, care urmează a fi luate în considerație la calcularea tarifelor/prețurilor reglementate;

c) dezvoltarea concurenței, eficientizarea achizițiilor;

d) asigurarea respectării principiilor cheltuielilor minime și eficienței maxime;

e) asigurarea stabilirii tarifelor/prețurilor reglementate în baza cheltuielilor justificate și strict necesare pentru desfășurarea activității de producere, transport, distribuție și furnizare la prețuri reglementate a gazelor naturale, a energiei electrice,

a energiei termice și de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

Regulamentul este obligatoriu pentru titularii de licențe, care desfășoară activități reglementate în sectorul electroenergetic, sectorul termoeenergetic, sectorul gazelor naturale și pentru operatorii care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

• **Regulamentul cu privire la garanția de origine pentru energia electrică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 201/2017 din 19.05.2017.

Regulamentul menționat stabilește:

- a) reguli și criterii obiective, transparente neechivoce și de aplicabilitate unică ce trebuie respectate în procesul eliberării garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență;
- b) proceduri transparente, clare și nediscriminatorii privind emiterea, modificarea, transferul și anularea garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă în regim de cogenerare de înaltă eficiență;
- c) măsuri necesare pentru dezvoltarea unui sistem al garanțiilor de origine în condiții de siguranță și securitate, în vederea informării corecte a consumatorilor finali în ceea ce privește cota parte a energiei electrice produse în regim de cogenerare de înaltă eficiență în consumul total de energie electrică al acestora.

• **Metodologia de determinare a tarifelor fixe și a prețurilor la energia electrică produsă de producătorii eligibili din surse regenerabile de energie**, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 375/2017 din 28.09.2017.

Metodologia respectivă are drept scop determinarea, aprobarea și actualizarea tarifelor fixe pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, determinarea și aprobarea prețurilor plafon la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie ce vor fi propuse Guvernului pentru a fi utilizate la organizarea licitațiilor de oferire a statutului de producători eligibili, precum și actualizarea prețurilor stabilite în cadrul licitațiilor respective. Metodologia este aprobată în scopul implementării prevederilor Legii privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, pentru asigurarea aplicării schemei de sprijin pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie. Metodologia prevede că prețurile plafon și tarifele fixe se determină pentru fiecare tip de tehnologie de

producere a energiei electrice din surse regenerabile, cu utilizarea datelor din practica internațională privind perioada de exploatare a centralei electrice, cheltuielile pentru investiții, cheltuielile de întreținere și exploatare a centralei electrice, rata de rentabilitate a investițiilor care se determină în baza metodei costului mediu ponderat al capitalului și cantitățile de energie electrică care se preconizează a fi produse anual de centralele electrice în funcție de tehnologie.

- **Regulamentul privind garanțiile de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 376/2017 din 28.09.2017.

Regulamentul în cauză va asigura implementarea și respectarea cerințelor Legii privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile referitoare la implementarea sistemului garanțiilor de origine pentru energia electrică produsă din surse regenerabile, înființarea și actualizarea registrului unic al garanțiilor de origine, în format electronic, care va conține informații referitoare la garanțiile de origine emise, transferate sau anulate și aplicarea procedurii de recunoaștere a garanțiilor de origine emise de autoritățile statelor membre ale UE sau de autoritățile țărilor care sunt parte a Comunității Energetice. Regulamentul va fi aplicat în raport cu toți producătorii de energie electrică din surse regenerabile de energie, cu operatorii sistemelor de distribuție sau de transport al energiei electrice și furnizorii de energie electrică.

- **Regulamentul privind modul de monitorizare a programelor de conformitate**, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 482/2017 din 13.12.2017.

Regulamentul stabilește modul de monitorizare a programelor de conformitate și sarcinile Agentului de conformitate în scopul asigurării independenței și excluderii de comportament și de practici discriminatorii în activitatea operatorilor de sistem a gazelor naturale și energiei electrice care fac parte din cadrul unei întreprinderi integrate pe verticală, precum și a operatorilor depozitelor de stocare a gazelor naturale. Regulamentul este obligatoriu pentru titularii de licențe care desfășoară activitatea de transport, distribuție și stocare a gazelor naturale și de distribuție a energiei electrice, precum și pentru persoanele fizice sau juridice desemnate în calitate de agenți de conformitate.

- **Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică,** aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 483/2017 din 13.12.2017.

Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică are drept scop stabilirea modului de calculare, aprobare, ajustare și aplicare a prețurilor reglementate de furnizare a energiei electrice de către furnizorul central de energie electrică, care este desemnat de Guvern. Metodologia stabilește principiile și modul de determinare a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central, procedura și modul de ajustare a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central, la baza cărora sunt puse principiile promovării utilizării energiei electrice produse din surse regenerabile de energie și a energiei electrice produse în regim de cogenerare, garantarea procurării energiei electrice produse de producătorii eligibili care produc energie electrică din surse regenerabile de energie, precum și a energiei electrice produse de centralele electrice de termoficare urbane, desfășurarea activității eficiente a furnizorului central și asigurarea transparenței în procesul de reglementare a prețurilor la energia electrică produsă.

- **Regulamentul cu privire la indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice,** aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 484/2017 din 13.12.2017.

Regulamentul stabilește indicatorii de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice furnizate de către unitățile termoelectrice și condițiile ce trebuie respectate de către distribuitorii, furnizorii de energie termică. Distribuitorii și furnizorii de energie termică sunt obligați să întreprindă măsuri adecvate în vederea respectării indicatorilor de calitate ai serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice stabiliți și vor purta răspundere pentru nerespectarea reglementărilor tehnice și a indicatorilor de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice sau a parametrilor agentului termic conform reglementărilor în vigoare. Distribuitorii și furnizorii de energie termică urmează să presteze serviciile de distribuție și furnizare a energiei termice în conformitate cu prevederile Legii nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, cu condițiile stipulate în licențe și/sau în contractele de furnizare a

energiei termice. Parametrii agentului termic, care vor fi garantați de către distribuitorii și furnizorii de energie termică la punctul de delimitare cu instalațiile de utilizare a energiei termice, urmează a fi stipulați în contractele de furnizare a energiei termice. Regulamentul stabilește dreptul consumatorilor de a solicita plata despăgubirilor, reducerea plăților, recuperarea prejudiciilor cauzate în cazul în care distribuitorii, furnizorii de energie termică furnizează servicii necorespunzătoare indicatorilor de calitate a serviciilor de distribuție și furnizare a energiei termice aprobați.

- **Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice**, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 486/2017 din 13.12.2017.

Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice are drept scop stabilirea modului de calculare, aprobare, ajustare și aplicare a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice. Metodologia prevede structura și modul de determinare a cheltuielilor și veniturilor reglementate ale operatorului sistemului de transport, modul de determinare, aprobare, aplicare și ajustare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, calcularea rentabilității imobilizărilor corporale și necorporale. Determinarea tarifelor pentru serviciul de transport al energiei se bazează pe asigurarea stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării rețelelor electrice de transport și livrării energiei electrice către consumatori finali, acoperirea cheltuielilor minime necesare și justificate pentru desfășurarea activității licențiate, utilizarea eficientă a capacităților de producție și protecția mediului ambiant, ceea ce oferă operatorului sistemului de transport posibilitatea de a-și recupera mijloacele financiare investite în dezvoltarea, modernizarea și reconstrucția rețelei electrice de transport.

- Prin Hotărârea nr. 57/2017 din 23 februarie 2017 Consiliul de administrație al ANRE a aprobat modificări și completări la Metodologia de calculare, aprobare și ajustare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, la Metodologia de calculare, aprobare și ajustare a prețurilor reglementate de furnizare a energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul serviciului universal și la Metodologia de calculare aprobare și aplicare a tarifelor și prețurilor reglementate la gazele naturale.

În anul 2017 în scopul îndeplinirii atribuțiilor ANRE stabilite de Legea cu privire la energetică, Legea cu privire la energia electrică, Legea cu privire la gazele naturale, Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, Legea cu privire la piața produselor petroliere, Legea energiei regenerabile, Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, Consiliul de administrație al ANRE a adoptat 540 de hotărâri. În cadrul ședințelor publice, Consiliul de administrație a adoptat 17 hotărâri privind aprobarea sau modificarea actelor normative de reglementare, aprobarea tarifelor pentru energia electrică, energia termică și pentru serviciul de alimentare cu apă și de canalizare.

Tabelul 23. Indicatorii transparenței în procesul decizional pentru anul 2017

Indicatorii	Numărul
<i>Procesul de elaborare a deciziilor</i>	
<i>Numărul hotărârilor adoptate</i>	<i>540</i>
<i>Numărul proiectelor de hotărâri consultate public</i>	<i>19</i>
<i>Numărul hotărârilor adoptate fără consultare, care nu cad sub incidența Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008:</i>	<i>521</i>
<i>Numărul întrunirilor consultative (audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru etc.) desfășurate</i>	<i>40</i>
<i>Numărul recomandărilor recepționate</i>	<i>722</i>
<i>Numărul recomandărilor incluse în proiectele de hotărâri</i>	<i>350</i>
<i>Contestații / sancțiuni</i>	
<i>Numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității administrației publice centrale au fost contestate pentru nerespectarea Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008:</i>	
<i>- în organul ierarhic superior</i>	
<i>- în instanța de judecată</i>	<i>1</i>
<i>Numărul sancțiunilor aplicate pentru încălcarea Legii nr. 239-XVI din 13.11.2008</i>	<i>0</i>

Concomitent, în conformitate cu Programul de reglementări pentru perioada 2016-2018, în anul 2017 ANRE a elaborat un șir de proiecte de acte normative de reglementare, care urmează să fie definitive și supuse aprobării în anul 2018, inclusiv:

- Metodologia de calculare, aprobare și ajustare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice;

- Metodologia de calculare, aprobare și ajustare a prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul serviciului universal;
- Metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem din sectorul gazelor naturale;
- Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem din sectorul electroenergetic;
- Regulamentul privind racordarea la rețelele de gaze naturale și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale;
- Regulamentul privind racordarea la rețelele electrice și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice;
- Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale;
- Regulamentul privind furnizarea energiei electrice;
- Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor de distribuție a gazelor naturale;
- Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție;
- Metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis al gazelor naturale;
- Metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis al energiei electrice;
- Normele tehnice ale rețelelor termice.

4. Calitatea serviciilor

4.1. Calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice în anul 2017

Analiza calității serviciilor de distribuție a energiei electrice, prestate de operatorii sistemelor de distribuție a energiei electrice s-a efectuat în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat prin Hotărârea ANRE nr. 282/2016 din 11.11.2016 (în continuare Regulament) în baza informației prezentate de operatorii de sistem conform anexelor la Regulament.

Analiza calității serviciilor de distribuție a energiei electrice s-a efectuat ținând cont de 3 aspecte de bază:

- continuitatea alimentării cu energie electrică a consumatorilor finali;
- soluționarea solicitărilor legate de calitatea energiei electrice;
- calitatea relațiilor dintre operatorii sistemelor de distribuție/furnizori și consumatorii finali.

4.1.1. Continuitatea livrării energiei electrice consumatorilor finali

Pentru analiza continuității, conform Regulamentului, se utilizează indicatorii generali de continuitate (SAIDI, SAIFI, CAIDI), care reflectă situația în general pe întreprindere referitor la întreruperile neprogramate (avariate) și indicatorii garantați, care vizează fiecare consumator final în parte.

SAIDI (System Average Interruption Duration Index) - Durata medie a întreruperii în rețeaua electrică a operatorului sistemului de distribuție.

SAIFI (System Average Interruption Frequency Index) - Frecvența medie a întreruperilor în rețeaua electrică de distribuție.

CAIDI (Customer Average Interruption Duration Index) - Durata medie a unei întreruperi pentru/ un consumator final.

Indicatorii de continuitate, monitorizați conform prevederilor Regulamentului, se calculează în funcție de durata întreruperilor, numărul de consumatori finali afectați de o întrerupere și numărul total de consumatori finali deserviți de un operator al sistemului de distribuție. Astfel, pe parcursul anului 2017, operatorii sistemelor de distribuție: Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. și S.A. „RED-Nord”¹ au deservit un număr total de 1378967 locuri de consum. Comparativ cu anul 2016, numărul locuri de consum ale consumatorilor finali a crescut cu 19517.

Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. a deservit 65 % din numărul total de consumatori finali de energie electrică iar 35 % de consumatori finali au fost deserviți de S.A. „RED Nord” (inclusiv 13 % din consumatori, care până la finele anului 2017 au fost deserviți de S.A. „RED Nord-Vest”) (Figura 24).

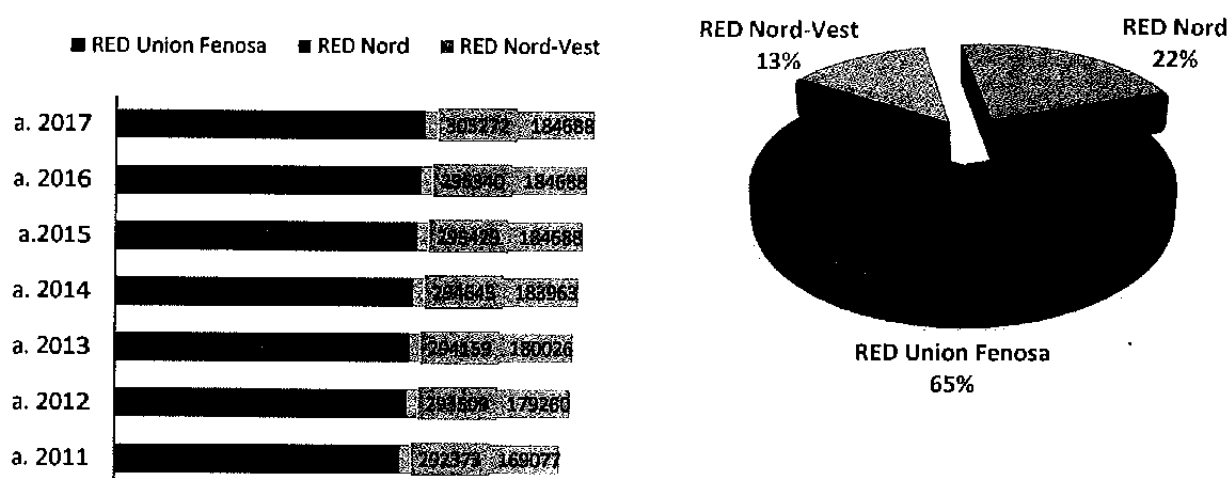

Figura 24. Numărul de consumatori finali de energie electrică pe parcursul perioadei 2011-2017

Sursa: ANRE

Indicatorii generali de continuitate

¹ În anul 2017 S.A. „RED Nord-Vest” a fost reorganizată prin fuziune (absorbție) cu S.A. „RED Nord” (în calitate de societate absorbantă).

Pentru anul 2017, conform punctului 13 din Regulament, pentru fiecare din cei 3 operatori ai sistemelor de distribuție (până la reorganizarea S.A. „RED Nord”), au fost stabilite următoarele valori admisibile ale indicatorului:

S.A. „RED Nord”– 155 minute;

S.A. „RED Nord-Vest”– 115 minute;

Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. – 270 minute.

Indicatorii de continuitate în dinamică, pentru perioada 2011-2017 sunt prezentați în Figura 25.

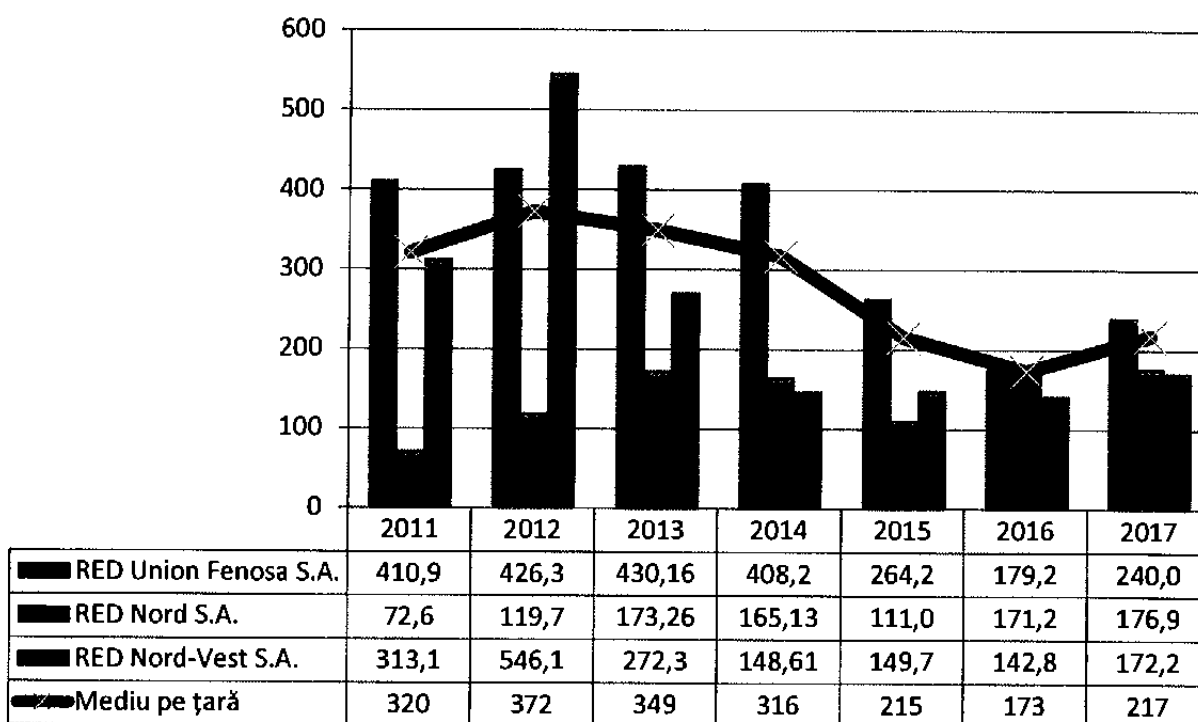

Figura 25. Evoluția indicatorului SAIDI, min (2011-2017)

Sursa: ANRE

Nivelul mediu al indicatorului SAIDI pe țară în anul 2017 a fost de 217 minute, în creștere cu 44 minute față de anul precedent.

Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. a raportat o valoare a indicatorului SAIDI de 240 minute, mai mare cu 60 minute comparativ cu anul precedent.

S.A. „RED Nord” (până la reorganizare) a înregistrat o valoare a SAIDI de 172.2 minute (cu 6 minute mai mult comparativ cu anul precedent și cu o depășire de 22 minute a valorii reglementate de 155 minute).

La S.A. „RED Nord-Vest” s-a înregistrat valoarea SAIDI de 217 minute, mai mare cu circa 22 minute comparativ cu anul precedent și cu o depășire de 57 minute a valorii reglementate de 115 minute.

De menționat că, nivelul indicatorului SAIDI, reflectat în figurile de mai sus, este calculat doar pentru întreruperile care pot fi clasificate ca fiind din vina operatorului de sistem (conform Regulamentului – aceste întreruperi sunt notate cu AC „Alte cauze”), și nu include întreruperile produse din cauza defecțiunilor în instalațiile consumatorilor (IC), întreruperile cauzate de acțiunea terților (AT-accidente rutiere, intervenția unor persoane străine în instalațiile de distribuție etc.) și întreruperile în condiții de forță majoră sau condiții meteorologice deosebite (FM). Condițiile meteorologice speciale reprezintă fenomene naturale severe, manifestate prin vânt puternic, depuneri de chiciură, precipitații abundente și alte calamități naturale care au provocat întreruperi în masă a serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice. Astfel de condiții se recunosc prin decizia ANRE, după prezentarea de către operatorii de sistem a probelor privind producerea evenimentelor respective și a consecințelor acestora. Întreruperile produse în aceste condiții se exclud din calculul indicatorilor de continuitate.

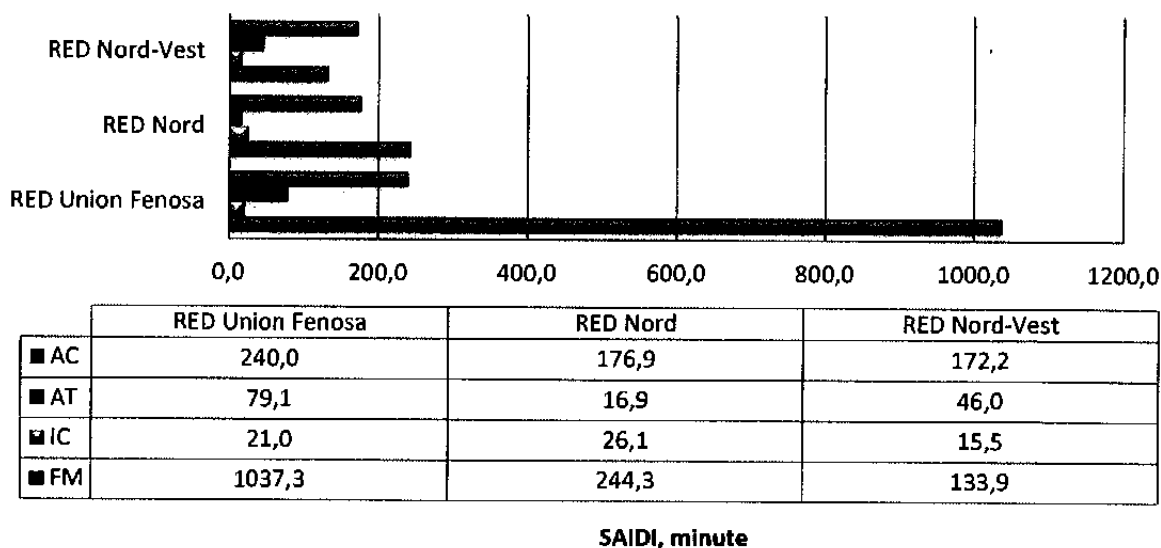

Figura 26. Nivelul indicatorului SAIDI în anul 2017, în dependență de cauzele întreruperilor.

În anul 2017 întregul teritoriu al Republicii Moldova a fost grav afectat de multiple fenomene meteorologice severe. Cel mai mult au avut de suferit raioanele de centru și sud ale țării, astfel că, valoarea indicatorului SAIDI pentru întreruperile

produse în condiții meteorologice speciale în teritoriile autorizate ale Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. și S.A. „RED Nord” au depășit cu mult indicatorul SAIDI pentru întreruperile produse din vina operatorilor de sistem.

Operatorii de sistem au adresat ANRE mai multe solicitări de recunoaștere, astfel, ANRE a emis 4 hotărâri privind recunoașterea condițiilor meteorologice speciale (nr. 129/2017 din 27 martie 2017, 235/2017 din 27 iunie 2017, 312/2017 din 14 august 2017 și 540/2017 din 29 decembrie 2017).

În afara indicatorului SAIDI, operatorii sistemelor de distribuție raportează anual și valorile indicatorilor SAIFI – frecvența medie a întreruperilor în rețea. Evoluția acestui indicator în perioada 2011-2017 este prezentată în Figura 27.

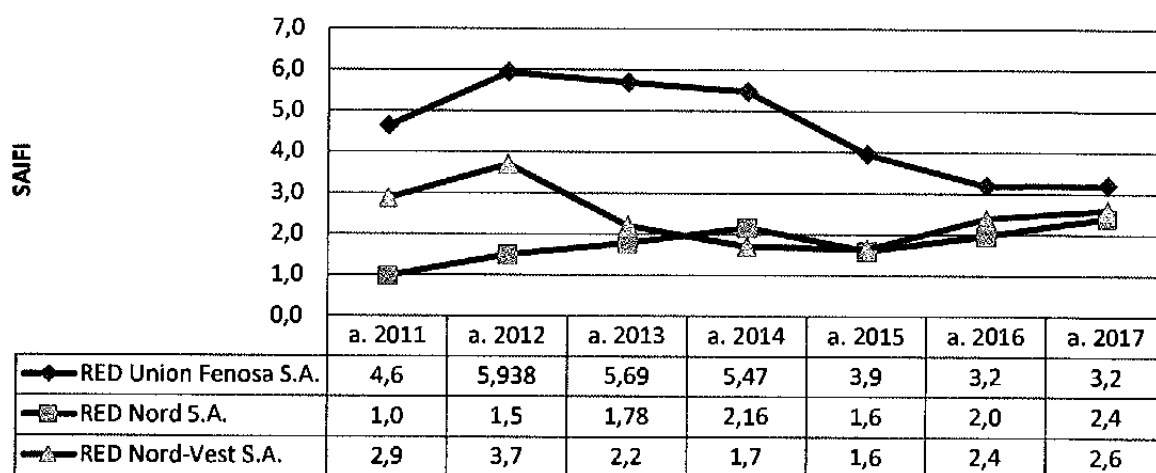

Figura 27. Evoluția indicatorului SAIFI în perioada anilor 2011-2017

Sursa: ANRE

Din Figura 27 constatăm că comparativ cu anul precedent, valoarea frecvenței întreruperilor a crescut ușor la operatorii de sistem S.A. „RED Nord” și S.A. „RED Nord-Vest”, dar a rămas la același nivel la Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. – 3.2. Astfel, majorarea indicatorului SAIDI pentru Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. de la 172 minute în 2016 la 240 minute în 2017 se datorează nu creșterii numărului de întreruperi, ci creșterii timpului de lichidare a întreruperilor respective. În mare măsură această creștere se datorează și condițiilor meteorologice speciale, despre care s-a relatat mai sus. S-au înregistrat numeroase situații în care avariile s-au lichidat cu întârziere din cauza accesului dificil la rețelele electrice sau la instalațiile electrice (zăpadă, lipsa drumurilor etc.).

Pentru anul 2017, operatorilor sistemelor de distribuție li s-a aplicat nivele reglementate individuale ale indicatorului SAIDI, stabilite în punctul 13 din Regulament. În Figura 28 sunt prezentate valorile înregistrate ale SAIDI pentru operatorii sistemelor de distribuție în anul 2017, în comparație cu nivelul reglementat.

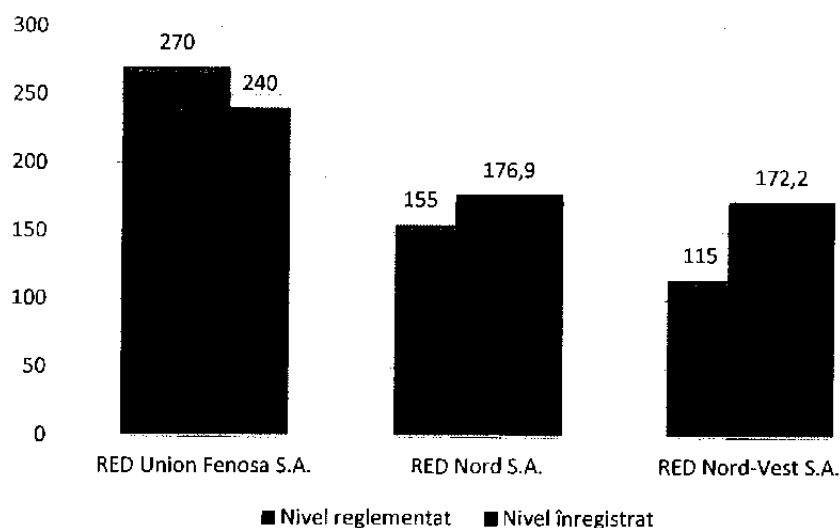

Figura 28. Nivelul indicatorului SAIDI în anul 2017, pe operatori de sistem, comparativ cu nivelul reglementat

Sursa: ANRE

Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. s-a încadrat în valoarea reglementată a SAIDI cu o rezervă de 30 minute. La ceilalți 2 operatori valoarea înregistrată a SAIDI a depășit valoarea reglementată – la S.A. „RED Nord” cu 21.9 minute, iar la S.A. „RED Nord-Vest” cu 57.2 minute. În multe din raioanele țării continuitatea livrării energiei electrice consumatorilor finali este la un nivel nesatisfăcător, mult mai dificilă comparativ cu situația medie pe operatori și pe țară. În Figura 29 este reprezentată situația privind continuitatea livrării energiei electrice consumatorilor deserviți de Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. în teritoriul autorizat.

Spre deosebire de anul precedent, în anul 2017 la Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. s-au înregistrat valori ale SAIDI mai mari decât valoarea reglementată în majoritatea raioanelor deservite. Valori mai mici de 270 minute s-au înregistrat doar în raioanele Criuleni, Hâncești, Călărași și sectorul Chișinău. Cea mai complicată situație a fost în raioanele Căușeni, Cantemir, Cimișlia, Ceadâr-Lunga, Taraclia, Leova și Vulcănești.

Aşa cum s-a menţionat anterior, în anul 2017 pe teritoriul republicii s-au înregistrat numeroase fenomene meteo severe, astfel majorarea valorii SAIDI se explică parţial din aceste motive. Există însă şi excepţii – de exemplu în raionul Comrat, în pofida multiplelor situaţii excepţionale, valoarea SAIDI înregistrată a fost mai mică comparativ cu indicatorul respectiv înregistrat în anul 2016 (348 minute în 2017 – 286 minute în 2017). În raionul Cimişlia, valoarea SAIDI a crescut doar nesemnificativ – de la 414 la 441 minute.

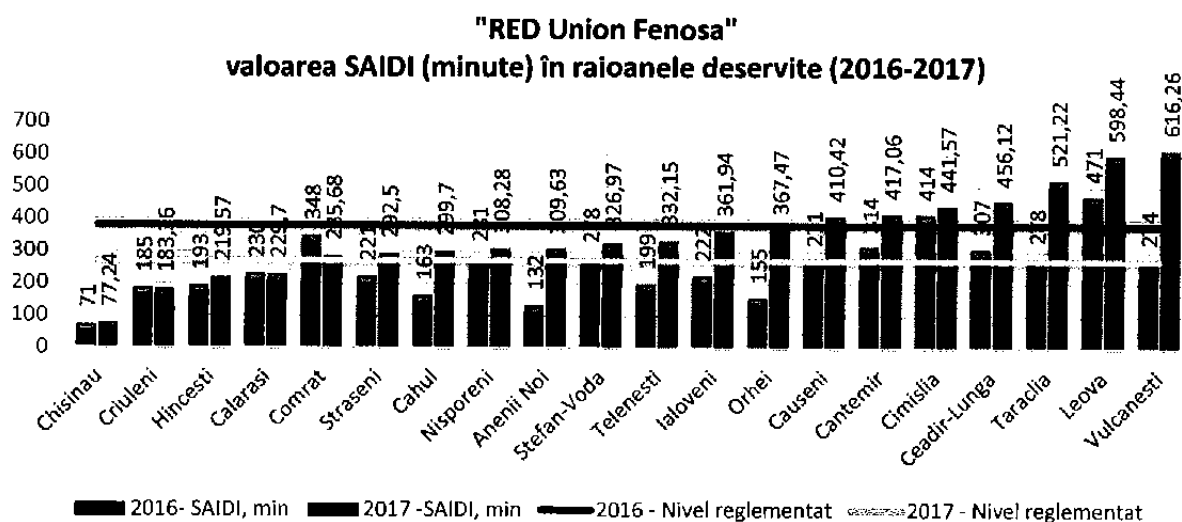

Figura 29. Valoarea SAIDI (minute) în raioanele deservite de Î.C.S. "RED Union Fenosa" S.A. (2016-2017)

Sursa: ANRE

La S.A. „RED Nord” şi S.A. „RED Nord-Vest” situaţia este următoarea (Figura 30).

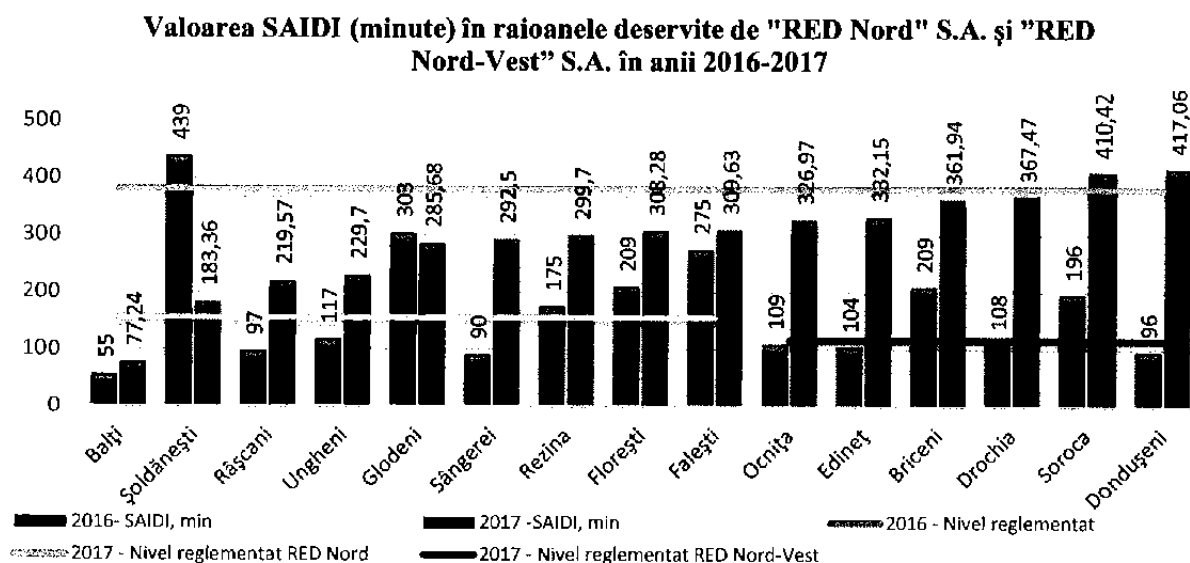

Figura 30. Valoarea SAIDI (minute) în raioanele deservite de S.A. "RED Nord" și S.A. "RED Nord-Vest" S.A. în anii 2016-2017

Sursa: ANRE

Valoarea reglementată a SAIDI a fost depășită, în 2017, în toate raioanele deservite de operatorul sistemului de distribuție S.A. „RED Nord-Vest”, iar la S.A. „RED Nord” valoarea SAIDI a fost mai mică comparativ cu valoarea aprobată pentru anul 2017 doar în zona mun. Bălți. Cel mai mult au fost afectați de întreruperile avariate consumatorii finali din raioanele Briceni și Soroca.

Indicatorii garanțai de continuitate a livrării energiei electrice În afară de indicatorii generali, pentru nerespectarea cărora ANRE poate aplica operatorilor sistemelor de distribuție penalități sub formă de reduceri de tarif, Regulamentul stabilește și indicatori garanțai, care se aplică pentru fiecare consumator final în parte.

Sunt prevăzuți următorii indicatori garanțai:

- Durata unei întreruperi programate (8 ore pentru reparații curente și 24 ore pentru lucrări de reparații capitale sau reconstrucții);
- Durata unei întreruperi neprogramate (8 ore pentru consumatorii finali din mediu urban și 16 ore pentru consumatorii finali din mediul rural);
- Numărul anual de întreruperi programate (5+2 pentru consumatorii finali din mediul urban și 8+2 pentru consumatorii finali din mediul rural);

- Numărul anual de întreruperi neprogramate (pentru consumatorii finali din mediul urban – 6 la nivel de MT și 9 la nivel de JT, iar pentru consumatorii finali din mediul rural – 9 la MT și 12 la JT).

Pentru nerespectarea acestor indicatori, consumatorii finali pot solicita operatorului sistemului de distribuție plata unor compensații bănești.

În Tabelul 24 este reflectată situația privind încălcarea de către cei 3 operatori de sistem a indicatorilor generali de continuitate.

Tabelul 24. Situația privind depășirea duratei admise a întreruperilor de către operatorii de sistem

	S.A. "RED Nord"	S.A. "RED Nord-Vest"	Î.C.S. "RED Union Fenosa" S.A.
Nr. total de întreruperi programate	8178	6000	5292
Nr. total de întreruperi neprogramate	3262	2625	3565
Nr. de întreruperi cu încălcarea duratei admise	70	3	313
Cota întreruperilor cu depășirea duratei admise din numărul total de întreruperi	0.61	0.03	3.53
Numărul de situații în care operatorul de sistem urma să achite compensații	7244	1793	81720
Numărul de compensații achitate	0	0	4
Suma compensațiilor achitate, lei	0	0	2921

Conform datelor prezentate, cele mai multe cazuri în care consumatorii finali puteau solicita compensații în urma întreruperilor cu o durată care depășește durata reglementată, s-a înregistrat la Î.C.S. "RED Union Fenosa" S.A. – 81720 cazuri. La acest operator de sistem s-au înregistrat și 4 cereri de plată a compensației, iar suma totală a compensațiilor achitate consumatorilor finali a constituit 2921 lei.

4.1.2. Soluționarea problemelor legate de calitatea energiei electrice livrate

Calitatea energiei electrice livrate consumatorilor finali rămâne a fi în continuare o problemă destul de gravă. Exprimată în valoare monetară, această problemă a cauzat operatorilor sistemelor de distribuție, pe parcursul anului 2017, prejudicii materiale în sumă de 1120528 lei, sume achitate consumatorilor finali de către Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. - 1098768 lei, S.A.„RED Nord” – 11360 lei și S.A. „RED Nord-Vest” – 10400 lei, pentru reparația receptoarelor electrice ale consumatorilor finali defectate în urma livrării de energie electrică cu încălcarea parametrilor de calitate stabiliți de standard.

În medie, în cazul defectării receptoarelor electrice, Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. a plătit consumatorilor finali afectați câte 1209 lei, S.A. „RED Nord” – 874 lei. și S.A. „RED Nord-Vest” – 5200 lei.

O problemă aparte constă în examinarea solicitărilor consumatorilor finali, legate de depășirea abaterilor admisibile ale tensiunii, dar și a solicitărilor privind supratensiunile și golurile repetate de tensiune.

Conform punctului 27 din Regulament, operatorii de sistem sunt obligați să soluționeze cerințele consumatorilor finali, legate de supratensiuni, în cel mult 24 ore din momentul înregistrării solicitării. Din informația prezentată de operatorii de sistem, în anul 2017 la Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. numărul de adresări ale consumatorilor finali, legate de supratensiuni și goluri repetate de tensiune au fost de 9761 (față de 10733 în 2016). Din numărul total de solicitări primite s-au soluționat, cu încălcarea termenului stabilit de pct. 27 din Regulament, 1511 cazuri, ceea ce constituie 15.5 % din total (în creștere cu circa 3.5 p.p. față de anul precedent).

În redacția actuală a Regulamentului, au fost simplificate condițiile în ce privește obligațiile operatorilor de sistem privind soluționarea reclamațiilor consumatorilor finali, legate de depășirea abaterii admisibile a tensiunii. Actualmente, termenul de soluționare a oricărei solicitări privind abaterea tensiunii este de 30 zile calendaristice. Dacă termenul dat nu se respectă – consumatorii finali au dreptul la compensații bănești (echivalentul bănesc a 25 % din energia electrică consumată pe parcursul perioadei în care energia electrică s-a livrat cu încălcarea parametrilor de calitate).

Menționăm că, începând cu data de 1 iulie 2017, prevederile privind achitarea compensațiilor consumatorilor finali în cazul livrării energiei electrice cu încălcarea parametrilor de calitate (în special nu se respectă nivelul tensiunii), au fost modificate. Compensațiile se achită automat de operatorii sistemelor de distribuție, fără ca consumatorul final să depună cerere.

Pe parcursul anului 2017, cei 3 operatori ai sistemelor de distribuție au înregistrat în total un număr de 558 reclamații legate de depășirea abaterii admisibile a tensiunii, inclusiv Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. – 297 reclamații, S.A. „RED Nord” – 224 reclamații și S.A. „RED Nord-Vest” – 37 reclamații. Depășirea termenului de 30 de zile calendaristice s-a înregistrat în 22 de cazuri la Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A., din care 12 – după data de 1 iulie, iar compensațiile în valoare totală de 2199 lei au fost achitate consumatorilor finali automat de către operator.

Operatorii sistemelor de distribuție S.A. „RED Nord” și S.A. „RED Nord-Vest” au raportat despre soluționarea în termen a tuturor reclamațiilor înregistrare pe parcursul anului.

4.1.3. Calitatea relațiilor dintre operatorii sistemelor de distribuție și consumatorii finali de energie electrică

Calitatea relațiilor dintre operatorii sistemelor de distribuție și consumatorii finali, în sensul Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și distribuție a energiei electrice, se apreciază în baza următorilor indicatori:

- anunțarea întreruperilor programate;
- eliberarea în termenele stabilite a avizului de racordare;
- respectarea termenelor de racordare a instalațiilor solicitanților la rețeaua electrică de distribuție;
- respectarea termenelor de reconectare a instalațiilor consumatorilor finali deconecte de la rețeaua electrică.

Potrivit punctului 39 din Regulament, pentru nerespectarea obligațiilor referitoare la anunțarea întreruperilor programate și eliberarea avizelor de racordare (pct. 37 și 38), în cel puțin 95 % din cazuri, operatorii sistemelor de distribuție pot fi penalizați, prin reducerea tarifului pentru serviciul de distribuție a energiei electrice cu 1 % pentru fiecare indicator. Dacă operatorii de sistem încalcă termenele de racordare sau de reconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali la rețeaua electrică de distribuție, aceștia sunt obligați să achite consumatorilor finali compensații, care se calculează ca 25% din costul serviciului de reconectare sau după caz – racordare, pentru fiecare zi de întârziere.

Conform rapoartelor prezentate, toți operatorii sistemelor de distribuție au respectat cerințele cu privire la anunțarea întreruperilor programate. Anunțarea consumatorilor finali se face prin diferite metode. Astfel, în localitățile rurale se plasează anunțurile pe panourile de la primării și se anunță autoritățile administrației publice locale. În localitățile urbane se fac anunțuri prin intermediul presei scrise, la posturile de televiziune și radio. La Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A., S.A. „RED Nord”, S.A. „RED Nord-Vest” informația respectivă este accesibilă și pe pagina electronică a întreprinderilor.

În cazul consumatorilor noncasnici, operatorii sistemelor de distribuție practică informarea în scris sau prin telefon. În pofida acestui fapt, la ANRE sunt depuse în continuare adresări ale consumatorilor finali referitor la situația nesatisfăcătoare în ce privește anunțarea întreruperilor programate. Informația difuzată de operatorii sistemelor de distribuție nu tot timpul ajunge la destinatar.

Tabelul 25. Indicatorii de calitate a relațiilor operator-utilizator de sistem

Întreprinderea Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. raportează că din cele 18442

		Î.C.S. RED Union Fenosa S.A.	S.A. RED Nord	S.A. RED Nord-Vest
Pct. 37	Anunțarea întreruperilor programate			
	Total întreruperi programate	18442	8178	6000
	Întreruperi programate neanunțate	1	0	0
pct. 38	Eliberarea avizelor de racordare			
	Cereri de racordare la rețeaua electrică de distribuție a instalațiilor electrice ale potențialilor consumatori finali (10 zile)	7 151	2872	788
	Cereri de racordare la rețeaua electrică de distribuție a centralelor electrice (30 zile)	64	0	54
pct. 40	Racordarea la rețeaua de distribuție a instalațiilor solicitanților			
	Numărul de cereri de racordare	13 602	1669	660
	Numărul de consumatori finali racordați în termen mai mare de 2 zile calendaristice	76	0	0
	Suma compensațiilor, lei	1 834	0	0
pct. 41	Reconectarea instalației de utilizare a consumatorului la rețeaua electrică de distribuție			
	Numărul total de consumatori reconectați	13 874	9408	4459
	Numărul de consumatori reconectați în termen mai mare de 2 zile lucrătoare	18	0	0
	Suma compensațiilor, lei	576	0	0

întreruperi programate, operate pe parcursul anului, majoritatea s-au efectuat cu anunțarea prealabilă a consumatorilor finali (cu excepția unei întreruperi). S.A. „RED Nord” și S.A. „RED Nord-Vest” au efectuat 8168 și respectiv – 6000 de întreruperi programate, toate fiind anunțate în modul stabilit.

Avizele de racordare se eliberează cu respectarea termenelor, iar comparativ cu anii precedenți, în anul 2017 la Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. și la S.A. „RED Nord-Vest” s-a înregistrat un număr impunător de cereri privind racordarea la rețeaua electrică a unor centrale electrice, preponderent producători de energie electrică din resurse regenerabile (centrale electrice fotovoltaice și eoliene). Cele două întreprinderi au înregistrat 64 și respectiv 54 de cereri pentru eliberarea avizelor de racordare a centralelor electrice. Din totalul de cereri, Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. a refuzat eliberarea avizelor de racordare în 17 cazuri și S.A. „RED Nord-Vest” – într-un caz.

Referitor la respectarea termenelor de racordare și reconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali la rețeaua electrică de distribuție, S.A. „RED Nord” și S.A. „RED Nord-Vest” au raportat despre lipsa încălcărilor. La Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A. s-au înregistrat 76 cazuri de depășire a termenului de racordare și operatorul a achitat compensații în sumă de 1834 lei. La fel s-a raportat despre 18 cazuri de depășire a termenului de reconectare a instalațiilor de utilizare ale consumatorilor finali, pentru care operatorul sistemului de distribuție a achitat compensații în sumă de 576 lei.

Potrivit Regulamentului, începând cu 1 iulie 2017, compensațiile menționate mai sus se achită de operatorii sistemelor de distribuție automat, fără ca consumatorul final să depună cereri suplimentare pentru solicitarea compensațiilor.

4.2. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale

Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, prestate de către titularii de licență, este evaluate conform indicatorilor de calitate definiți în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 416 din 09.06.2011 (în continuare Regulament).

Conform prevederilor prezentului act, operatorii sistemelor de distribuție și operatorii sistemelor de transport au prezentat ANRE în modul stabilit rapoarte privind valorile realizate ale indicatorilor de calitate pentru anul 2017, care se referă la:

- continuitatea serviciului de livrare a gazelor naturale (întreruperi programate și întreruperi neprogramate);
- calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale;
- calitatea relațiilor între operatori de sistem și consumatorii finali de gaze naturale;
- siguranța serviciului.

Gradul respectării acestor indicatori, asigură o cuantificare a calității serviciului prestat și o imagine de ansamblu asupra activității desfășurate.

4.2.1. Continuitatea serviciului de livrare a gazelor naturale

Potrivit Regulamentului, operatorul de sistem este obligat să asigure consumatorilor finali livrarea gazelor naturale în mod continuu și fiabil, fapt ce implică obligația de a executa lucrări programate și neprogramate.

Pentru analiza continuității, se utilizează indicatorii generali de continuitate, care reflectă situația în general pe întreprindere referitor la întreruperile programate și întreruperile neprogramate (avariate).

a. Întreruperi Programate

Conform datelor analizate pe parcursul anului 2017, în rețelele de gaze natural din țară au fost operate 1736 întreruperi programate (cu 52 cazuri mai mult comparativ cu anul 2016), legate de executarea lucrărilor de reparații curente, întreținere, racordare și modernizare, necesare pentru exploatarea fiabilă a rețelei de gaze naturale.

Din numărul total de întreruperi, 1675 cazuri (96.4 %) au fost înregistrate de către operatorii de sistem din cadrul S.A. "Moldovagaz" și 61 cazuri (3.5 %) de alți operatori de sistem.

Tabelul 26. Informații cu privire la întreruperile programate în rețelele de distribuție a gazelor naturale în anul 2017

Total Republica Moldova	Total IP	Durata admisibilă			
		24 ore	48 ore	72 ore	120 ore
	1736	1575	76	50	35
	100 %	90.7 %	4.4 %	2.9 %	2 %

Operatorii sistemelor de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz”	1675	1516	75	49	35
	96.5 %				
Alți operatori ai sistemelor de distribuție	61	51	1	1	0
	3.5 %				

Din numărul total de întreruperi programate, cele mai multe au fost înregistrate la S.R.L. „Găgăuz-Gaz” – 340 întreruperi, ceea ce constituie 19.5 %, fiind urmată de S.R.L. „Bălți-Gaz”- cu 262 cazuri sau 15 %.

Situația generală pe țară, cu indicarea numărului de întreruperi pentru fiecare operator al sistemului de distribuție în parte, este reflectată în Figura 31.

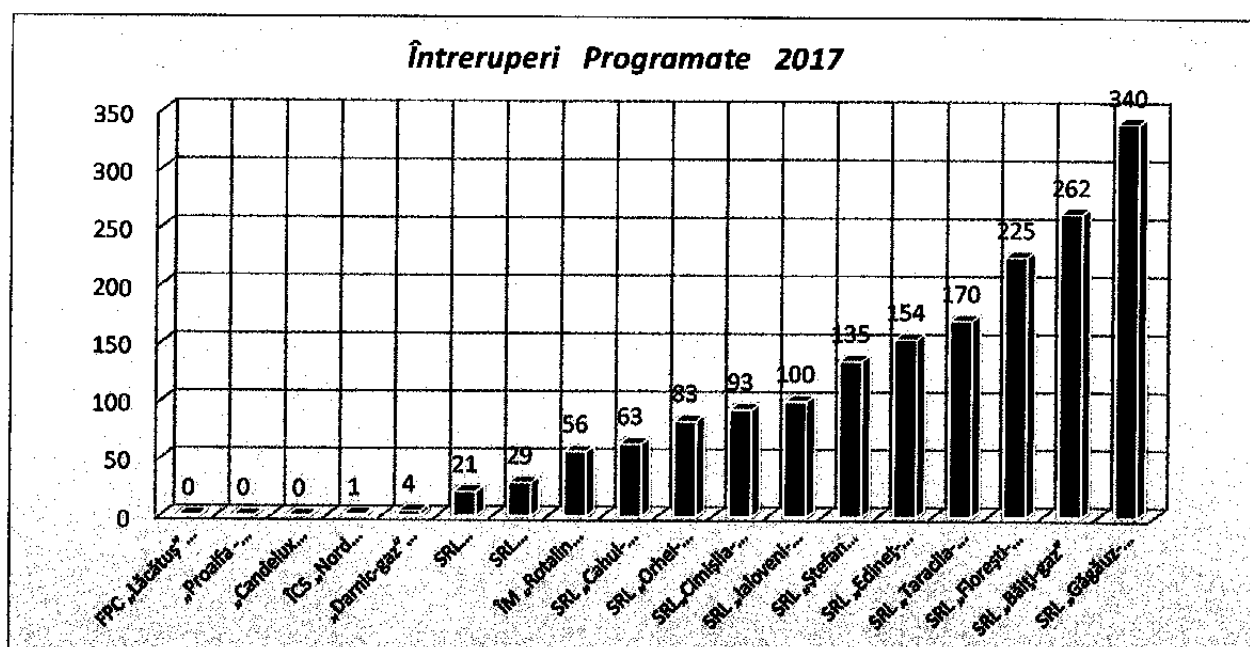

Figura 31. Întreruperi programate în alimentarea cu gaze naturale

Referitor la indicatorul „Durata întreruperilor”, constatăm respectarea cerințelor privind indicatorul dat. Toți titularii de licență au raportat încadrarea în limitele admisibile a duratei întreruperilor programate specificate pentru fiecare tip de lucrări în parte, cu lichidarea ulterioară a lor în termen normativ și în proporție deplină. Așadar, în expresie procentuală starea de lucruri se prezintă în felul următor: 90.7 % -întreruperi cu durata de 24 ore; 4.4 % - cu durata de 48 ore; 2.9 % - cu durata de 72 ore și cu durata de 120 ore au fost înregistrate 2 % din numărul total (Tabelul 26).

În termenele și condițiile stabilite de Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale, operatorul de sistem este obligat să informeze din timp consumatorii proprii despre data și durata sistării livrării gazelor naturale.

Pentru toate cazurile întreruperilor programate, operatorii sistemelor de distribuție au respectat cerințele referitor la anunțare. Informația respectivă a fost pusă la dispoziția consumatorilor finali prin metodele prevăzute în actul de reglementare: plasarea anunțului la fiecare scară a blocului (pentru localitățile urbane), plasarea anunțului pe panoul de anunțuri (în cazul satelor și comunelor), prin poștă/poșta electronică sau fax (pentru consumatorii noncasnici). În unele cazuri informația dată a fost plasată pe pagina electronică a întreprinderii.

Comunicarea cu privire la întreruperile ce urmau să fie efectuate s-a făcut, în prealabil, cu 3 zile calendaristice, indicându-se data și intervalul probabil de întrerupere.

b. Întreruperi Neprogramate

Responsabilitatea pentru continuitatea serviciului poate fi pusă pe seama operatorilor de sistem doar parțial, deoarece nu toate întreruperile produse în rețeaua de gaze naturale, au loc din vina operatorilor de sistem. În cazurile când este periclitată sănătatea/viața oamenilor ori integritatea bunurilor, pentru prevenirea sau extinderea avariilor în instalațiile/echipamentele rețelei de transport/distribuție a gazelor naturale și alte situații cu caracter de urgență, operatorului de sistem îi revine obligația de a sista serviciul de livrare a gazelor naturale către utilizatori, urmând să depună toate eforturile pentru reducerea duratei întreruperilor.

În baza informațiilor prezentate de titularii de licență, constatăm că pe parcursul anului de referință au fost înregistrate 248 de întreruperi neprogramate, din care 228 sau 91.9 % la operatorii sistemelor de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și 13 cazuri, sau 5.2 % la alți operatori ai sistemelor de distribuție.

Analizând datele pentru perioada 2015 – 2017, concluzionăm că numărul întreruperilor neprogramate nu a cunoscut o tendință constant diminutivă. În 2015 a fost înregistrat numărul de 246 cazuri, în 2016 – 231, cu 15 mai puțin comparativ cu anul precedent, ca mai apoi numărul de lucrări neplanificate raportat pentru 2017 să denote din nou o creștere – 248 cazuri, cu 17 mai mult decât în anul 2016 (Figura 32).

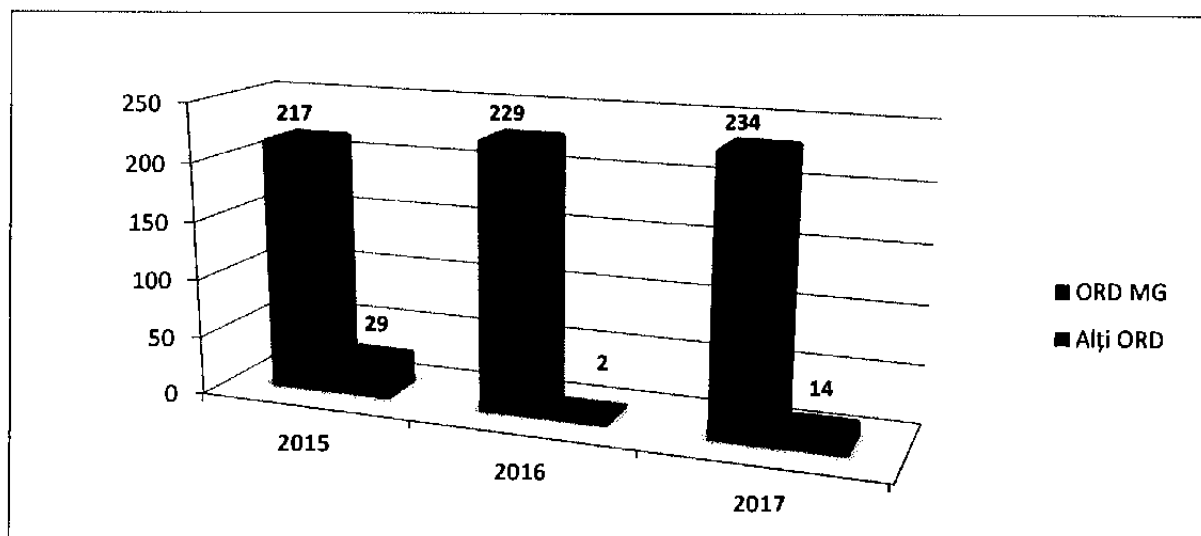

Figura 32. Dinamica întreruperilor neprogramate pe parcursul perioadei 2015-2017

Lider la capitolul respectiv rămâne a fi S.R.L. „Găgăuz-gaz”, cu 126 întreruperi neprogramate cu durata de 36 ore, sau 50.9 % din numărul total de cazuri înregistrate.

S-a constatat că, din momentul punerii în aplicare a Regulamentului, pe parcursul primilor ani se contura o respectare nesatisfăcătoare a prevederilor acestuia referitor la indicatorul de calitate *Informarea consumatorilor despre întreruperile neprogramate*.

Dacă pentru anul 2015, S.R.L. „Chișinău-gaz” în cazul celor 10 întreruperi neprogramate înregistrate și S.R.L. „Găgăuz-gaz” - 139 întreruperi, au anunțat despre neinformarea consumatorilor afectați atunci, pentru anii 2016 și 2017 datele comunicate de operatorii de sistem ne indică la o schimbare pozitivă a situației. Utilizatorii de sistem au fost informați în măsură deplină despre motivul întreruperii, termenul preconizat pentru reluarea serviciului de furnizare a gazelor naturale, în decurs de 6 ore de la înregistrarea fiecărei întreruperi.

Referitor la cei 2 operatori ai sistemelor de transport, S.R.L. „Moldovatrangaz” și Î.S. „Vestmoldtrangaz”, conform datelor prezentate constatăm următoarele: doar S.R.L. „Moldovatrangaz” a avut de raportat operarea a 5 întreruperi programate, cu înștiințarea preventivă a operatorilor sistemelor de distribuție, a căror rețele de distribuție a gazelor naturale sunt racordate la rețeaua de transport al gazelor naturale. Întreruperi neplanificate nu au avut loc (Tabelul 27).

Tabelul 27. Informații cu privire la întreruperile programate/neprogramate realizate de operatorii sistemelor de transport în perioada 2015-2017

OST	2015						2016						2017					
	Întreruperi Programate			Întreruperi Neprogramate			Întreruperi Programate			Întreruperi Neprogramate			Întreruperi Programate			Întreruperi Neprogramate		
	24	48	72	24	48	72	24	48	72	24	48	72	24	48	72	24	48	72
S.R.L. MTG	1																	
	Total=16						Total=2						Total=5					
Î.S. VMT	Date lipsă						Date lipsă											

Notă S.R.L. MTG – S.R.L. „Moldovatrangaz”, Î.S. VMT - Î.S. „Vestmoldtransgaz”

Din explicațiile expuse se observă că titularii de licență respectă prevederile Regulamentului privind continuitatea serviciului:

- întreruperile programate au fost realizate cu informarea prealabilă (în termen normativ de 3 zile calendaristice) a consumatorilor finali și lichidate în termenul stabilit;
- în cazul întreruperilor neprogramate, vorbim de o redresare a situației. Operatorii de sistem au acționat în vederea eficientizării lucrului echipelor operative, prin aceasta reușindu-se micșorarea duratei întreruperilor/lichidarea în termen normativ/micșorarea gradului de afectare a utilizatorilor.

Suplimentar, s-a reușit și sporirea gradului de evidență a consumatorilor finali afectați de întreruperi. Dacă în anii precedenți se făcea prezentă evidența parțială, pentru anul de activitate 2017, toți operatorii sistemelor de distribuție au raportat cu exactitate datele solicitate de ANRE.

4.2.2. Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale

În Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a gazelor naturale este stipulată obligația operatorului de sistem de a asigura livrarea gazelor naturale consumatorilor finali, la parametrii de calitate a gazelor naturale, stabiliți prin standardul național în vigoare „Gaze naturale pentru utilizarea în scopuri industriale și casnice” GOST 5542.

Actul menționat nu prevede raportarea datelor de către operatorii sistemelor de distribuție privind indicatorul *Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale* dar descrie procedurile care urmează a fi respectate de către consumatorul final și operatorul sistemului de distribuție, în cazul în care survine o solicitare legată de nerespectarea parametrilor de calitate/nivelurilor de presiune a gazelor naturale. Sunt prevăzute și compensațiile care urmează să fie achitate consumatorilor finali în cazul depășirii abaterilor admisibile de la normele în vigoare provocate de operatorul de rețea, valoarea căror e stabilită în Anexa nr.1, la Regulament.

Reieșind din cele 121 adresări, examinate de ANRE în anul 2017 (pentru sectorul Gaze Naturale) niciuna nu se referă la calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale.

De remarcat că, sistematizarea datelor cu privire la petițiile înregistrate pentru perioada anilor 2015-2017 a scos în evidență o dinamică pozitivă ce ține de indicatorul de calitate nominalizat. Astfel, dacă în anul 2015 din cele 205 - 4 se refereau la încălcarea parametrilor de calitate/regimurile de livrare a gazelor naturale (în continuare calitate), în 2016 se observă o ameliorare a situației prin micșorarea numărului de adresări în general, pentru toate activitățile ce țin de sectorul *Gaze Naturale* 152 petiții - 3 la calitate; pentru 2017, din 121 plângeri înregistrate, niciuna nu a fost cu privire la necorespunderea calității gazelor naturale și/sau a nivelului de presiune așa cum prevede standardul național.

În Figura 33 putem urmări cum a evoluat situația pe parcursul ultimilor 3 ani.

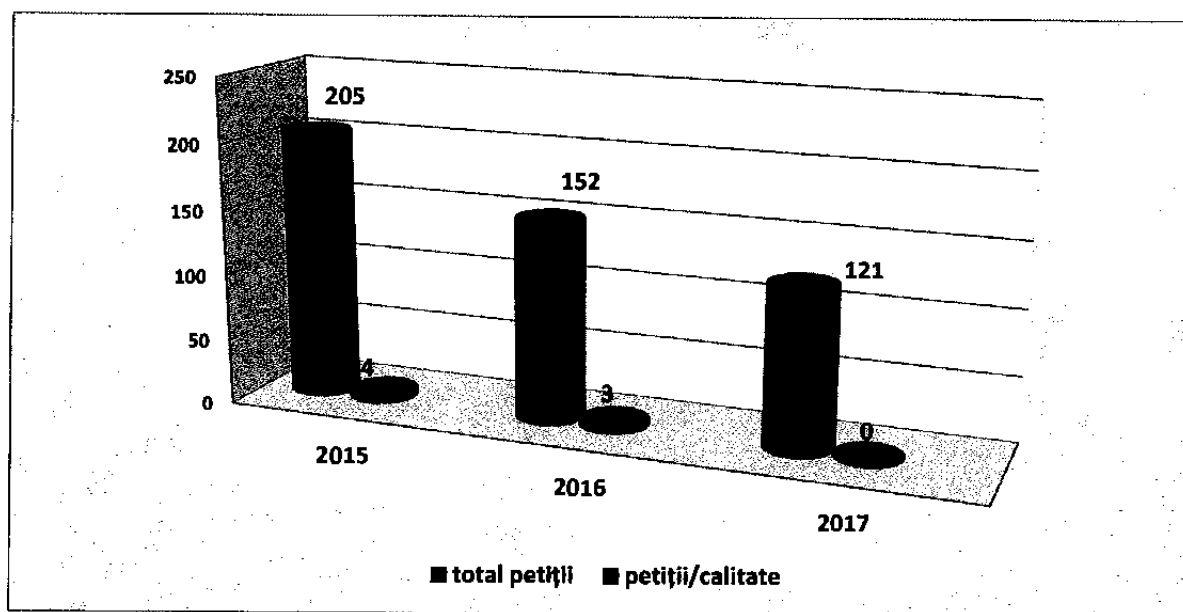

Figura 33. Evoluția indicatorului Calitatea și regimurile de livrare a gazelor naturale pe parcursul anilor 2015-2017

4.2.3. Calitatea relațiilor între operatori de sistem și consumatorii finali

Calitatea relațiilor între operatorii de sistem și consumatorii finali, în sensul Regulamentului se apreciază în baza următorilor indicatori:

- eliberarea avizelor de racordare solicitanților;
- racordarea la rețeaua de gaze naturale cu respectarea termenului normativ;
- reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale cu respectarea termenului normativ.

a. Eliberarea avizului de racordare la rețelele de distribuție a gazelor naturale;

Potrivit pct. 22 din Regulament, operatorul de sistem este obligat să elibereze solicitantului aviz de racordare la rețeaua de gaze naturale, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii.

În cazul în care, pe parcursul anului de referință, mai puțin de 95 % din numărul de avize au fost eliberate în termenul stabilit, operatorii de rețea vor fi penalizați, prin reducerea tarifului pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale cu 0.1 %.

În urma examinării datelor din rapoartele prezentate, se conturează o situație de conformare față de cerințele stabilite. În anul 2017, potențialii consumatori au înaintat 10365 cereri pentru eliberarea avizului de racordare, dintre care 10359 sau 99.94 % au fost depuse la operatorii sistemelor de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și 6 cereri sau 0.06 % la alți operatori de sistem. Cu respectarea termenului normativ de 15 zile, au fost eliberate 9870 avize de racordare, pentru restul cazurilor fiind refuzuri (Tabelul 28).

Tabelul 28. Eliberarea avizelor de racordare de către operatorii sistemelor de distribuție în anul 2017

		Total cereri depuse	Eliberate în termen normativ (15 zile)	
			Avize de racordare	Refuzuri
Total pe țară	număr	10365	9870	495
	%	100	95.2	4.8
OSD afiliați S.A. Moldovagaz	număr	10359	9864	495
	%	99.94	99.93	100

<i>Alți OSD</i>	număr	6	6	-
	%	0.06	0.06	-

Aici se impune necesitatea completării datelor indicate în rapoartele operatorilor de sistem privind indicatorul *Eliberarea avizului de racordare la rețeaua de gaze naturale*. Se cere precizarea motivelor de refuz în eliberarea avizelor solicitate de către potențialii consumatori finali.

- b. 1.1 Racordarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale;
1.2 Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale.

Referitor la indicatorul *Racordarea*, situația existentă este reflectată în Tabelul 29.

Tabelul 29. Racordarea la rețeaua de gaze naturale

		Total cereri de racordare	Realizate:	
			În termen normativ (4 zile)	După 4 zile
Categorii de operatori	număr	11338	10309	1029
	%	100	90.9	9.1
Operatorii RD afiliați SA „Moldovagaz”	număr	10971	9942	1029
	%	96.8		
Alți Operatori	număr	367	367	0
	%	3.2		

1.1 Astfel, din datele prezentate în rapoarte se constată că au fost depuse 11 338 cereri de racordare, din care 90.9 % sau 10309 au fost realizate în termenul stipulat în Regulament. Din numărul total, 90.9 % au fost satisfăcute în termen normativ - 4 zile lucrătoare, în timp ce 9.1 % sau 1029 cazuri cu depășirea termenului.

Cele 1029 de cazuri de racordare întârziată a instalațiilor de utilizare la rețeaua de gaze naturale au fost înregistrate la S.R.L. „Chișinău-gaz”. Așa cum prevede Regulamentul, în cazul când termenul normativ nu este respectat, solicitanții sunt în drept să ceară compensații bănești (în baza unei cereri scrise) în mărime de 15 % din plata pentru racordare, imediat ce a expirat termenul de 4 zile lucrătoare și 5 % din plata pentru racordare, odată cu expirarea fiecărei zile calendaristice suplimentară celor 4 zile.

Această stare de lucruri denotă un grad scăzut de răspuns la solicitările de racordare, fapt ce generează necesitatea formării pentru S.R.L. „Chișinău-gaz” a unei tendințe de creștere pentru următorii ani a indicatorului sus-menționat în acord cu principiul:

- adaptării permanente a operatorilor de sistem la cerințele consumatorilor finali/solicitanților;
- accesibilității potențialului consumator final la rețeaua de gaze naturale.

1.2 La capitolul *Reconectarea instalației de utilizare la rețeaua de gaze naturale*, făcând o evaluare vizavi de situația reală, conform datelor colectate, și raportându-le la prevederile Regulamentului constatăm o respectare a valorii reglementate.

Din totalul de 7892 de cereri depuse pentru reconectarea la rețeaua de gaze naturale, în proporție de 100 % au fost satisfăcute în termen normativ - 2 zile lucrătoare de la data achitării de către consumatorul final a taxei pentru reconectare.

c. *Siguranța serviciului*

Suplimentar indicatorilor de calitate la care s-a făcut referire anterior, operatorii de sistem raportează ANRE și informații privind indicatorii de siguranță: *NAD-Numărul anual de defecte cauzate de acțiunea unor terți pe un km de rețea activă și NTD-Numărul total de defecte înregistrate pe parcursul unui an.*

În urma sistematizării datelor oferite, se constată că în anul 2017 au fost înregistrate 201 defecte care au fost remediate în conformitate cu normele tehnice în vigoare. Din totalul de cazuri, 191 sau 95 % au avut loc la operatorii sistemelor de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz” și celelalte 10 deranjamente la alți operatori de sistem.

Cel mai înalt coeficient de defecte produse în rețeaua de distribuție a gazelor naturale pe parcursul anului de referință l-a înregistrat S.R.L. „Ialoveni-gaz”- 38 cazuri (19%), fiind urmat de S.R.L. „Găgăuz-gaz”-35 cazuri (17.4%).

De remarcat că, analiza datelor colectate pentru ultimii ani (2015/2016) referitor la siguranța serviciului, a relevat o înrăutățire a situației pentru anul 2017. Este vorba de o creștere a numărului de defecte produse în rețeaua de distribuție a gazelor naturale, atât pentru operatorii sistemelor de distribuție afiliați S.A. „Moldovagaz”, cât și pentru ceilalți (Figura 34).

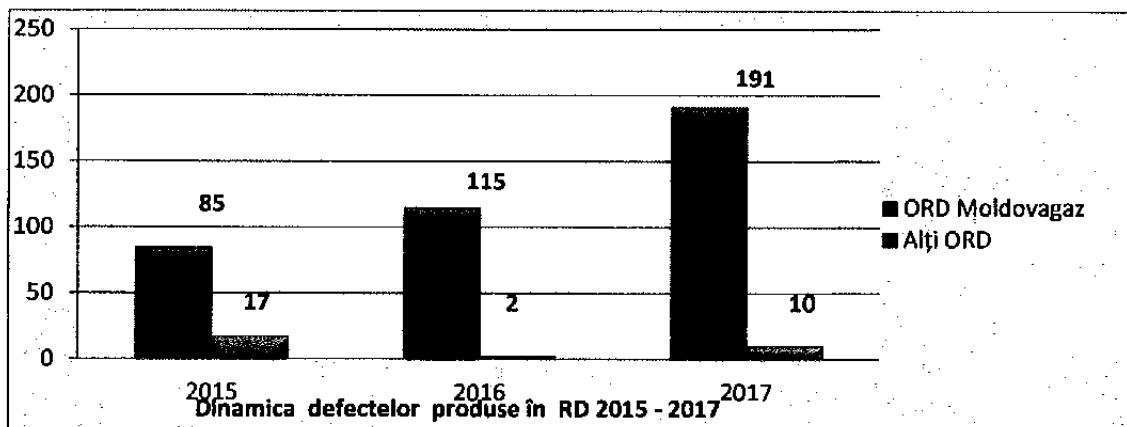

Figura 34. Numărul de defecțiuni în rețelele de distribuție a gazelor naturale

În acest context, menționăm că, operatorii sistemelor de transport au raportat că nu au înregistrat nici un defect pe parcursul întregului an de activitate 2017.

4.3. Calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Începând cu anul 2017, s-a pus în aplicare Regulamentul cu privire la indicatorii de calitate a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nr. 352/2016 din 27.12.2016 (în continuare Regulament), care are ca scop stabilirea unor indicatori a calității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, furnizat de operatori.

Calitatea serviciilor prestate consumatorilor se analizează în baza informațiilor oferite de titularii de licență, ținând cont de laturile calității, comune și pentru alte sectoare reglementate de ANRE:

- continuitatea furnizării serviciului;
- calitatea relației între operatorii sistemelor publice de alimentare cu apă și de canalizare.

4.3.1. Continuitatea furnizării serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare

Operatorii sunt obligați să furnizeze în mod continuu și fiabil serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare consumatorilor, în conformitate cu indicatorii de calitate, care se referă la *Înteruperile Planificate și Înteruperile Neplanificate*, respectând valorile minime stabilite în Regulament.

Astfel, la nivelul anului 2017, în urma analizei datelor prezentate, constatăm o realizare a indicatorilor de continuitate sub nivelul celui propus. Din numărul total de 9642 întreruperi neplanificate (avariate) pentru serviciul public de alimentare cu apă, doar 6988, ceea ce constituie 72.5% au fost realizate cu respectarea termenului normativ - 12 ore pentru mediul urban și 10 ore pentru mediul rural. Celelalte 2654 întreruperi înregistrate fiind operate cu o depășire a valorii admisibile stabilite. În cazul întreruperilor avariate din cadrul serviciului public de canalizare, timpul de remediere a deranjamentelor nu a depășit limita admisibilă de 8 ore-mediul urban și 6 ore-mediul rural. Pentru întreruperile planificate, legate de branșare/racordare, lucrări de reparație/întreținere a rețelei, sistematizarea datelor colectate și raportate la cerințele Regulamentului nu au scos în evidență abateri de la normele reglementate privind durata întreruperilor.

În expresie procentuală starea de lucruri se prezintă conform Tabelului 30.

Tabelul 30. Întreruperi în furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare în anul 2017

Indicatori	Serviciul public de alimentare cu apă			Serviciul public de canalizare		
	Total cazuri	În termen	Realizat	Total cazuri	În termen	Realizat
Într.Planificate	4924	4907	99.7 %	79	79	100 %
Într.Neplanificate	9642	6988	72.5 %	4924	4907	99.7 %

Un alt indicator monitorizat cu scopul evaluării continuității și calității serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare este informarea consumatorilor cu privire la întreruperile ce urmează a fi efectuate sau care deja s-au produs din motive legate de defecțiuni, forță majoră sau acțiunea unor persoane terțe. Cei 31 titulari de licențe respondenți au declarat unanim informarea consumatorilor în toate cazurile sistării planificate a serviciului - 4924 întreruperi

operate. O altă constatare diametral opusă celei anterioare este respectarea nesatisfăcătoare a indicatorului dat pentru cazurile de întreruperi neplanificate: 12 operatori nu au respectat prevederile Regulamentului privind obligativitatea lor de a informa consumatorii operativ prin anunțare, notificare în termen de până la o oră din momentul întreruperii, indicându-se termenul preconizat de reluare a prestării serviciului.

4.3.2. Calitatea relației operator - consumator

Calitatea relațiilor dintre operatori și consumatori, în sensul Regulamentului cu privire la indicatorii de calitate a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, se apreciază în baza următorilor indicatori:

Accesul la rețea

- eliberarea în termen normativ a avizului de branșare/racordare;
- avizarea documentației de proiect pentru montarea instalației interne de apă cu respectarea termenului normativ;
- branșarea/racordarea instalațiilor consumatorilor la rețeaua publică de alimentare cu apă și de canalizare;
- reconectarea instalațiilor consumatorilor deconectați în termen normativ;
- încheierea în termen normativ a contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare;
- facturarea;
- examinarea și soluționarea reclamațiilor consumatorilor.

Examinând datele rapoartelor prezentate, la capitolul *Eliberarea avizului de racordare/branșare* se conturează o situație de conformare cu cerințele stabilite: eliberarea avizului de racordare/branșare la cererea solicitantului cu respectarea termenului normativ de 20 zile calendaristice de la data înregistrării cererii. Pentru serviciul public de alimentare cu apă din totalul de 4106 cereri depuse de către potențialii consumatori, 3852 sau 94 % au fost satisfăcute în termenul stabilit de Regulament, celelalte 254 cazuri fiind refuzuri din partea operatorului pe motivul lipsei de capacitate. Totodată, pentru serviciul public de canalizare operatorii au raportat eliberarea actelor solicitate cu respectarea termenului normativ în proporție de 97 %. În total au fost eliberate în timp de până la 20 zile calendaristice 2324 avize din numărul total de 2384 cereri depuse.

Potrivit punctului 21, din Regulamentul cu privire la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare nr. 271/2015 din 16.12.2015, executarea branșamentului de apă, a racordului de canalizare se asigură numai în baza proiectului avizat de către operator. Deși, importanța respectării indicatorului dat este evidentă, 8 din cei 31 titulari de licență respondenți nu coordonează proiectele instalațiilor interne de apă și de canalizare deoarece obișnuiesc să activeze conform unor modalități mai simple și mai puțin costisitoare pentru potențialii consumatori. Astfel, lucrările de construcție și montaj a instalațiilor se execută în baza condițiilor tehnice și a recomandărilor oferite de către specialiștii întreprinderii veniți la locul desfășurării lucrărilor.

Cu privire la indicatorii *Branșarea/racordarea la rețea a solicitanților* situația este reflectată în Figura 35.

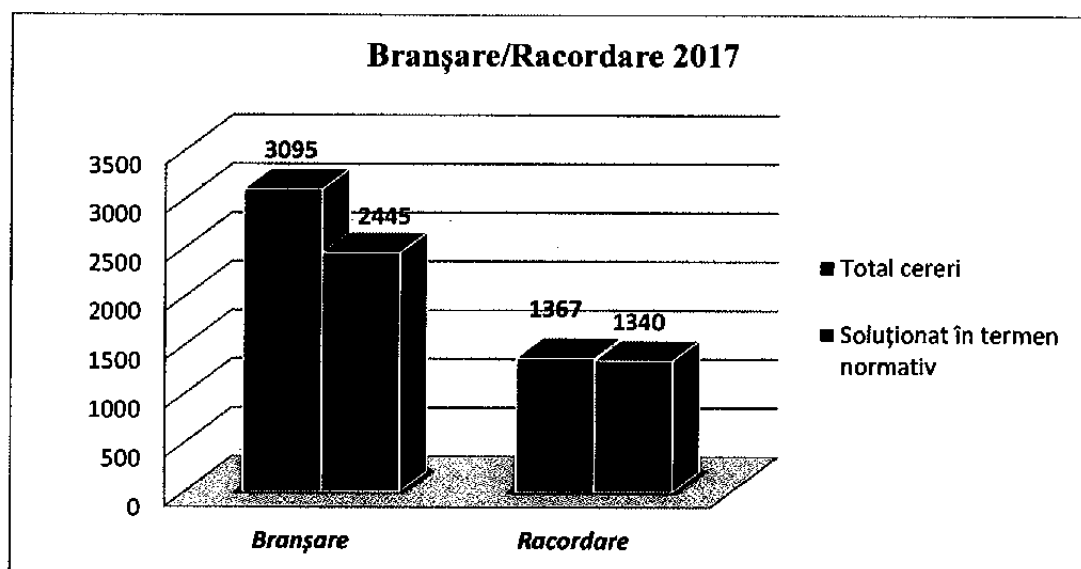

Figura 35. Cereri de branșare/racordare a instalațiilor interne de apă și de canalizare

Analiza datelor reflectate în tabel scoate în evidență o situație ce denotă un grad scăzut de răspuns la solicitările de branșare (conectarea la sistemul public de alimentare cu apă) a potențialilor consumatori. Au fost racordare la rețeaua publică în termenul stabilit de 4 zile lucrătoare doar 79% din instalațiile interne ale consumatorilor, restul branșărilor fiind executate cu întârziere. În cazul solicitărilor de acces la rețeaua de canalizare, situația este una satisfăcătoare - îndeplinirea în proporție de 98 % din numărul total de 1367 de cereri.

La capitolul *Reconectarea instalațiilor interne ale consumatorilor deconectate* de la rețeaua publică situația este similară. Vorbim de o depășire a valorii minime admisibile prevăzută în Regulamentul cu privire la indicatorii de calitate - 3 zile lucrătoare de la data achitării de către consumator a tarifului pentru reconectare. Din 576 cereri de reconectare doar 465 (81%) au fost satisfăcute în termen normativ.

Evaluarea gradului de răspuns la solicitările de branșare/racordare și reconectare denotă o situație de neconformare cu prevederile Regulamentului.

Pentru monitorizarea permanentă a serviciului furnizat, operatorii trebuie să-și creeze un sistem propriu de evidență, alcătuind bazele de date necesare. În cazul unei evidențe ce ține de facturarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare este vorba de o bază de date pentru gestiunea facturilor:

- emitere;
- încasare;
- anulare;
- rectificare.

Toate întreprinderile au reușit să prezinte în mod deplin informația solicitată privind totalul facturilor emise cu repartizarea lor pe categorii: facturi emise în baza indicațiilor contoarelor/normelor de consum, nr. de facturi emise cu penalitate, nr. facturilor achitate și nr. facturilor neîncasate. Această stare de lucruri exprimă o realizare la un nivel satisfăcător a funcționării sistemului de facturare.

Consumatorii pot depune reclamații la adresa operatorului referitor la calitatea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, iar operatorul va examina și soluționa orice neînțelegere conform prevederilor Legii privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, Regulamentului cu privire la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și Regulamentul privind indicatorii de calitate a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Făcând o evaluare vizavi de situația existentă, conform datelor colectate s-a stabilit prezența unor lacune: 15 întreprinderi nu înregistrează deloc datele privind reclamațiile înaintate, neglijarea repartizării reclamațiilor pe categorii, soluționarea parțială a reclamațiilor înregistrate. Din informația prezentată în mod clar și corespunzător de către 16 titulari de licență, constatăm înregistrarea a 2352 reclamații (serviciul public de alimentare cu apă) cu soluționarea unui număr de 2124 sau 90.3 % și 867 reclamații (pentru serviciul public de canalizare), din care au fost rezolvate 630 de cazuri sau 73 %. În Tabelul 31 sunt indicate motivele ce au stat la baza adresării reclamațiilor.

Tabelul 31. Tematica reclamațiilor adresate de consumatori operatorilor în anul 2017

	Reclamații cu privire la:	Numărul de reclamații
Serviciul public de alimentare cu apă	Bransare	90
	Contractare	102
	Facturare	991
	Calitatea apei	84
	Restabilirea părții carosabile în urma executării lucrărilor de terasament	3
	Presiunea scăzută la robinet	1
	Reamplasarea rețelilor de distribuție a apei în scopul protejării lor de îngheț	2
Serviciul public de canalizare		
	Racordare	26
	Facturare	243
	Blocări canalizare	9

Referitor la obligația operatorilor de a asigura funcționarea unui serviciu telefonic pentru preluarea apelurilor consumatorilor, situația existentă se apreciază ca a fi una pozitivă. Toate întreprinderile respondente au organizat funcționarea serviciului telefonic, cu respectarea evidenței de apeluri aferente categoriilor de probleme semnalate. Astfel, au fost preluate 62874 apeluri, dintre care 29.6 % sau 18628 referitor la scurgerile de apă, 19169 sau 30.5 % - lipsa apei la consumator, 17910 sau 28.5 % privind defecțiunile sistemului de canalizare.

5. Protecția consumatorilor

Protecția consumatorilor, înseamnă promovarea și apărarea drepturilor legitime ale consumatorilor, prin autoprotecție individuală și asociativă, și, respectiv, de către instituțiile statului, prin protecție directă – activitățile de reglementare, supraveghere, control și protecție indirectă – informarea și educarea consumatorilor.

ANRE are atribuții nu numai de a reglementa sectorul energetic, dar și funcția de protecție a consumatorilor (art. 28 din Legea 105/13.03.2003 privind protecția consumatorilor). Astfel, potrivit art. 13 alin. (1) lit. b) al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, art. 13 alin. (1) lit. b) al Legii nr. 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică, art. 9 alin. (2) lit. o) al Legii nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării, art. 7 alin. (2) lit. q) din Legea nr. 303 din 13.12.2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, Agenția examinează și soluționează, în limitele competenței, petițiile consumatorilor.

În anul 2017, la Agenție au fost înregistrate 987 de petiții. Ponderea cea mai mare a petițiilor examinate revine consumatorilor de energie electrică, 534 de petiții ceea ce constituie 54.5 % și 159 de petiții de la consumatorii de apă și de canalizare, ceea ce constituie 16.1 % din numărul total de petiții. Consumatorii de gaze naturale au adresat 122 de petiții ceea ce constituie 12.4 %, consumatorii de energie termică – 142 de petiții sau 14.4 % și consumatorii de produse petroliere – 26 de petiții sau 2.6 % (Figura 36).

5.1. Sectorul electroenergetic

În sectorul electroenergetic cu referire la activitățile de examinare a petițiilor în anul 2017 s-a menținut aceeași tendință ca și în anii precedenți. Pe de o parte, un număr mare de petiții de la consumatorii finali de energie electrică, iar pe de altă parte acest număr este cauzat de persistența nivelului mai mare de petiții de la consumatorii finali de energie electrică deserviți de Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.

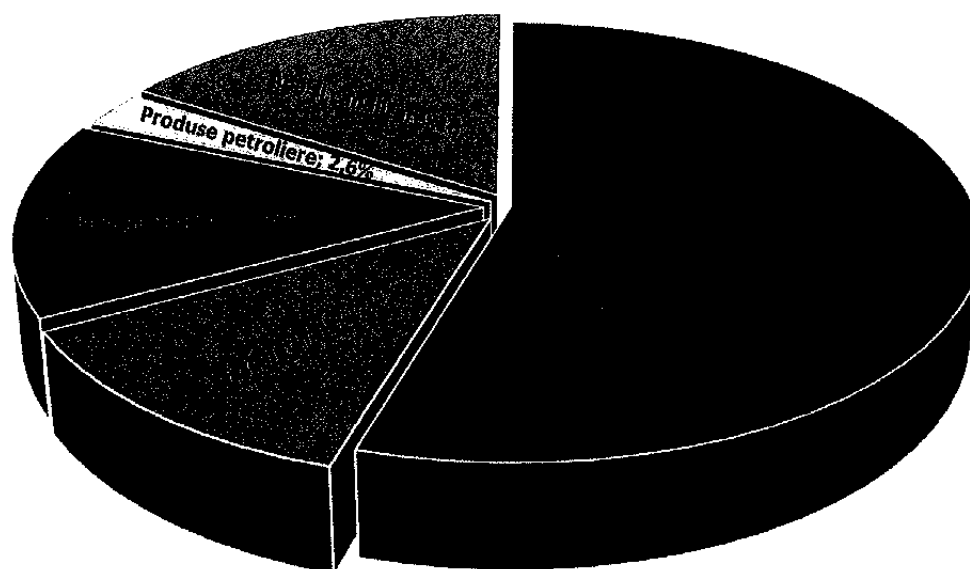

Figura 36. Ponderea petițiilor consumatorilor înregistrate la ANRE în raport cu sectoarele reglementate

Sursa: ANRE

Astfel, în anul 2017 din cele 534 de petiții depuse de consumatorii finali de energie electrică, 412 de petiții revin consumatorilor finali de energie electrică din zona de activitate a Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.

În același timp, în comparație cu anul 2016, se constată o diminuare a numărului de petiții adresate consumatorilor finali deserviți de Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. (Figura 37). Acest fapt se datorează eficienței Serviciului Linia Verde, care permite soluționarea neînțelegerilor mai rapid și fără formalități.

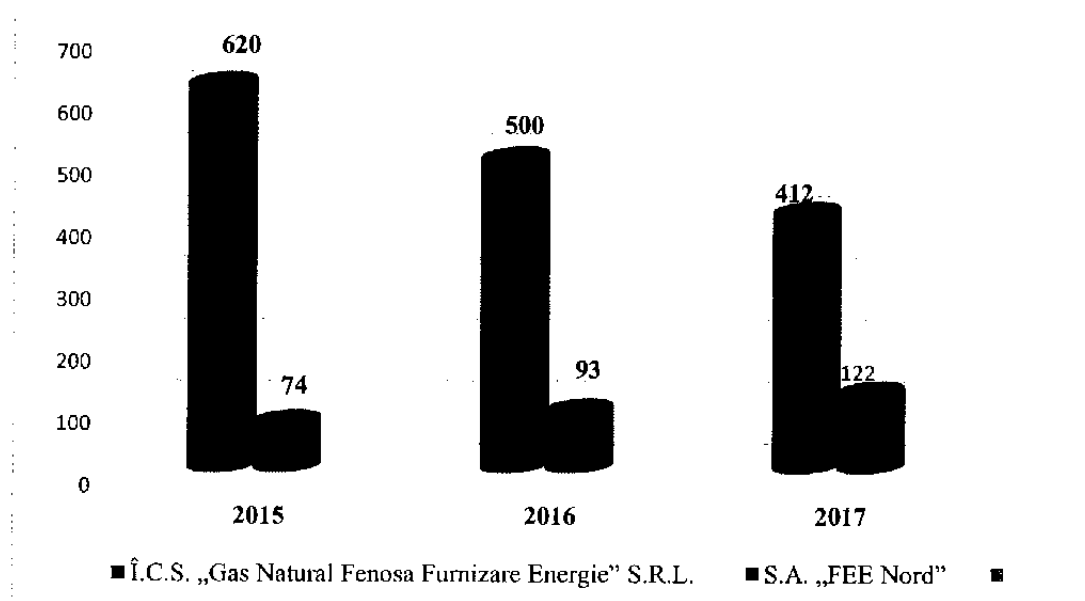

Figura 37. Petițiile depuse de consumatorii finali de energie electrică pe parcursul anilor 2015 - 2017

Sursa: ANRE

Cele mai frecvente probleme abordate de consumatorii finali deserviți de Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. sunt legate de calitatea serviciilor prestate (94 de petiții), racordare, inclusiv extinderea rețelelor electrice de distribuție (42 de petiții), încălcarea prevederilor contractuale și probleme ce țin de echipamentele de măsurare (34 de petiții), întreruperi în furnizarea energiei electrice, inclusiv deconectarea pentru neachitarea în termen a facturilor de plată (38 de petiții), facturarea energiei electrice (32 de petiții), contractare (24 de petiții), tarife reglementate, inclusiv producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie (19 petiții), referitor la reamplasarea rețelelor electrice (19 petiții) etc.

Din numărul total de petiții, în 267 de cazuri au fost date explicații, în 67 cazuri cerințele au fost satisfăcute, în 13 cazuri petițiile au fost remise conform competenței, în 16 cazuri au fost date recomandări și în 5 cazuri petițiile au fost respinse ca nefondate.

În același timp, petițiile depuse la Agenție de consumatorii finali de energie electrică deserviți de S.A. „Furnizare Energie Electrică Nord” sunt cu mult mai puține decât petițiile depuse de consumatorii finali care beneficiază de serviciile Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. Aceasta se datorează

numărului mai mare de consumatori finali deserviți de Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. și menținerii în creștere a petițiilor ce țin de calitatea serviciilor prestate.

Respectiv, în anul 2017 de la consumatorii finali deserviți de titularul de licență S.A. „Furnizare Energie Electrică Nord” au fost înregistrate 122 petiții, ceea ce constituie 22.8 % din numărul total de petiții depuse de consumatorii finali de energie electrică. Menționăm, că numărul petițiilor depuse de consumatorii finali deserviți de S.A. „FEE Nord”, în comparație cu anul 2016, în anul 2017 s-a majorat, de la 93 de petiții la 122 petiții.

Din punct de vedere a tematicii se atestă că în 23 de petiții au fost abordate problema calității serviciilor prestate, și problema întreruperii în furnizarea energiei electrice, inclusiv deconectării de la rețeaua electrică pentru neachitarea în termen a plății pentru energia electrică, în 18 petiții probleme ce țin de facturare și tarifele aplicate, în 10 petiții probleme ce țin de echipamentele de măsurare, în 9 petiții probleme ce țin de încălcarea prevederilor contractuale, în 5 petiții probleme ce țin de racordarea la rețea, inclusiv extinderea rețelelor electrice de distribuție, în 4 petiții probleme ce țin de legislația în domeniu și condițiile de licențiere, etc.

În urma examinării petițiilor, în 80 de cazuri petiționarilor le-au fost date explicații privind soluționarea problemelor abordate, în 17 cazuri acestea au fost satisfăcute, în 6 cazuri petițiile au fost remise după competență altor instituții.

Analiza în ansamblu a tematicii petițiilor depuse în anul 2017 de către consumatorii finali de energie electrică ne demonstrează că majoritatea țin de calitatea serviciilor prestate – 117 de petiții, dintre care 77 revin consumatorilor finali deserviți de Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.

Din cele 47 de petiții înaintate de consumatorii finali Agenției, referitoare la racordarea la rețelele electrice sau extinderea rețelelor electrice, 23 de petiții au fost înaintate de consumatorii finali deserviți de Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. Pentru întreruperile în furnizarea energiei electrice sau deconectarea pentru neachitare au fost înaintate 61 de petiții, dintre care 38 petiții au fost depuse de la consumatorii finali deserviți Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. etc.

Din punct de vedere al numărului de petiții raportat la numărul de consumatori finali, de asemenea, situația este nefavorabilă pentru Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.

Astfel, la 10 000 consumatori deserviți de acest furnizor, revin 4.6 petiții.

În același timp, în teritoriul autorizat al S.A. „FEE Nord” acest indicator constituie doar 2.32 petiții.

Tabelul 32. Numărul de petiții raportat la numărul de consumatori finali pentru anul 2017

Titularul de licență	Consumatori (total)	Înregistrate	Examine	Cerințe satisfăcute	Recomandări	Explicații	Respinse	Remise conform competenței	Petiții examinate la 10000 consumatori
Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.	798713	412	479	111	12	333	5	18	4.6
„FEE NORD” S.A.	476312	122	84	14	0	62	2	6	2.32

Sursa: ANRE

Analiza petițiilor înaintate de consumatorii finali din teritoriul autorizat al titularilor de licențe, ne demonstrează că cele mai multe petiții au fost înaintate de consumatorii finali de energie electrică deserviți de Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L preponderent din mun. Chișinău.

Din numărul total de 412 de petiții, 216 de petiții (sau 52.427 %) revin consumatorilor finali din mun. Chișinău, 25 petiții consumatorilor finali din r-nul Cahul ceea ce constituie 6.06 %, 18 petiții de la consumatorii din r-nul Orhei – 4.36 %, a câte 16 petiții de la consumatorii din r-le Criuleni și Hâncești, ceea ce constituie a câte 3.88 % etc.

Din teritoriul deservit de S.A. „FEE Nord” au fost depuse 122 de petiții. Cele mai multe petiții au fost depuse de către consumatorii finali din mun. Bălți – 49 petiții, ceea ce constituie 40.16 % din numărul total de petiții depuse de consumatorii finali din teritoriul autorizat al titularului de licență. Din raionul Fălești au parvenit 9 petiții, ceea ce constituie 7.38 % și din r-nul Florești au fost înregistrate 7 petiții, ceea ce constituie 5.74 %, iar din r-nul Ungheni au fost depuse 9 petiții, ceea ce constituie 7.38 %.

Printre cauzele ce mențin fluxul mare de petiții în zona de activitate a Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. sunt cele ce țin de informarea nesatisfăcătoare a consumatorilor finali privind drepturile și obligațiile părților, măsurile insuficiente în vederea finalizării încheierii contractelor de furnizare a energiei electrice cu consumatorii de energie electrică etc. În zona de activitate a acestei întreprinderi la sfârșitul anului 2016 nivelul de încheiere a contractelor de

furnizare a energiei electrice constituia 99.8 % din numărul consumatorilor noncasnici și 96.46 % din numărul consumatorilor casnici. La data de 31.12.2017 numărul de contracte încheiate cu consumatorii noncasnici a constituit – 99.8 %, iar cu consumatorii casnici - 97 % (Tabelul 33).

Tabelul 33. Ponderea contractelor încheiate cu consumatorii finali de energie electrică în anul 2017

Titularul de licență	Numărul total de consumatori		Contracte încheiate cu consumatorii		Contracte încheiate cu consumatorii (%)	
	Casnici	Noncasnici	Casnici	Noncasnici	Casnici	Noncasnici
S.A. "FEE Nord"	462070	15660	455784	15660	98.64	100
Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.	771889	27824	74414	27773	97	99.80

Sursa: ANRE

Un alt factor care influențează menținerea numărului de petiții la un nivel înalt este cel legat de calitatea serviciilor prestate de către întreprinderile din sectorul electroenergetic. Pe parcursul anului 2017, 94 de consumatori din zona de activitate Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. au fost nevoiți să se adreseze la Agenție, invocând problema calității serviciilor prestate (Tabelul 34).

Tabelul 34. Petițiile privind calitatea serviciilor prestate în sectorul electroenergetic depuse în anii 2016-2017

Titularul de licență	Petiții privind calitatea serviciilor prestate	
	2016	2017
Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L.	115	94
S.A. „FEE Nord”	18	23

Sursa: ANRE

5.2. Sectorul gazelor naturale

Consumatorii finali de gaze naturale au depus la ANRE în anul 2017, 122 petiții. În comparație cu anul 2016 se atestă o diminuare semnificativă a numărului de petiții depuse de consumatorii finali de gaze naturale.

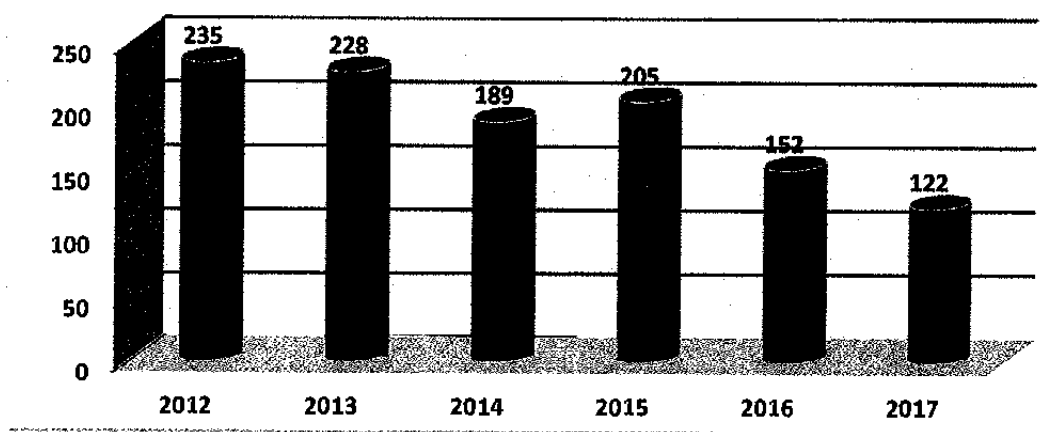

Figura 38. Petițiile depuse de consumatorii finali de gaze naturale (anii 2012-2017)

Sursa: ANRE

Din cele 122 petiții depuse de consumatori finali, 120 de petiții revin consumatorilor finali din zona de activitate a întreprinderilor S.A. „Moldovagaz” și doar două petiții de la consumatorii finali deserviți de alți furnizori S.R.L. „Nord-Gaz Sîngerei” – o petiție și S.R.L. „Lăcătuș” – o petiție.

În 15 cazuri cerințele consumatorilor finali au fost satisfăcute, în 77 de cazuri consumatorilor finali le-au fost date explicații și recomandări și 12 petiții au fost remise conform competenței.

În sectorul gazelor naturale predomină petițiile ce țin de racordarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale – 24 petiții, facturarea consumului de gaze naturale – 17 petiții, deconectări de la rețeaua de gaze naturale – 16 petiții etc. (Figura 39).

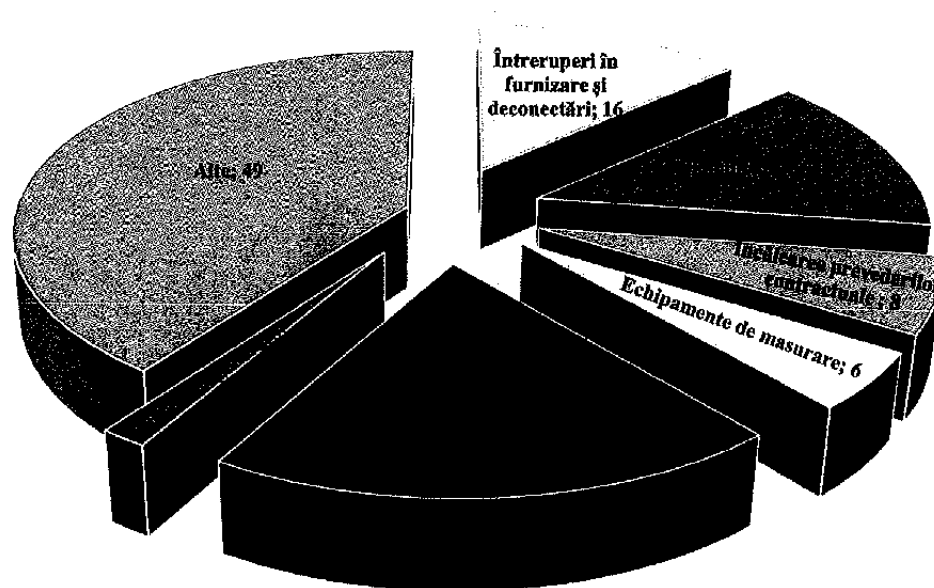

Figura 39. Tematica problemelor abordate în petițiile consumatorilor finali de gaze naturale

Sursa: ANRE

Pentru ameliorarea situației activităților desfășurate în domeniul protecției consumatorilor se impun adoptarea de către titularii de licențe a unor măsuri orientate spre:

- eficientizarea acțiunilor privind informarea consumatorilor finali, în special, în problemele ce țin de drepturile și obligațiile părților, asigurarea furnizării gazelor naturale în condiții optime și de siguranță, cu respectarea clauzelor specificate în contractul de furnizare a gazelor naturale, prezentarea consumatorului final a calculului volumelor de gaze naturale în cazul conectării neautorizate a aparatelor și a instalațiilor de gaze naturale, ocolirii echipamentului de măsurare sau denaturării indicațiilor echipamentului de măsurare de către consumatorul final;

- finalizarea procesului încheierii contractelor de furnizare a gazelor naturale cu consumatorii finali.

Analiza cantitativă a numărului de petiții repartizate după localități ne demonstrează că cel mai mare număr de sesizări revin consumatorilor finali de gaze naturale din municipiul Chișinău – 68 și respectiv din municipiul Bălți – 12 petiții.

5.3. Serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

În cadrul examinării petițiilor depuse de consumatorii de apă, au fost acordate consultații privind modul de soluționare a problemelor abordate, suport tehnic și asistență informațională referitor la procedura de depunere a petițiilor la operatorii care furnizează serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare.

Astfel, pe parcursul anului 2017 au fost depuse 159 de petiții, dintre care 54 privind dezacordul cu facturarea consumului de apă (Figura 40).

Menționăm că, în anul 2017 s-a redus cu 33 % numărul petițiilor în comparație cu indicatorul dat revenit anului 2016. De asemenea, s-a redus de 2,3 ori numărul adresărilor referitoare la facturarea volumelor de apă consumate, comparativ cu numărul petițiilor la subiectul dat adresate în anul 2016. Numărul petițiilor legate de încheierea contractelor de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare a rămas același.

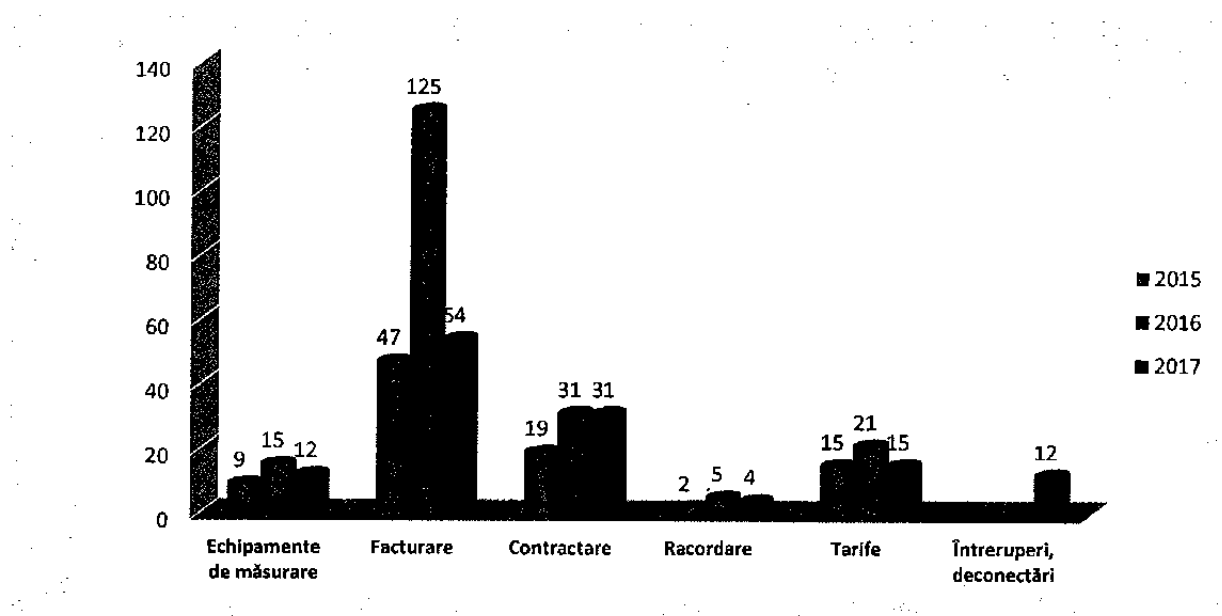

Figura 40. Tematica problemelor abordate în petițiile depuse de consumatorii instalațiile de apă ale cărora sunt racordate la sistemul public de alimentare cu apă și de canalizare, anii 2015-2017

Sursa: ANRE

Numărul mare de adresări privind facturarea consumului de apă și de canalizare se explică prin dezacordul consumatorilor cu prevederile potrivit cărora se include în factura de plată diferența dintre volumul apei indicat de contorul colectiv instalat la bloc și volumele de apă indicate de contoarele instalate în apartamentele din blocul locativ.

Totodată, este necesar de menționat că, majoritatea consumatorilor nu au fost de acord cu calculul serviciilor de alimentare cu apă și canalizare efectuat de către SA „Apă - Canal Chișinău” și volumul supus facturării în cazul încălcărilor comise în evidența apei și/sau a apelor uzate.

Aceste calcule s-au efectuat în baza prevederilor Regulamentului de organizare și funcționare a serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare, aprobat prin decizia CMC nr. 5/4 din 25.03.2008.

După aprobarea Regulamentului cu privire la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRE nr. 271/2015 din 16.12.2015 (în vigoare din 25.03.2016), calculele se efectuează în baza prevederilor acestui Regulament, atunci când sunt depistate deteriorarea contoarelor ca urmare a intervenției asupra lor din exterior (deteriorarea sticlei și acelor, deteriorarea cadranelor sau carcusei, înghețarea contorului, ruperea sigiliilor) chiar dacă nu a fost demonstrat consumul fraudulos.

5.4. Sectorul termoeenergetic

Consumatorii de energie termică au depus la ANRE 142 petiții în anul 2017. Din numărul total de petiții predomină adresările legate de facturare – 73 de petiții, tarife – 18 petiții, calitatea serviciilor prestate -10 petiții etc.

Analiza cantitativă a numărului de petiții repartizate după localități ne demonstrează că cel mai mare număr de sesizări revin consumatorilor de energie termică din municipiul Chișinău – 110 petiții și respectiv din municipiul Bălți – 32 petiții.

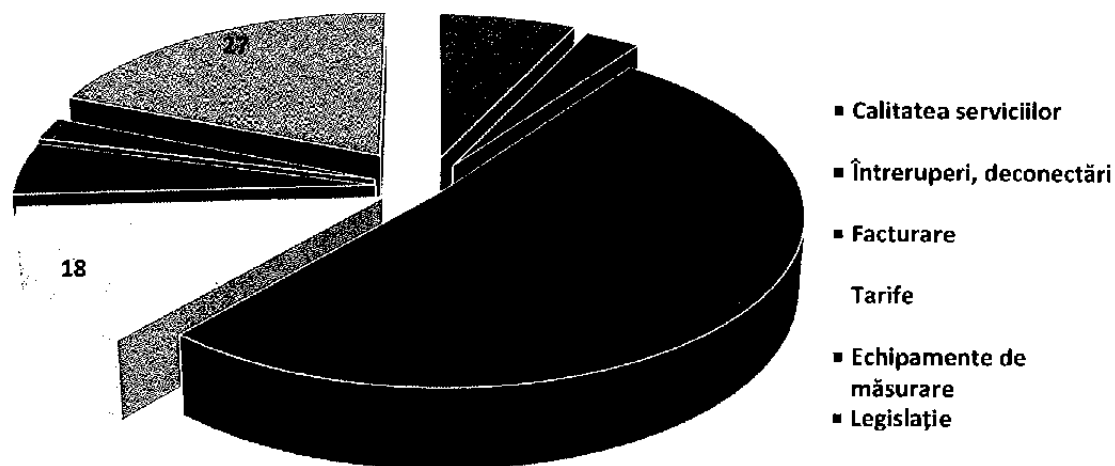

Figura 41. Tematica problemelor abordate în petițiile consumatorilor de energie termică

Sursa: ANRE

5.5. Piața produselor petroliere

În anul 2017 la ANRE au fost înregistrate 26 de adresări legate de activitatea pe piața produselor petroliere, din care în două petiții a fost abordată problema calității produselor petroliere.

5.6. Serviciul Linia Verde

Pe parcursul anului 2017, la „Linia Verde” au fost înregistrate 925 de apeluri telefonice, la care cetățenii au abordat diverse probleme, de exemplu: ce țin de asigurarea cu energie electrică, gaze naturale, apă potabilă, energie termică, produse petroliere etc.

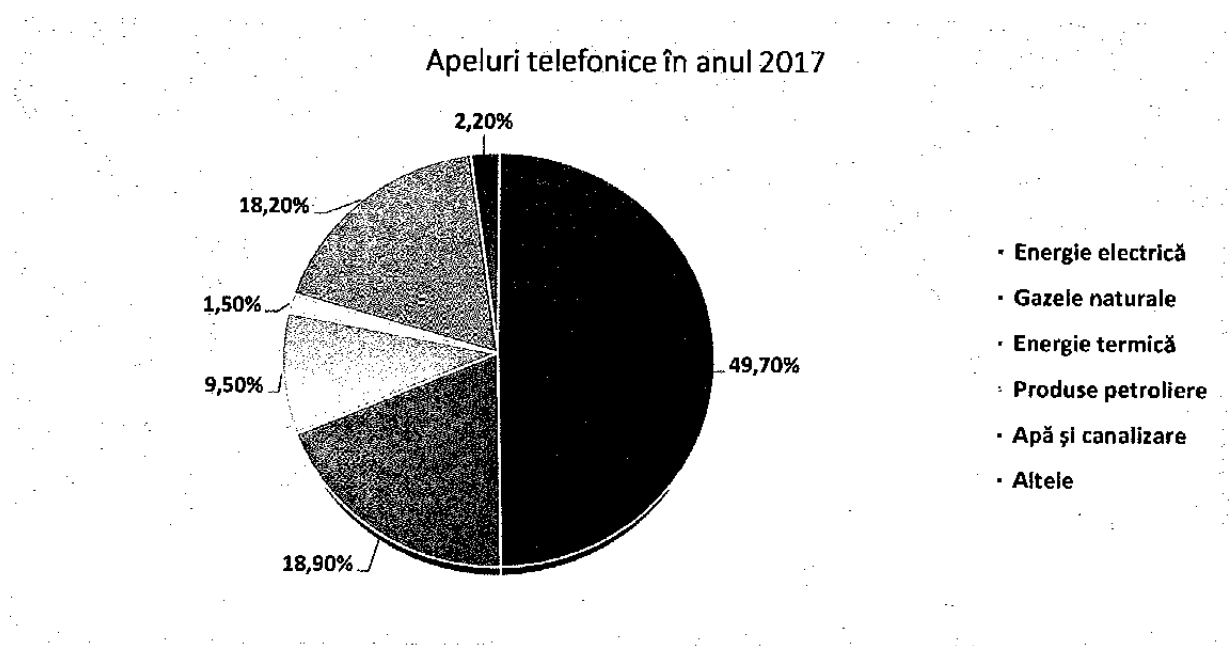

Figura 42. Apeluri telefonice recepționate la “Linia Verde” în anul 2017

Sursa: ANRE

Pe parcursul anului 2017, de la consumatorii finali de energie electrică au fost înregistrate 460 de apeluri telefonice, dintre care în 80 de cazuri au fost abordate probleme cu privire la întreruperi în furnizarea energiei electrice, inclusiv pentru neachitarea în termen a facturilor de plată și referitor la calitatea serviciilor prestate. În 53 de apeluri au fost invocate pretenții ce țin de funcționarea și înlocuirea echipamentelor de măsurare, în 40 de apeluri s-au invocat probleme referitoare la facturarea energiei electrice consumate, în 18 cazuri consumatorii finali au înaintat pretenții cu privire la încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice, în alte 16 apeluri consumatorii finali și-au exprimat dezacordul cu privire la mărimea sumelor din facturile pentru energia electrică, utilizată pentru funcționarea ascensoarelor (LIFT) și iluminarea locurilor de uz comun (LUC) etc.

De la consumatorii finali de gaze naturale au fost înregistrate 175 de apeluri, dintre care în 30 de apeluri a fost abordată problema ce ține de echipamentele de măsurare, în 25 de apeluri s-au invocat probleme ce țin de racordarea la rețeaua de gaze naturale, în 23 de apeluri probleme privind întreruperile în furnizarea gazelor naturale, inclusiv deconectări pentru neachitarea în termen a facturilor de plată, în 22 de apeluri pretenții referitoare la facturarea volumului de gaze naturale consumat,

în 15 apeluri privind calitatea serviciilor prestate, în 13 apeluri referitoare la tarifele aplicate etc.

De la consumatorii de apă potabilă și menajeră au parvenit 168 de apeluri telefonice, inclusiv în 143 de apeluri a fost abordată problema repartizării cotei-părți de apă potabilă, în 23 de apeluri probleme ce țin de echipamentele de măsurare destinate evidenței consumului de apă, în 11 de cazuri alte pretenții referitoare la funcționarea serviciului respectiv.

De la consumatorii de energie termică au parvenit 88 de apeluri, dintre care în 40 de cazuri a fost abordată problema facturării cantității de energie termică utilizată, inclusiv și în cazurile debranșării de la rețea a imobilelor situate în blocurile locative cu multe etaje.

De la consumatorii de produse petroliere au fost înregistrate 14 apeluri, dintre care, 12 apeluri au fost în legătură cu prețurile de comercializare a produselor petroliere.

În perioada de referință au fost în audiență 203 cetățeni. În cadrul audiențelor au fost examinate petițiile și materialele prezentate, fiindu-le acordate consultații privind modul de soluționare a problemelor abordate, suport tehnic și informațional referitor la procedura de depunere a petițiilor la prestatorii de servicii sau ANRE. De asemenea, în incinta ANRE, au fost convocate 4 ședințe de lucru în cadrul cărora au fost examinate diferite probleme asupra cărora au fost adoptate decizii prin care operatorii au fost impuși să se conformeze prevederilor legislației.

6. Reglementarea prețurilor și a tarifelor

6.1. Activitățile de actualizare a prețurilor și a tarifelor reglementate

În contextul activităților de reglementare tarifară, în scopul stabilirii costurilor justificate și necesare pentru desfășurarea normală a activității de producere a energiei electrice și energiei termice, de prestare a serviciilor de alimentare cu energie termică și în temeiul prevederilor Metodologiilor tarifare corespunzătoare, au fost aprobate, pentru anul de bază 2015 valorile costurilor reglementate aferente producerii energiei electrice și energiei termice și a costurilor aferente serviciului de livrare a energiei termice consumatorilor pentru S.A. „Termoelectrica”.

În baza analizelor efectuate de către ANRE privind consumurile și cheltuielile solicitate de titularii de licențe din sectoarele electroenergetic, de gaze natural și termoelectric, întru asigurarea alimentării fiabile a consumatorilor cu gaze naturale, energie electrică și termică, și întru ajustarea tarifelor la costurile reale, în decursul anului 2017, au fost emise hotărâri ale Consiliului de administrație al ANRE privind: tarifele la energia electrică; tarifele la energia termică livrată consumatorilor; tarifele la energia electrică produsă din surse regenerabile de energie.

6.2. Tarifele la gazele naturale

Pe parcursul anului 2017, ANRE nu a examinat solicitări de ajustare a prețurilor și a tarifelor reglementate la gazele naturale. Astfel, în perioada examinată a fost valabil prețul mediu la gazele naturale determinat de ANRE și aprobat în anul 2016 egal cu 5545 lei/1000 m³. (Figura 43).

Premisele principale ale lipsei solicitărilor de ajustare a prețurilor și a tarifelor reglementate la gazele naturale modificării au servit reducerea prețului de procurare a gazelor naturale de la furnizorul extern și modificarea cursului de schimb valutar.

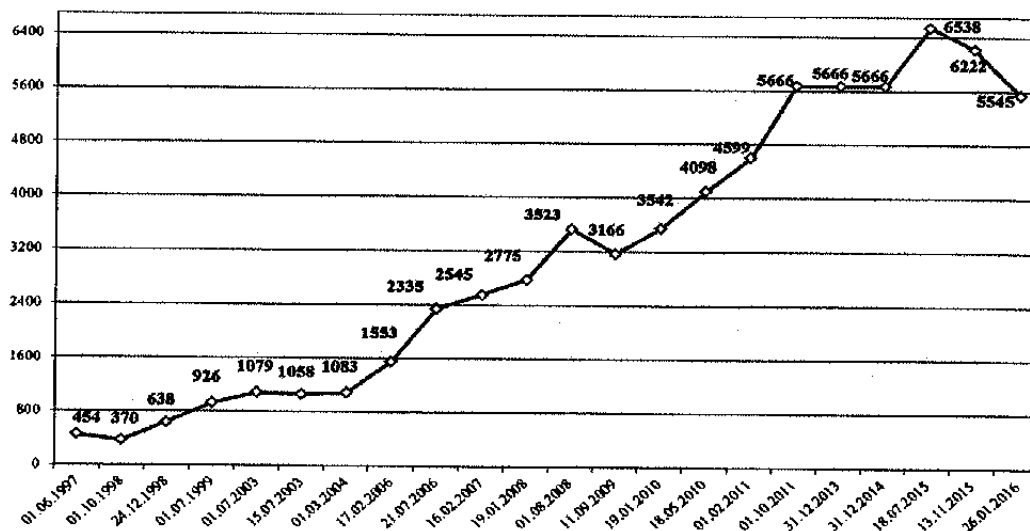

Figura 43. Evoluția tarifelor la gazele naturale în 1997-2017, lei/1000 m³

Sursa: Calcule ANRE

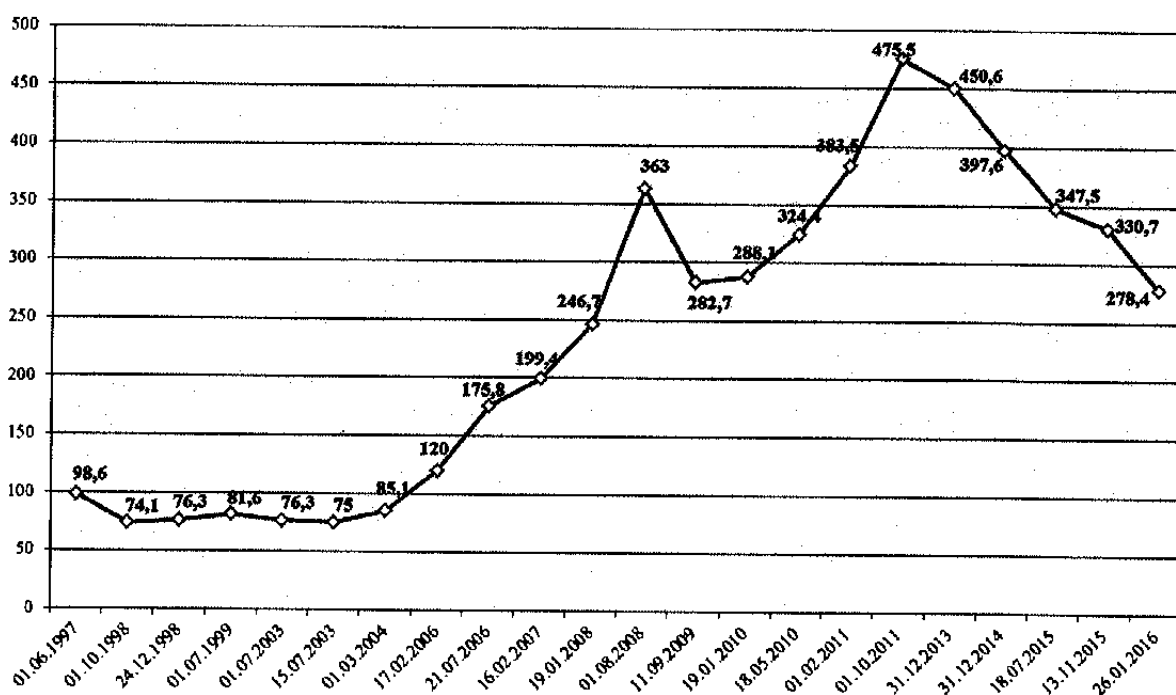

Figura 44. Evoluția tarifelor la gazele naturale în 1997-2016, \$/1000 m³

6.3. Tarifele la producerea energiei electrice, energiei termice și de furnizare a energiei termice consumatorilor

În conformitate cu prevederile Legii energiei regenerabile, nr. 160 din 12.07.2007, ANRE a aprobat tarifele pentru energia electrică produsă din surse regenerabile de energie, calculate de către producători în conformitate cu metodologia elaborată și aprobată de Agenție.

Astfel, pe parcursul anului 2017 Agenția a adoptat 16 hotărâri de aprobare a tarifelor pentru producerea energiei electrice pentru diferite tehnologii de producere a energiei electrice din surse regenerabile. Capacitatea sumară a instalațiilor de producere a energiei electrice din surse regenerabile la 31.12.2017 a constituit 17.214 MW dintre care 9.19 MW puterea electrică a instalațiilor eoliene, 5.709 MW puterea electrică a instalațiilor pe biogaz, 2.061 MW puterea electrică a instalațiilor fotovoltaice și 0.254 MW puterea electrică a unei centrale hidroelectrice (Anexa nr. 3).

Toate centralele electrice, ce aparțin producătorilor de energie electrică din surse regenerabile, pentru care au fost aprobate tarife până în prezent, sunt racordate la rețelele electrice de distribuție, cu excepția centralei electrice ce aparține Î.C.S. „Covoare Lux” S.R.L., care este racordată la rețeaua electrică de transport a Î.S. „Moldelectrica”.

De asemenea, în anul 2017 au fost stabilite tarife la energia electrică produsă de S.A. „CET Nord” în cuantum de 170 bani/kWh și la energia termică livrată de acest titular de licență consumatorilor în cuantum de 1220 lei/Gcal. De asemenea, în anul 2017 a fost ajustat tariful pentru furnizarea energiei termice de către S.A. „Termoelectrica” – 1122 lei/Gcal (+5.06 %) (Figura 45).

În acest context, menționăm că, în cazul producerii energiei electrice în regim de cogenerare și a tarifelor la energia termică livrată consumatorilor în baza costurilor reglementate, valabile pentru o perioadă predeterminată, aprobarea acestora a fost efectuată conform Legii nr. 92 din 29.05.2014 cu privire la energia termică și promovarea cogenerării și Metodologia de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor pentru energia termică livrată consumatorilor, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 482 din 6 septembrie 2012.

Printre cei mai importanți factori obiectivi și comuni pentru toate întreprinderile nominalizate, care au condus la majorarea tarifelor de livrare a energiei termice consumatorilor, de relevat:

- 1) modificarea tarifelor finale la gazele naturale furnizate CET, centralelor termice pentru producerea și aprovizionarea cu energie termică a consumatorilor de tip urban prin sistemele centralizate de alimentare cu energie termică;
- 2) majorarea consumurilor aferente retribuirii muncii în rezultatul majorării cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real;
- 3) majorarea costurilor privind consumurile materiale și cheltuielile de exploatare și reparație ca rezultat al deprecierei valutei naționale.

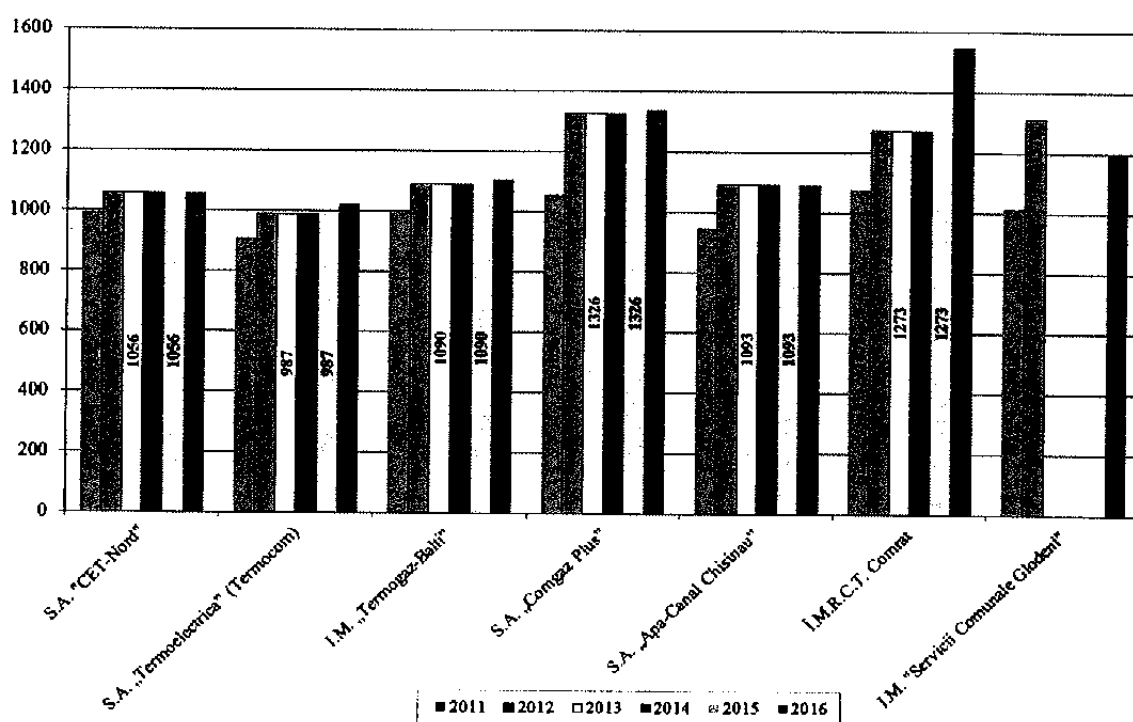

Figura 45. Tarifele de livrare a energiei termice consumatorilor în anii 2011-2017, lei/Gcal

Sursa: Calcule ANRE

6.4. Prețurile la energia electrică

În conformitate cu prevederile Metodologiilor tarifare, întru asigurarea alimentării, în mod fiabil și la costuri minime, a consumatorilor cu energie electrică, urmare a analizei factorilor cu impact atât argumentativ, cât și diminutiv asupra tarifelor, ANRE a stabilit, începând cu luna martie 2017, tarife pentru serviciul de distribuție a energiei electrice prestat de către Î.C.S. „RED Union Fenosa” S.A.,

S.A. „RED Nord” și S.A. „RED Nord-Vest” diferențiate în funcție de nivelul tensiunii rețelelor electrice de distribuție și prețuri reglementate de furnizarea energiei electrice de către Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. și S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, diferențiate în funcție de punctele de delimitare sau locurile de consum ale consumatorilor finali (Figura 46).

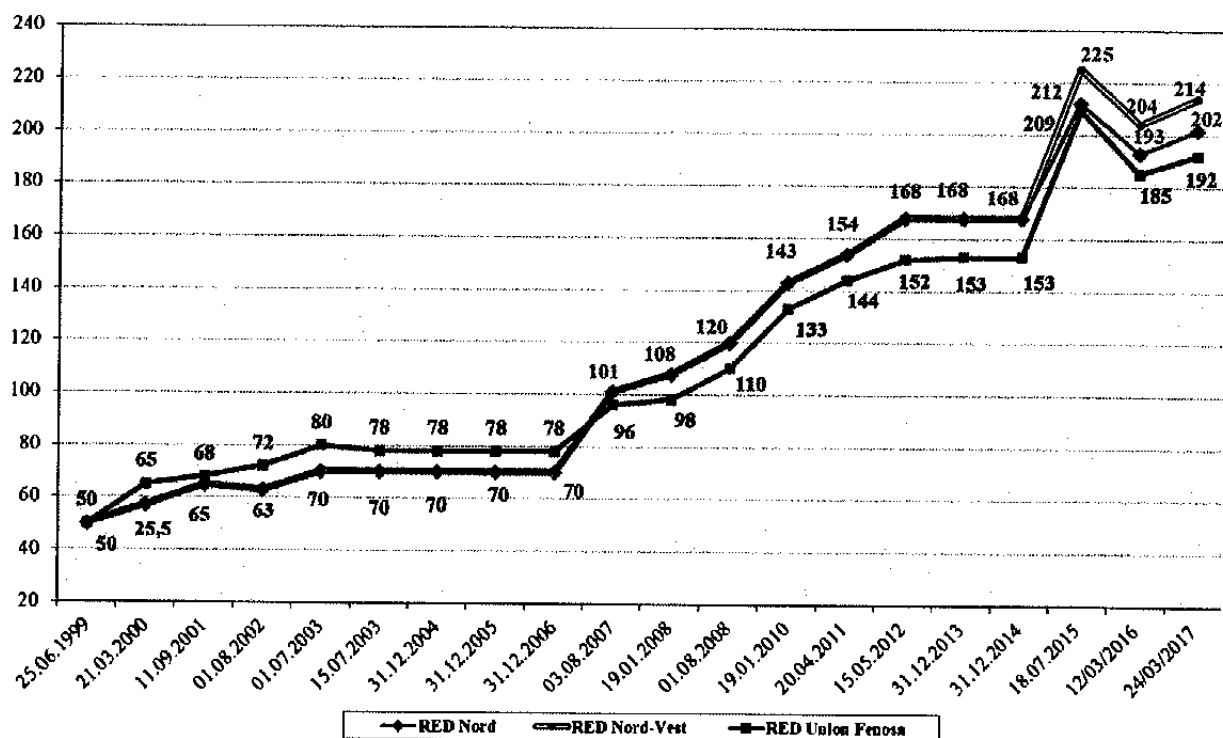

Figura 46. Prețurile la energia electrică furnizată consumatorilor finali pe parcursul perioadei 1999-2017, bani/kWh

Sursa: Calcule ANRE

Conform calculelor bazate pe costurile solicitate și rectificările ulterioare efectuate de ANRE, prețul mediu de furnizare a energiei electrice pentru consumatorii finali ai Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.R.L. din martie 2017 a fost stabilit în mărime de 192 bani/kWh, cu 3.8 % mare față de prețul anterior, iar prețul mediu de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali ai S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele electrice de distribuție ale S.A. „RED Nord” – 202 bani/kWh,

cu 4.7 % în creștere față de prețul anterior, iar pentru consumatorii ale căror instalații sunt racordate la rețelele S.A. „RED Nord-Vest” – 214 bani/kWh, cu 4.9 % mai mic față de prețul precedent.

Factorii determinanți asupra impactului cumulativ asupra prețurilor nominalizate la energia electrică, constau în prețul de procurare a energiei electrice din import, cursul de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA, precum și decizia ANRE de a include în tarife și prețuri devierile tarifare formate până la 31. 12. 2015, acestea urmând să fie reeșalonate pentru o perioadă de 4 ani. (Figura 47).

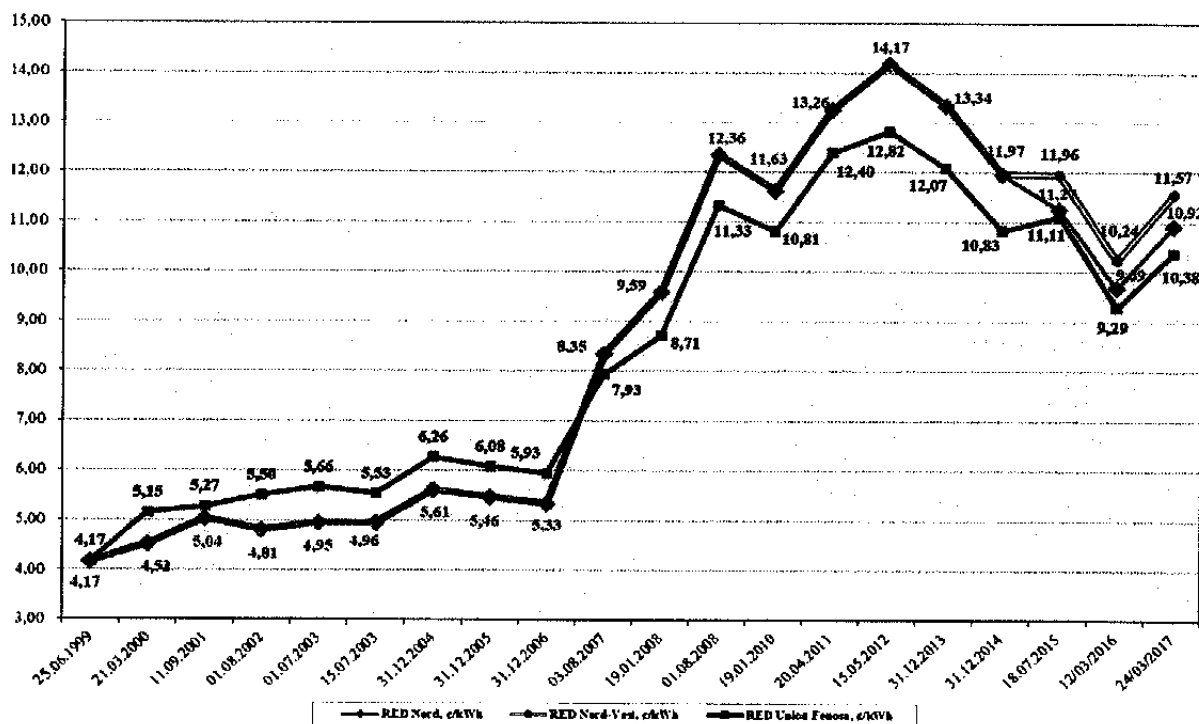

Figura 47. Prețurile la energia electrică furnizată consumatorilor finali pe parcursul perioadei 1997-2017, ¢\$SUA/kWh

Sursa: Calcule ANRE

6.5. Tarifele pentru serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare

În anul 2017 cereri de examinare a cheltuielilor de bază și dosare au fost depuse de către 22 de operatori.

Din aceștia, pentru 6 operatori cheltuielile de bază au fost aprobate prin Hotărâri ale Consiliului de administrație al ANRE, după cum urmează:

- S.A. „Apă-Canal Chișinău”,
- Î.M. „Apă-Canal” Ungheni,
- Î.M. „Apă-Canal” Cahul,
- S.A. „Servicii Comunale” Florești,
- Î.M. „Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe” din or. Fălești,
- Î.M. „Servicii Comunale Glodeni”.

Totodată, pentru 3 operatori, S.A. „Apă-Canal Chișinău”, Î.M. „Apă-Canal” Ungheni, Î.M. „Apă-Canal” Cahul, au fost aprobate tarifele pentru prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, iar pentru Î.M. „Apă-Canal” Telenești au fost avizate tarifele pentru prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, care ulterior au fost aprobate prin Decizia Consiliului Orășenesc Telenești.

7. Licențiere

Una din atribuțiile de bază a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, prevăzută de art. 2 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la energetică nr. 174/21.09.2017 este eliberarea, prelungirea, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea licențelor și autorizațiilor pentru desfășurarea activităților în sectoarele energiei, în conformitate cu Legea nr.160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător și legile sectoriale.

Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, nr. 303/12.12.2013 atribuie la fel în competența ANRE și licențierea activității de furnizare a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare.

În scopul simplificării procedurii de obținere a actelor permissive, ANRE participă activ la procesul de elaborare a mecanismului de gestionare și eliberare a actelor permissive prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat de Gestionare și Eliberare a Actelor Permissive. În procesul de conlucrare cu autoritățile publice implicate, ANRE a furnizat informația necesară privind fluxurile de lucru documentele și cererile pentru actele permissive care vor fi gestionate de sistem.

ANRE a elaborat Planul intern de acțiuni privind implementarea, utilizarea și mentenanța SIAGEAP. Utilizarea sistemului informațional unic pentru gestionarea și eliberarea actelor permissive va îmbunătăți esențial gestionarea procesului de eliberare a actelor permissive și monitorizarea titularilor actelor permissive atât pentru antreprenori cât și pentru ANRE și alte autorități publice interesate.

În scopul executării funcției de licențiere ANRE este investită cu următoarele atribuții:

- eliberează, prelungește, reperfectează, reia valabilitatea licențelor, eliberează copii și duplicate ale acestora, realizează acțiunile prevăzute de lege pentru suspendarea, retragerea, recunoașterea nevalabilității licențelor;
- organizează controlul asupra respectării de către titularii de licențe a condițiilor de licențiere;
- ține dosarele de licențiere.
- în scopul realizării funcției de licențiere, pe parcursul anului 2017, ANRE a eliberat în total 114 licențe pentru activitățile pe piața produselor petroliere, inclusiv 66 licențe fiind prelungete pentru activitățile în domeniu pentru următorii 5 ani (Tabelul 35).

Totodată în aceeași perioadă au fost reperfectate 133 licențe în vederea includerii sau excluderii din anexa nr. 2 a adreselor autorizate de desfășurare a activității licențiate pe piața produselor petroliere.

Tabelul 35. Licențe eliberate pentru desfășurarea activităților pe piața produselor petroliere pe parcursul anului 2017

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul licențelor eliberate	Numărul licențelor prelungite
1	<i>Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei</i>	24	8
2	<i>Importul și comercializarea cu ridicata a gazelor lichefiate</i>	4	3
3	<i>Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare</i>	9	42
4	<i>Comercializarea cu amănuntul a gazelor lichefiate la stațiile de alimentare</i>	11	13
	Total	114	

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

La situația din 31.12.2017, au fost autorizați de ANRE pentru desfășurarea activității licențiate în domeniul comercializării cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare – 87 de titulari de licențe, care dețin în total 659 stații PECO.

Pentru desfășurarea activității în domeniul comercializării cu amănuntul a gazului lichefiat sunt autorizați 74 de titulari de licențe, care desfășoară activitatea licențiată prin intermediul a 536 de stații SAAG. Ținând cont de faptul că activitatea de comercializare a gazelor naturale comprimate pentru vehicule (GNCV) poate fi desfășurată prin intermediul stațiilor de alimentare, menționăm că, actual în acest domeniu, activează 8 titulari de licență, care dețin 20 stații de alimentare cu gaze naturale comprimate pentru autovehicule.

Tabelul 36. Numărul titularilor de licență care activează pe piața produselor petroliere (potrivit situației la 31.12.2017)

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licență	Numărul copiilor autentificate de pe licență, eliberate titularilor de licență pentru fiecare stație de alimentare
1	<i>Importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei</i>	36	-
2	<i>Importul și comercializarea cu ridicata a gazelor lichefiate</i>	12	-

3	Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare	87	659
4	Comercializarea cu amănuntul a gazelor lichefiate la stațiile de alimentare	74	536
	Total	209	1195

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

În temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 815 din 02.08.2005 cu privire la regularizarea fluxurilor de mărfuri ce constituie obiectul activității de comerț exterior a Transnistriei, ANRE a eliberat pe parcursul anului 2017 – 10 licențe pentru importul și comercializarea cu ridicata a benzinei și motorinei și două licențe pentru importul și comerțul cu ridicata a gazelor lichefiate.

Licențele au fost eliberate pentru o perioadă de 6 luni.

În sectorul electroenergetic, pe parcursul anului 2017 au fost eliberate 5 licențe pentru furnizarea energiei electrice și o licență pentru producerea energiei electrice.

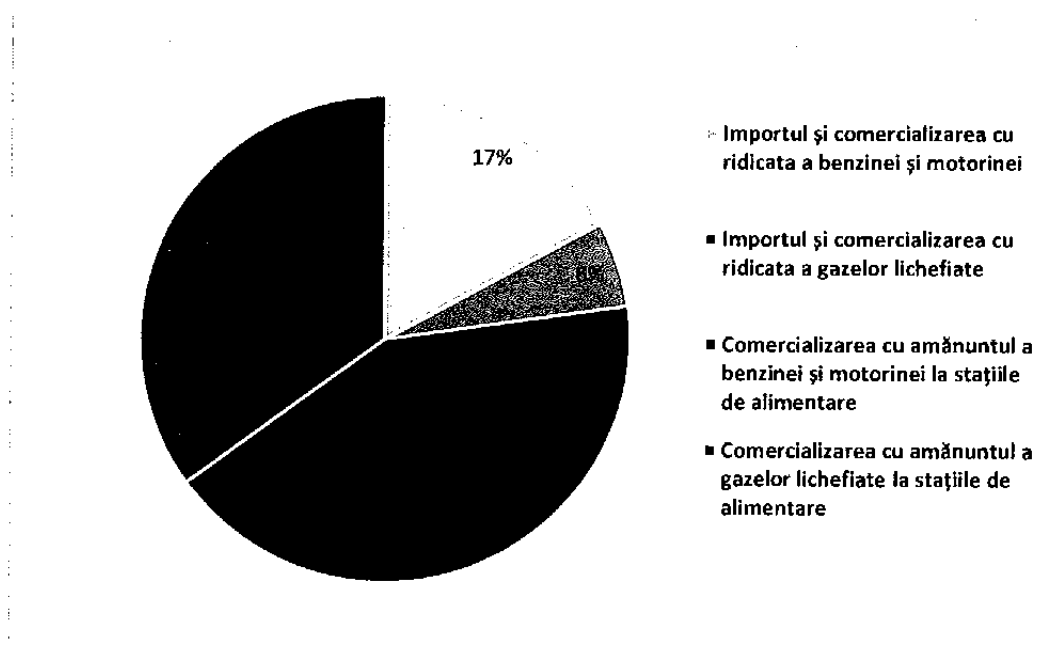

Figura 48. Titularii de licențe care activează pe piața produselor petroliere

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

Tabelul 37. Numărul titularilor de licență care activează pe piața energiei electrice (potrivit situației la 31.12.2017)

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licență
1	<i>Producerea energiei electrice</i>	5
2	<i>Transportul energiei electrice</i>	1
3	<i>Distribuția energiei electrice</i>	2
4	<i>Furnizarea energiei electrice</i>	19
Total		27

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

În perioada raportată, au fost eliberate două licențe pentru distribuția gazelor naturale, două licențe pentru furnizarea gazelor naturale, o licență pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare (Tabelul 38).

Tabelul 38. Numărul titularilor de licențe care activează pe piața gazelor naturale (potrivit situației la 31.12.2017)

Nr d/o	Genurile de activitate	Numărul titularilor de licență	Numărul licențelor reperfectate	Numărul licențelor retrase
1	<i>Transportul gazelor naturale</i>	2		
2	<i>Distribuția gazelor naturale</i>	25	1	1
3	<i>Furnizarea gazelor naturale</i>	15		1
4	<i>Furnizarea gazelor naturale comprimate pentru vehicule</i>	6	2	3
Total		48	3	5

Sursa: Registrul de licențiere al ANRE

Activitatea de comercializare a gazelor naturale comprimate pentru vehicule (GNCV) poate fi desfășurată prin intermediul stațiilor de alimentare. Astfel, la situația din 31.12.2017 în Registrul de licențiere sunt înregistrați 6 titulari de licență, care desfășoară activități la 20 stații de alimentare GNCV.

Pe parcursul anului 2017 au fost eliberate două licențe pentru furnizarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare și a fost reperfectată o licență prin includerea în anexa nr. 2 a localității solicitate.

Astfel, potrivit situației la 31.12.2017, în domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, activează 40 de titulari de licențe.

În perioada de referință, ANRE a retras o licență pentru producerea, distribuția și furnizarea energiei termice.

La situația din 31.12.2017 în sectorul termoelectric desfășoară activități reglementate 7 titulari de licențe.

8. Aspecte juridice privind actul de reglementare

Cadrul de reglementare elaborat de ANRE și implementat prin hotărâri și decizii are un impact major asupra realităților economice și sociale, având în vedere că acesta are caracter de obligativitate pentru persoanele juridice și fizice reglementate.

Posibilitatea de contestare a actelor administrative cu caracter individual sau normativ ale autorității de reglementare constituie un factor important în asigurarea responsabilității acesteia față de consumatori.

Astfel, hotărârile și deciziile emise de ANRE pot fi contestate în instanța de contencios administrativ de către orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege prin aplicarea reglementărilor respective.

Situația litigiilor aflate la examinare în instanțele judecătorești pe parcursul anului 2017:

Total: 62 cauze în derulare în anul 2017, din care 22 au fost finalizate în mod irevocabil, fiind soluționate în favoarea ANRE.

Clasificarea litigiilor cu participarea ANRE în fața instanțelor de judecată în anul 2017 este prezentată mai jos în funcție de obiectul acestora, după cum urmează:

- Contencios administrativ	- 32 cauze;
- Proceduri contravenționale inițiate de către ANRE	- 5 cauze;
- Insolvență	- 1 cauză;
- Intervenție în proces	- 20 cauze;
- Apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale	- 1 cauză;
- Acțiuni de suspendare/retragere/reluare a licențelor	- 2 cauze;
- Litigii de muncă	- 1 cauză.

Raportat la obiectul de activitate al ANRE de a reglementa sectorul electroenergetic, sectorul termoeenergetic, gazelor naturale, serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare, menționăm că, hotărârile și deciziile ANRE contestate în instanță de către titularii de licențe, care au făcut obiectul dosarelor de contencios administrativ finalizate în anul 2017, 100 % au fost soluționate favorabil pentru ANRE.

Cu referire la piața produselor petroliere, menționăm că, pe parcursul anului 2017 a fost finalizat dosarul judiciar privind suspendarea licențelor eliberate

companiei SRL "SindBad", inițiat de către ANRE în decembrie 2016, ca rezultat al controalelor efectuate la titularul de licențe SRL "SindBad" și a depistării numeroaselor încălcări admise de către acesta în activitatea licențiată.

Astfel, în baza Hotărîrii Judecătorei Chișinău (sediu Rîșcani) din 16.12.2016, devenită irevocabilă la data de 08.06.2017 a fost dispusă suspendarea licențelor titularului de licențe SRL "SindBad": seria AA nr. 064772, eliberată la data de 24.02.2012 pentru genul de activitate "*Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei*" și seria AA nr. 064788, eliberată la data de 21.04.2012 pentru genul de activitate "*Comercializarea cu amănuntul a gazului lichefiat la stațiile de alimentare certificate*".

La data de 23.08.2017, prin Hotărârea Judecătorei Chișinău (sediu Rîșcani), a fost suspendată Licența seria AC 000524 din 16.07.2015, eliberată titularului de licență SRL "Liderplast" pentru genul de activitate "*Comercializarea cu amănuntul a benzinei și motorinei la stațiile de alimentare*". Motivul suspendării fiind neachitarea de către titularul de licență a taxei pentru licență stabilită în conformitate cu art. 7 alin. (3) al Legii nr. 461 din 30.07.2001 privind piața produselor petroliere. Pe perioada suspendării licenței, titularul de licență SRL "Liderplast" urmând să înlăture neajunsurile depistate.

Avînd în vedere că SRL "Liderplast" nu a înlăturat circumstanțele care au dus la suspendarea licenței, Consiliului de administrație al ANRE, prin Hotărîrea nr. 51 din 13.02.2018, a dispus retragerea licenței acestuia în conformitate cu art. 17 alin. (2) lit. f) din Legea nr. 461 din 30.07.2001 privind piața produselor petroliere și art. 11 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 160 din 22.07.2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

Titularul de licență SRL „PSV-PECOTRANS” a fost recunoscut prin Hotărârea Judecătorei Chișinău (sediu Rîșcani) din 06.11.2017, vinovat de săvîrșirea contravenției prevăzute de art. 169 lit. o) Cod contravențional, fiindu-i aplicată sancțiunea sub formă de amendă în mărime de 15000 lei, pentru faptul că a comercializat produse petroliere la stațiile de alimentare, la prețuri mai mari, decît prețul plafon stabilit de ANRE pentru această perioadă.

De asemenea, cu referire la procesele-verbale de constatare a contravențiilor, menționăm că, acestea au vizat sancționarea titularilor de licențe și a persoanelor cu funcții de răspundere, pentru contravențiile prevăzute de art. 169 Cod Contravențional. De asemenea, au fost inițiate proceduri contravenționale în privința persoanelor fizice și persoanelor cu funcție de răspundere, pentru folosirea ilegală a

energiei electrice, a energiei termice sau a gazelor naturale, conform art. 164 Cod contravențional.

Activitățile specifice desfășurate în rezolvarea litigiilor s-au materializat în principal prin: pregătirea strategiei privind apărarea în fiecare cauză, redactarea actelor procedurale (de ex. cereri de chemare în judecată, referințe, concluzii scrise, căi de atac ordinare și extraordinare etc.), reprezentarea în instanță a intereselor instituției, monitorizarea circuitului actelor procedurale emise în dosare.

9. Activitatea de control

Intrarea în vigoare a modificărilor la Legea nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, dispozițiile căreia au dus la imposibilitatea realizării eficiente a activității de control. Misiunile de control realizate de Agenție au ca scop de bază evaluarea punerii în aplicare de către întreprinderile reglementate a principiului eficienței maxime la cheltuieli minime, aceasta fiind de altfel și una din principalele atribuții ale instituției de reglementare din sectorul energetic și a serviciului public de alimentare cu apă și canalizare prevăzută de legile sectoriale (*Legea cu privire la gazele naturale nr.108/2016, Legea cu privire la energia electrică nr.107/2016, Legea privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare nr.303/2013, Legea cu privire la energia termică și promovarea cogenerării nr.92/2014*).

Pentru perioada de referință, ANRE a suspendat activitățile de control și a venit cu mai multe soluții de depășire a situației create. Astfel, Conform Planului de acțiuni pentru consolidarea independenței ANRE, elaborat de Secretariatul Comunității Energetice, Secretariatul la fel a identificat această problemă și a venit cu recomandări concrete la proiectului noii redacții a Legii cu privire la energetică, care în final a fost aprobat de Parlament în ședința din 21.09.2017.

Odată cu intrarea în vigoare la 20.10.2017 a Legii cu privire la energetică nr. 174 din 21.09.2017, a fost instituit mecanismul de control specific pentru activitățile reglementate de către ANRE, fapt ce a permis realizarea unei misiuni inopinate la S.A. „RED Nord Vest” urmare a solicitării parvenite de la Procuratura Anticorupție.

Activitatea de monitorizare și control a ANRE a avut ca rezultat suspendarea licenței unui titular și emiterea a 15 prescripții privind lichidarea încălcărilor depistate.

Totodată, în anul 2017 ANRE a realizat măsurile necesare transpunerii în practică a prevederilor art. 41 al Legii cu privire la energia electrică nr. 107 din 27.05.2016 și art. 34; 45 ale Legii cu privire la gazele naturale nr. 108 din 27.05.2016 care obligă operatorii sistemului de transport și de distribuție a gazelor naturale, operatorii depozitelor de stocare a gazelor naturale și operatorii sistemului de distribuție a energiei electrice să elaboreze și să prezinte ANRE pentru aprobare programul de conformitate și proiectul contractului cu persoana fizică sau juridică, denumit agent de conformitate, care va monitoriza acest program. Programul de conformitate reprezintă un document elaborat de către operatori care conține un set

de măsuri menite să garanteze excluderea de comportament și/sau de practici discriminatorii în relațiile cu utilizatorii de sistem, precum și obligațiile specifice impuse angajaților pentru realizarea obiectivului de independență.

10. Aprobarea, executarea bugetului ANRE

În conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică, nr. 174 din 21 septembrie 2017, ANRE își formează bugetul pentru anul următor în baza plăților regulatorii, aplicate anual de ANRE titularilor de licențe, și în baza altor surse prevăzute de lege.

Mărimea plăților regulatorii pentru anul următor se stabilește de ANRE la un nivel suficient, încât să acopere cheltuielile necesare pentru asigurarea activității sale în conformitate cu legea, în baza estimărilor cantităților de energie electrică, de energie termică, ale volumelor de gaze naturale, necesare pentru aprovizionarea consumatorilor, ale volumelor serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, precum și în baza estimărilor volumelor de produse petroliere principale și de gaze lichefiate ce se planifică a fi importate în anul următor, prezentate de către titularii de licențe până la data de 1 noiembrie a anului curent.

Consiliul de administrație al ANRE aprobă anual bugetul pentru anul următor, până la 25 noiembrie, în limita necesității asigurării unei activități conforme, precum și a independenței sale financiare. Mărimea plăților regulatorii nu poate depăși 0.3 la sută din veniturile din vânzările titularilor de licențe din sectoarele reglementate, indicate mai sus.

Menționăm că, bugetul ANRE pentru anul 2017 a fost aprobat de Parlamentul Republicii Moldova.

Legea cu privire la energetică prevede că ANRE ține contabilitatea în conformitate cu standardele naționale de contabilitate. Anual, până la 1 martie, ANRE întocmește un raport financiar pentru anul precedent, care conține informații cu privire la executarea bugetului aprobat, plățile regulatorii transferate pe contul său curent, cheltuielile pe care le-a efectuat de pe acest cont, împrumuturile bancare contractate și alte mijloace pe care le-a utilizat, precum și alte informații relevante. Raportul financiar se supune verificării de către o companie de audit independentă, recunoscută pe plan internațional și selectată, pe bază de concurs, de către Consiliul de administrație. În termen de 10 zile lucrătoare de la primirea raportului de audit, ANRE prezintă raportul financiar, însoțit de raportul de audit, Parlamentului pentru informare. Raportul financiar și raportul de audit se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a ANRE.

Totodată, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică situațiile financiare (legalitatea, regularitatea și eficiența formării și utilizării bugetului Agenției) se auditează de Curtea de Conturi. Raportul de audit al Curții de Conturi se prezintă pentru informare Parlamentului.

Raportul financiar al ANRE pentru anul 2017 a fost supus verificării de către compania de audit Moore Stephens KSC Chișinău.

Bilanțul contabil și raportul privind executarea bugetului sunt prezentate în Anexa nr. 4.

Tabelul 39. Bilanțul executării bugetului la 31.12.2017, mii lei.

	Sold la începutul perioadei	Sold la sfîrșitul perioadei	
		până la închiderea anuală	după închiderea anuală
Active nefinanciare:			
Mijloace fixe	5909.00	7968.12	7968.12
Uzura mijloacelor fixe	2988.44	2824.27	2824.27
Valoarea de bilanț a mijloacelor fixe	2920.55	5143.85	5143.85
Stocuri de materiale circulante	340.34	401.29	401.29
Total active nefinanciare	3260.89	5545.15	5545.15
Active financiare:			
Mijloace bănești	11367.1	7946.3	7946.3
Creanțe ale instituțiilor	8299.93	10037.96	10037.96
Diferența de curs valutar	-	7.98	-
Total active financiare	19667.01	17992.29	17984.29
Total ACTIV:	22927.90	23537.43	23529.44
Datorii			
Alte datorii ale instituțiilor	44.24	61.30	61.30
Total datorii	44.24	61.30	61.30

REZULTATE			
Rezultatul financiar al instituției			
Rezultatul financiar al instituției din anul curent	-	592.46	-
Rezultatul financiar al instituției din anii precedenți	22883.66	22883.66	23468.14
Total Rezultatul financiar al instituției	22883.66	23476.12	23468.14
Total pasiv	22927.90	23537.43	23529.44

Începând cu anul 2017, ANRE asigură necesitățile instituției prin aplicarea Legii nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice. Astfel, în calitate de autoritate contractantă ANRE, a asigurat utilizarea eficientă a banilor publici, minimalizarea riscurilor, transparența achizițiilor publice, asigurarea concurenței și combaterea concurenței neloiale, participarea largă a operatorilor economici la procedurile de achiziție.

Pe parcursul anului 2017 ANRE a încheiat conform necesităților în jur de 40 de contracte de achiziții publice pentru achiziționarea bunurilor și serviciilor. Printre procedurile aplicate de către grupul de lucru pentru achiziții, au fost astfel de proceduri, (în dependență de valoare estimată în planul de achiziție) precum, contracte de valoare mică, proceduri de achiziție prin metoda cererii ofertelor de preț și licitații publice.

Corectitudinea și eficiența aplicării procedurilor de achiziție de către grupul de lucru pentru achiziții se demonstrează și prin lipsa contestărilor deciziilor grupului de lucru. Aplicarea procedurilor de achiziție publică a asigurat contractarea operatorilor economici calificați și cu experiență în domeniul executării contractelor de achiziție publică.

Toate contractele de achiziții încheiate întru asigurarea necesităților ANRE au fost executate în termen. Litigii pe marginea executării contractelor nu au existat. De asemenea, executări necorespunzătoare nu au fost depistate și sancțiuni pecuniare aplicate față de operatorii economici nu au fost.

11. Cooperarea internațională

La nivel internațional, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică cooperează activ cu autoritățile de reglementare din țările vecine și, de asemenea, cu reglementatorii din statele membre ale Uniunii Europene și din țările Comunității Energetice. În general, majoritatea formelor de cooperare se realizează prin intermediul diverselor asociații de reglementatori la nivel european și regional la care ANRE este parte.

Astfel, în anul 2017, reprezentanții ANRE au participat la ședințele de lucru ale Comitetului de Reglementare al Comunității Energetice și la grupurile de lucru din cadrul aceleiași organizații: EWG (Grupul de lucru pentru electricitate); PECO (Proiectele Comunității Energetice de Interes Comun); GWG (Grupul de lucru pentru gaze naturale); forumuri organizate de Comunitatea Energetică etc. Adicional, ca urmare a participării active la lucrările grupurilor de lucru, reprezentantul ANRE, Elena Stratulat este aleasă în calitate de Președinte a grupului de lucru pentru gaze naturale (GWG).

În iulie 2017 ANRE și Secretariatul Comunității Energetice au semnat un memorandum de înțelegere care prevede acordarea asistenței tehnice din partea Secretariatului cu privire la elaborarea unui șir de acte de reglementare necesare de elaborat în scopul executării prevederilor Legii cu privire la energia electrică și a Legii cu privire la gazele naturale, activitate ce a demarat în semestrul doi al anului 2017.

De asemenea, în anul 2017, reprezentanții ANRE, în calitate de membri, au participat la următoarele comisii și grupuri de lucru permanente din cadrul Asociației Regionale a Reglementatorilor din domeniul Energetic (ERRA): comitetul pentru licențiere, comitetul pentru tarife, comitetul directorilor, grupul de lucru pentru protecția consumatorilor și Adunarea Generală.

Un moment important înregistrat în anul 2017 ce presupune consolidarea relațiilor de cooperare cu instituțiile comunitare europene și a statelor membre UE, a fost marcat de participarea reprezentanților ANRE evenimentele organizate de Consiliul Reglementatorilor Europeni în domeniul Energiei (CEER). La 8 noiembrie 2016, cu vot unanim, ANRE a fost admisă în cadrul acestei asociații în calitate de membru cu statut de observator. CEER este o asociație non-profit care reprezintă aproximativ 30 de autorități de reglementare europene. Agenția participă activ la

evenimentele organizate de CEER, pentru a îmbunătăți condițiile de funcționare a sectoarelor reglementate, ceea ce permite o mai bună implementare și ajustare a legislației naționale cu directivele și regulamentele europene. Acest mod de cooperare constă în participarea la ședințele, grupurile de lucru și seminarele de instruire organizate în domeniul energiei electrice, gazelor naturale, separării pieței, protecției consumatorilor, servicii financiare. La evenimentele organizate de CEER se abordează probleme și provocări ca transparența și competitivitatea pieței energetice, interconexiunile transfrontaliere, protecția consumatorilor, securitatea aprovizionării cu energie etc.

În domeniul reglementării Serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, ANRE continuă să participe activ la grupurile de lucru și evenimentele organizate de WAREG (Rețeaua Europeană de a Autorităților de Reglementare din domeniul Serviciului Public de Apă).

Rețeaua își organizează activitatea în două grupuri de lucru, care se ocupă cu dezvoltarea sectorului de apă: a) grupul de lucru de reglementare; b) grupul de lucru instituțional. Grupul de lucru de reglementare examinează și monitorizează implementarea analizei comparative (benchmarking) în domeniul reglementării sectorului de apă în diferite țări, evidențiind astfel indicatorii cheie necesari pentru această analiză și grupul de lucru instituțional vizează aspectele ce țin de suportabilitatea prețurilor pentru serviciile de apă.

Simultan promovării relațiilor multilaterale, ANRE, de asemenea, a acordat o atenție sporită și relațiilor bilaterale. Astfel, Agenția continuă relația de cooperare și parteneriat cu ANRE România, unde a participat la diverse platforme de discuții stabilite între cele două instituții, subliniind importanța fluxului permanent de informații, documente și practici ce țin de reglementările elaborate anterior și buna aplicare a directivelor europene reflectate în mod special în pachetul III energetic.

Cu referință la sfera serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) din Republica Moldova și Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice (ANRSC) din România au încheiat la 24 mai 2016 un protocol de colaborare și parteneriat.

Obiectivul principal al protocolului constă în dezvoltarea și consolidarea relațiilor de colaborare tehnică, economică și administrativă între părți în sfera serviciilor publice de alimentare cu apă și de canalizare din cele două țări. Documentul stabilește direcțiile și instrumentele de cooperare între părți, printre care

consemnăm: instituirea unor consultări trimestriale pe probleme bilaterale, europene și regionale, de interes comun, organizarea reuniunilor anuale, la care vor fi discutate teme comune de actualitate din sectorul de alimentare cu apă și de canalizare, acordarea de asistență reciprocă privind elaborarea actelor normative, conform aquis – ului comunitar, și de sprijin reciproc în vederea susținerii proiectelor Uniunii Europene din sectorul respective etc.

În anul 2017 ANRE a continuat dialogul cu Asociația Națională a Comisiilor de Reglementare a Utilităților Publice din SUA (NARUC), parteneriat desfășurat sub egida Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Pe parcursul anului au fost organizate diverse evenimente cu participarea colegilor din Statele Unite, în special, cele trei platforme regionale de cooperare:

- a) Inițiativa Reglementatorilor din Spațiul Mării Negre (*BSRI- Black Sea Regulatory Initiative*), care are drept obiectiv familiarizarea și implementarea celor mai bune practici pentru sporirea competitivității pe piața angro a energiei electrice;
- b) Inițiativa de Cooperare a Reglementatorilor din Europa de Sud-Est (*SEE- South East Regulatory Bridge*), obiectivul principal fiind cooperarea și schimbul de informație privind sporirea competitivității pentru piața energiei electrice cu amănuntul;
- c) Grupul de lucru cu privire la securitatea cibernetică, care are drept obiectiv prevenirea atacurilor cibernetice în sectorul energetic.

Pe plan intern, Agenția continuă să colaboreze cu principalii parteneri de dezvoltare ai Republicii Moldova după cum urmează: Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, Agenția pentru Dezvoltare Internațională a SUA (USAID), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, reprezentanțele diplomatice din Republica Moldova, Ambasada Suediei etc.

Anexe

Anexa nr. 1

Nr.	Denumirea titularului de licență	Unitate de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE	Investiții realizate aprobate de ANRE
Anul 2014				
1	S.A. „Moldovagaz”	mil. lei	1.41	1.48
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	268	22
2	Operatorul sistemului de transport S.R.L. „Moldovatrangaz”	mil. lei	167.04	94.04
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	196	142
		km	14,750	6.400
3	Operatori ai sistemelor de distribuție (12 întreprinderi afiliate S.A. „Moldovagaz”)	mil. lei	57.6	72.16
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	10400	796
		Potențiali consumatori / Consumatori	821	857
		km	37,430	65,307
Total întreprinderi afiliate S.A. „Moldovagaz”		mil. lei	226.05	167.68
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	10864	960
		Potențiali consumatori / Consumatori	821	857
		km	52.180	71.707
Anul 2015				
1	Activitatea de furnizare a gazelor naturale (12 întreprinderi afiliate S.A. „Moldovagaz”)	mil. lei	3.73	3.26
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	254	46
2	Operatorul sistemului de transport SRL „Moldovatrangaz”	mil. lei	136.92	40.17
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	118	215
		km	11.500	0.000
3	Operatori ai sistemelor de distribuție (12 întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”)	mil. lei	70.64	49
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	8730	648
		Potențiali consumatori / Consumatori	725	368
		km	44,182	29,293

Total întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”		mil. lei	211.29	92.43
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	9102	909
		Potențiali consumatori / Consumatori	725	368
		km	55.682	29.293
Anul 2016				
1	Furnizorul de gaze naturale (S.A. „Moldovagaz”)	mil. lei	0.51	0.20
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	26	19
2	Operatorul sistemului de transport „Moldovatrangaz” SRL	mil. lei	91.87	286.97
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	39	36
		km	6	23.28
3	Operatori ai sistemelor de distribuție (12 întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”)	mil. lei	63.18	80.57
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	6411	690
		Potențiali consumatori / Consumatori	394	231
		km	12.416	26.039
Total întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”		mil. lei	155.56	367.73
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	6476	745
		Potențiali consumatori / Consumatori	394	231
		km	18.416	49.319
Anul 2017				
1	Furnizorul de gaze naturale (S.A. „Moldovagaz”)	mil. lei	8.10	x
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	373	x
2	Operatorul sistemului de transport „Moldovatrangaz” SRL	mil. lei	175.04	x
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	321	x
		km	9.200	x
3	Operatori ai sistemelor de distribuție (12 întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”)	mil. lei	104.62	x
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	8453	x
		Potențiali consumatori / Consumatori	1011	x
		km	62.436	x
Total întreprinderi afiliate SA „Moldovagaz”		mil. lei	287.76	x
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	9147	x
		Potențiali consumatori / Consumatori	1011	x

	km	71.636	x
--	----	--------	---

Anexa nr. 2

Nr.	Denumirea titularului de licență	Unitatea de măsură	Investiții planificate aprobate de ANRE pentru anul 2018
2018			
1	Furnizorul de gaze naturale (S.A. „Moldovagaz”)	mil. lei	0.89
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	70
2	Operatorul sistemului de transport S.R.L. „Moldovatrangaz”	mil. lei	145.05
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	52
		km	11.600
3	Operatori ai sistemelor de distribuție (12 întreprinderi afiliate S.A. „Moldovagaz”)	mil. lei	79.85
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	966
		Potențialii consumatori / Consumatori	1076
		km	79.657
Total întreprinderi afiliate S.A. „Moldovagaz”		mil. lei	225.78
		Proiecte de investiții / Obiecte de investiții	1088
		Potențialii consumatori / Consumatori	1076
		km	91.257

Anexa nr. 3

Lista producătorilor de energie electrică din surse regenerabile cărora li s-au aprobat tarife în anul 2017

Nr.	Producător	Capacitate instalată, kW
1	Î.I. „Marinescu Aurel”	20
2	S.R.L. „Opal Succes”	41
3	S.R.L. „Importex-Trans”	3300
4	S.R.L. „Irarom-Grup”	1300
5	S.R.L. „Nordix Prim”	1960
6	S.R.L. „Bicomplex-Construct”	80
7	S.R.L. „Senatron”	10
8	S.R.L. „Rom-Cris”	637
9	S.R.L. „Garma-Grup”	1067
10	S.R.L. „Bebei-Prim”	60

11	S.R.L. „Hidroelectrica”	254
12	Primăria comunei Chișcăreni	11
13	S.R.L. „Regiunea-Exim”	30
14	S.R.L. „Tradițional”	10
15	Mănăstirea cu hr. „Sf. Gheorghe”	30
16	S.R.L. „Tasotilex”	11.5

BILANTUL CONTABIL

Lei

Grup de conturi	Denumirea indicatorului	Codul rindului	Sold la inceputul perioadei	Sold la sfirsitul perioadei pina la inchidere	Sold la sfirsitul perioadei dupa inchidere
1	2	3	4	5	5
3	ACTIVE NEFINANCIARE	1	x	x	x
31	MIJLOACE FIXE	1.1	x	x	x
314	Masini si utilaje	1.1.4	2 361 556.16	3 009 083.34	3 009 083.34
315	Mijloace de transport	1.1.5	2 756 337.47	3 422 037.47	3 422 037.47
316	Unelte si scule, inventar de productie si gospodaresc	1.1.6	542 155.68	1 307 417.04	1 307 417.04
317	Active nemateriale	1.1.7		3 514.40	3 514.40
318	Alte mijloace fixe	1.1.8	248 946.51	226 067.51	226 067.51
319	Investitii capitale in active in curs de executie	1.1.9			
	TOTAL MIJLOACE FIXE (1.1.999=1.1.1+1.1.2+1.1.3+1.1.4+1.1.5+1.1.6+1.1.7+ 1.1.8+1.1.9)	1.1.999	5 908 995.82	7 968 119.76	7 968 119.76
39	UZURA MIJLOACELOR FIXE SI AMORTIZAREA				

	ACTIVELOR NEMATERIALE	1.2	x		
391	Uzura mijloacelor fixe	1.2.1	2 988 444.00	2 823 974.10	2 823 974.10
392	Amortizarea activelor nemateriale	1.2.2		292.84	292.84
	TOTAL UZURA MIJLOACELOR FIXE SI AMORTIZAREA ACTIVELOR NEMATERIALE (1.2.999=1.2.1+1.2.2)	1.2.999	2 988 444.00	2 824 266.94	2 824 266.94
	Valoarea de bilant a mijloacelor fixe(1.4 = 1.2.99 - 1.3.99)	1.3	2 920 551.82	5 143 852.82	5 143 852.82
32	REZERVE MATERIALE ALE STATULUI	1.4	x		
	TOTAL REZERVE DE STAT(1.4.999=1.4.1+1.4.2+1.4.3)	1.4.999			
33	STOCURI DE MATERIALE CIRCULANTE	1.5	x		
331	Combustibil, carburanti si lubrifianti	1.5.1	1 683.26	24 859.94	24 859.94
332	Piese de schimb	1.5.2	115 069.28	153 104.28	153 104.28
336	Materiale de uz gospodaresc si rechize de birou	1.5.6	84 007.85	87 291.78	87 291.78
338	Accesorii de pat, imbracaminte, incaltaminte	1.5.8	20 000.00	20 000.00	20 000.00
339	Alte materiale	1.5.9	119 574.86	116 038.93	116 038.93
	TOTAL STOCURI DE MATERIALE CIRCULANTE (1.5.999=1.5.1+1.5.2+1.5.3+1.5.4+1.5.5+1.5.6+1.5.7+1.5.8+1.5.9)	1.5.999	340 335.25	401 294.93	401 294.93

34	PRODUCTIE IN CURS DE EXECUTIE, PRODUSE SI PRODUCTIE FINITA, ANIMALE TINERE LA INGRASAT	1.6	x	x	x
	TOTAL PRODUCTIE IN CURS DE EXECUTIE, PRODUSE SI PRODUCTIE FINITA, ANIMALE TINERE LA INGRASAT (1.6.999=1.6.1+1.6.2+1.6.3+1.6.4+1.6.5)	1.6.999			
35	MARFURI	1.7	x	x	x
	TOTAL MARFURI (1.7.999=1.7.1)	1.7.999			
36	VALORI	1.8	x	x	x
	TOTAL VALORI (1.8.999=1.8.1+1.8.2+1.8.3+1.8.4)	1.8.999			
37	ACTIVE NEPRODUCTIVE	1.9	x	x	x
	TOTAL ACTIVE NEPRODUCTIVE (1.9.999=1.9.1+1.9.2)	1.9.999			
	TOTAL ACTIVE NEFINANCIARE (2=1.4+1.5.99+1.6.99+1.7.99+1.8.99+1.9.99+1.10.99)	2	3 260 887.07	5 545 147.75	5 545 147.75
4	ACTIVE FINANCIARE	3	x	x	x
41	CREANTE INTERNE	3.1	x	x	x
419	Alte creante ale institutiilor bugetare	3.1.5	8 299 927.96	10 037 964.83	10 037 964.83
	TOTAL CREANTE INTERNE (3.1.999=3.1.1+3.1.2+3.1.3+3.1.4+3.1.5)	3.1.999	8 299 927.96	10 037 964.83	10 037 964.83

42	DIFERENTA DE CURS VALUTAR	3.2	x	x	x
421	Diferenta de curs pozitiva	3.2.1		-28 857.18	
422	Diferenta de curs negativa	3.2.2		36 840.79	
	TOTAL DIFERENTA DE CURS VALUTAR (3.2.999=3.2.1+3.2.2+3.2.3+3.2.4)	3.2.999		7 983.61	
43	MIJLOACE BANESTI	3.3	x	x	x
432	Conturi curente in afara sistemului trezoreriei	3.3.2	11362 454.25	7 906 797.30	7 906 797.30
434	Casa	3.3.4	1.81		
439	Alte valori si mijloace banesti	3.3.7	4 627.68	39 531.79	39 531.79
	TOTAL MIJLOACE BANESTI (3.3.999=3.3.1+3.3.2+3.3.3+3.3.4+3.3.5+3.3.6+3.3.7)	3.3.999	11 367 083.74	7 946 329.09	7 946 329.09
44	CREDITE INTERNE INTRE BUGETE	3.4	x	x	x
	TOTAL CREDITE INTERNE INTRE BUGETE (3.4.999=3.4.1+3.4.2+3.4.3+3.4.4)	3.4.999			
45	CREDITE INTERNE INSTITUTIILOR NEFINANCIARE SI FINANCIARE	3.5	x	x	x
	TOTAL CREDITE INTERNE INSTITUTIILOR NEFINANCIARE SI				
	FINANCIARE (3.5.999=3.5.1+3.5.2)	3.5.999			
46	IMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INTRE BUGETE	3.6	x	x	x

	TOTAL IMPRUMUTURI REREDITATE INTERNE INTRE BUGETE				
	(3.6.999=3.6.1+3.6.2+3.6.3)	3.6.999			
47	IMPRUMUTURI REREDITATE INSTITUTIILOR NEFINANCIARE SI				
	FINANCIARE	3.7	x	x	x
	TOTAL IMPRUMUTURI REREDITATE INSTITUTIILOR NEFINANCIARE SI				
	FINANCIARE (3.7.999=3.7.1+3.7.2)	3.7.999			
48	CREANTE EXTERNE	3.8	x	x	x
	TOTAL CREANTE EXTERNE (3.8.999=3.8.1+3.8.2+3.8.3+3.8.4)	3.8.999			
49	CREDITE EXTERNE	3.9	x	x	x
	TOTAL CREDITE EXTERNE (3.9.999=3.9.1)	3.9.999			
	TOTAL ACTIVE FINANCIARE				
	(4=3.1.999+3.2.999+3.3.999+3.4.999+3.5.999+3.6.999+3.7.999+3.8.999+3.9.999)	4	19 667 011.70	17 992 277.53	17 984 293.92
	TOTAL ACTIV (5=2+4)	5	22 927 898.77	23 537 425.28	23 529 441.67
5	DATORII	6	x	x	x
51	DATORII INTERNE	6.1	x	x	x
519	Alte datorii ale institutiilor bugetare	6.1.4	44 241.20	61 304.20	61 304.20

	TOTAL DATORII INTERNE (6.1.999=6.1.1+6.1.2+6.1.3+6.1.4)	6.1.999	44 241.20	61 304.20	61 304.20
54	IMPRUMUTURI INTERNE INTRE BUGETE	6.2	x	x	x
	TOTAL IMPRUMUTURI INTERNE INTRE BUGETE (6.2.999=6.2.1+6.2.2+6.2.3+6.2.4)	6.2.999			
55	IMPRUMUTURI INTERNE INSTITUTIILOR NEFINANCIARE SI FINANCIARE	6.3	x	x	x
	TOTAL IMPRUMUTURI INTERNE INSTITUTIILOR NEFINANCIARE SI FINANCIARE (6.3.999=6.3.1+6.3.2+6.3.3+6.3.4+6.3.5)	6.3.999			
56	IMPRUMUTURI RECREDITATE INTERNE INTRE BUGETE	6.4	x	x	x
	TOTAL IMPRUMUTURI RECREDITATE INTERNE INTRE BUGETE (6.4.999=6.4.1+6.4.2+6.4.3)	6.4.999			
57	IMPRUMUTURI INTERNE RECREDITATE INSTITUTIILOR NEFINANCIARE SI FINANCIARE	6.5	x	x	x
	TOTAL IMPRUMUTURI INTERNE RECREDITATE INSTITUTIILOR NEFINANCIARE SI FINANCIARE (6.5.999=6.5.1+6.5.2)	6.5.999			

58	DATORII EXTERNE	6.6	x	x	x
	TOTAL DATORII EXTERNE (6.6.999=6.6.1+6.6.2+6.6.3)	6.6.999			
59	IMPRUMUTURI EXTERNE	6.7	x	x	x
	TOTAL IMPRUMUTURI EXTERNE (6.7.999=6.7.1)	6.7.999			
	TOTAL DATORII (7=6.1.999+6.2.999+6.3.999+6.4.999+6.5.999+6.6.999+6.7.999)	7	44 241.20	61 304.20	61 304.20
6	MIJLOACE TRANSMISE SI PRIMITE INTRE CONTURI	8	x	x	x
61	MIJLOACE TRANSMISE SI PRIMITE INTRE CONTURI IN CADRUL BUGETULUI DE STAT SI BUGETELOR LOCALE	8.1	x	x	x
62	MIJLOACE TRANSMISE SI PRIMITE INTRE CONTURI IN CADRUL BUGETULUI ASIGURARILOR SOCIALE DE STAT	8.2			
63	MIJLOACE TRANSMISE SI PRIMITE INTRE CONTURI IN CADRUL FONDURILOR ASIGURARII OBLIGATORII DE ASISTENTA MADICALA	8.3			
	TOTAL MIJLOACE TRANSMISE SI PRIMITE INTRE CONTURI (9=8.1.999+8.2+8.3)	9			
7	REZULTATE	10	x	x	x

71	REZULTATUL EXECUTARII DE CASA A BUGETELOR	10.1			
72	REZULTATUL FINANCIAR AL INSTITUTIEI BUGETARE	10.2			
721	Rezultatul financiar al institutiei publice din anul curent	10.2.1		592 463.51	
722	Rezultatul financiar al institutiei publice din anii precedenti	10.2.2	22 883 657.57	22 883 657.57	23 468 137.47
723	Corectarea rezultatelor anilor precedenti ale institutiilor bugetare	10.2.3			
	TOTAL REZULTATUL FINANCIAR AL INSTITUTIEI BUGETARE (10.2.999=10.2.1+10.2.2+10.2.3)	10.2.999	22 883 657.57	23 476 121.08	23 468 137.47
	TOTAL REZULTATE (11=10.1.999+10.2.999)	11	22 883 657.57	23 476 121.08	23 468 137.47
	TOTAL PASIV (12=7+9+11)(12=5)	12	22 927 898.77	23 537 425.28	23 529 441.67
8	CONTURI EXTRABILANTIERE	13			

RAPORT PRIVIND EXECUTAREA BUGETULUI

Lei

Denumirea indicatorului	ECO kl- k6	Aprobat initial pe an	Plan precizat pe an	Executat in perioada de gestiune	Venituri / cheltuieli efective	TOTAL	
						Creante	Datorii
1	2	12	13	14	15	16	17
I. VENITURI, TOTAL		30 831 700.00	30 831 700.00	31 565 138.27	33 292 860.19	9 995 457.41	495.97
inclusiv							
Incasari de la prestarea serviciilor cu plata	142310	30831700	30831700	31 565 138.27	33 290 860.19	9 995 457.41	495.97
II. CHELTUIELI, TOTAL		42206524	38 650 926.00	31 451 620.93	32 700 396.68	7 395.30	39 374.54
Inclusiv:							
Remunerarea muncii angajatilor conform statelor	211180	21491500	21491500	19 245 532.61	19 246 997.07	1 443.01	1.06
Contributii de asigurari sociale de stat obligatorii	212100	4943000	4943000	4 357 458.29	4 355 935.26	1 523.03	
Prime de asigurare obligatorie de asistenta medicala achitate de angajatori si angajati pe teritoriul tarii	212210	859700	859700	756 533.86	756 534.35		0.49
Cheltuieli privind utilizarea combustibilului, carburantilor si lubrifiantilor	221110				185 682.10		
Cheltuieli privind utilizarea pieselor de schimb	221120				350.00		

Cheltuieli privind utilizarea produselor alimentare	221130				46 878.61		
Cheltuieli privind utilizarea materialelor de uz gospodaresc si rechizitelor de birou	221160				210 414.62		
Cheltuieli privind utilizarea altor materiale	221190				46 667.15		
Energie electrica	222110	100000	140 000.00	116 044.20	120 508.50		11 596.60
Energie termica	222130	150000	150 000.00	88 684.72	93 559.37		20 769.52
Apa si canalizare	222140	40000	30 000.00	10 964.90	10 716.95		633.65
Servicii informationale	222210	2360000	2 167 000.00	1 555 396.18	1 566 227.69	3 076.49	1 500.00
Servicii de telecomunicatii	222220	170000	213 600.00	135 154.12	126 001.24	987.88	1 827.32
Servicii de locatiune	222300	4260000	4 260 000.00	2 934 958.50	2 934 958.50		
Servicii de transport	222400	250000	385 700.00	171 058.26	173 898.82	360.46	1 701.30
Formarea profesionala	222600	5472300	1 366 400.00	514 752.87	514 752.87		
Deplasari de serviciu in interiorul tarii	222710	100000	5 000.00	450.00	450.00		
Deplasari de serviciu peste hotare	222720	1400000	787 000.00	627 896.78	627 896.78		
Servicii editoriale	222910	20000	24 000.00	5 184.00	6 074.00		
Servicii de protocol	222920	50000	96 000.00	15 805.00	15 927.53	1.73	10.45
Servicii de paza	222940	100000	264 000.00	134 231.04	134 231.04		
Servicii bancare	222970	20000	24 000.00	19 046.35	19 046.35		
Servicii neatribuite altor aliniate	222990	300000	1 074 000.00	427 737.57	426 870.20	2.70	1 334.15

Cheltuieli privind uzura masinilor si utilajelor	231400				230 666.31		
Cheltuieli privind uzura mijloacelor de transport	231500				441 312.41		
Cheltuieli privind amortizarea activelor nemateriale	232000				292.84		
Indemnizatii la incetarea actiunii contractului de munca	273200		250 000.00	233 243.98	233 243.98		
Indemnizatii pentru incapacitatea temporara de munca achitate din mijloacele financiare ale angajatorului	273500	120000	120 000.00	101 487.70	101 487.70		
Cheltuieli privind iesirea activelor	289100				61 228.55		
Alte cheltuieli ale institutiilor bugetare	289900				11 585.89		
SOLD OPERATIONAL				113 517.34	592 463.51	X	X
III. ACTIVE NEFINANCIARE		1 850 000.00	5 405 600.00	3 561 190.68		35 112.12	21 433.69
Inclusiv:							
Procurarea masinilor si utilajelor	314110	300 000.00	1 560 000.00	1 496 420.45		732.02	14 500.00
Procurarea mijloacelor de transport	315110		700 000.00	665 700.00			
Procurarea uneltelor si sculelor, inventarului de productie si gospodaresc	316110	900 000.00	2 186 400.00	776 666.26			
Procurarea activelor nemateriale	317110		20 000.00	3 514.40			
Procurarea combustibilului, carburantilor si lubrifiantilor	331110	150 000.00	439 200.00	237 335.93		34 048.62	
Procurarea pieselor de schimb	332110	50 000.00	48 000.00	38 385.00			

Procurarea produselor alimentare	333110	100 000.00	72 000.00	46 756.08			
Procurarea materialelor de uz gospodaresc si rechizitelor de birou	336110	300 000.00	330 000.00	253 281.34		72.48	6 933.69
Procurarea altor materiale	339110	50 000.00	50 000.00	43 131.22		259.00	
IV. ACTIVE FINANCIARE				-7 983.61			
Inclusiv:							
Diferenta de curs pozitiva	421000			28 857.18			
Diferenta de curs negativa	422000			-36 840.79			
V. DATORII						X	X
Modificarea soldului				3 455 656.95	592 463.51	X	X
Soldul la inceputul perioadei de gestiune				11 362 454.25	22 883 657.57	X	X
Soldul la sfirsitul perioadei de gestiune				7 906 797.30	23 476 121.08	X	X